



พี่ชาย หลานหญิง

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY



3961126077



กรมศิลปากร
กรุงเทพฯ
๒๕๓๓

ประมวลสัภาพิตพระราชนิพนธ์
ของ
สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
นางทิพย์ นิยมเหตุ ต.ช., ต.ม., ภปร. ชั้น ๕
ณ เมรุวัดธาตุทอง
วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๓

ประมวลสุภาสิตพระราชนิพนธ์

ของ

สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เลขหมู่หนังสือ 398.9

ISBN 974-417-049-2

พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๔๘๕

ในงานฉลองอายุครบ ๗๐ ปี ของ นายพลเอก เจ้าพระยาพิชเยนทรโยธิน

พิมพ์ครั้งที่สามสิบเอ็ด ๑,๕๐๐ เล่ม พ.ศ. ๒๕๓๓

ในงานพระราชทานเพลิงศพ นางทิพย์ นิยมเหตุ

คำนำ

ในงานพระราชทานเพลิงศพนางทิพย์ นิยมเหตุ ณ เมรุวัดธาตุทอง กำหนดงานวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๓ นายเทศภักดี นิยมเหตุ ผู้เป็นบุตรได้มาแจ้งแก่กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ว่ามีความประสงค์จะขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง “ประมวลสุภาษิตพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรมหาวิชาราช พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว” เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ในงานนี้ กรมศิลปากรยินยอมอนุญาตให้จัดพิมพ์ได้ตามประสงค์

“ประมวลสุภาษิต พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรมหาวิชาราช พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว” นี้ เป็นหนังสือรวบรวมสุภาษิตและคติพจน์จากพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ ทั้งที่ทรงพระราชนิพนธ์แล้วพิมพ์ขึ้นเป็นเล่มโดยเฉพาะ และที่ทรงพระราชนิพนธ์แล้วพิมพ์แทรกลงในหนังสือต่าง ๆ ดังนั้นการรวบรวมสุภาษิตเพื่อจัดพิมพ์นี้ จึงนับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้อ่านในอันที่จะศึกษาบทพระราชนิพนธ์ และยึดถือคำสุภาษิตไว้เป็นคติสอนใจ

หนังสือประมวลสุภาษิตพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรมหาวิชาราช พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้ พิมพ์ครั้งแรกในงานบำเพ็ญกุศลฉลองอายุครบ ๗๐ ปีของนายพลเอก เจ้าพระยาพิชัยเนทรโยธิน เมื่อพ.ศ. ๒๔๘๕ หลังจากนั้นได้จัดพิมพ์ออกเผยแพร่อีกหลายครั้ง ครั้งนี้นับเป็นครั้งที่ ๓๑ กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ได้ตรวจสอบสุภาษิตต่าง ๆ จากต้นฉบับหนังสือพระราชนิพนธ์แต่ละเรื่องที่คัดลอกมาเพื่อความถูกต้อง และได้ตรวจแก้ไขอักษรวิธีตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕

อนึ่ง ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ เจ้าภาพได้เรียบเรียงประวัตินางทิพย์ นิยมเหตุ ผู้วายชนม์ให้พิมพ์ไว้ต่อจากคำนำนี้

กรมศิลปากรขออนุโมทนาในกุศลราศีที่ทักขิณานุปทาน ซึ่งเจ้าภาพได้จัดบำเพ็ญ
อุทิศแด่ นางทิพย์ นิยมเหตุ เป็นมาตุปัฐฐานธรรม และได้ให้พิมพ์หนังสืออันมีค่านี้ แจกจ่าย
เป็นกุศลสาธารณประโยชน์ ขออำนาจกุศลทั้งปวงนี้ จงเป็นพลวปัจจัยลดบันดาลให้นางทิพย์
นิยมเหตุ ผู้วายชนม์ประสบแต่อิฏฐคุณมณูญผลในสุคติสัมปรายภพ สมดังเจตจำนงของเจ้าภาพ
ทุกประการ



(นายทวีศักดิ์ เสนานรงค์)

อธิบดีกรมศิลปากร

กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร

๑๙ มกราคม ๒๕๓๓



(แบบ ก.)


สำนักพระราชวัง

หมายรับสั่งที่ ๔๓๑

๒๕ มกราคม ๒๕๖๓

พระราชทานเพลิงศพ นางพิชญ์ นิยมเหตุ ต.ช., ต.ม. บุคคลผู้ทำคุณประโยชน์
ณ เมรุวัดธาตุทอง เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง


สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
อ.บ. ทาน.

วัน	วันที่ ๒๕ กษายพระราชสิ
	เจ้าชายเรียม เจ้าภาพหล. นางพิชญ์ นิยมเหตุ
	โยธธรวบ
	เครื่องพระราชทานเพลิง และเจ้าพนักงานผู้เชิญมาน
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันควมรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยให้ตามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ



ผู้รับรับสั่ง

พระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

นางทิพย์ นิยมเหตุ ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ นอกจากนี้ยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเพลิงศพ นางทิพย์ นิยมเหตุ ณ เมรุ วัดธาตุทอง ในวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๓ นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณและเป็นเกียรติสูงสุดแก่นางทิพย์ นิยมเหตุ และทายาท และนำความปิติโสมนัสแก่วงศ์สกุลอย่างหาที่เปรียบมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า บุตร ธิดา หลาน ตลอดจนญาติพี่น้องของนางทิพย์ นิยมเหตุ ขอน้อมเกล้าฯ ถวายบังคม ณ เบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณหาที่สุดมิได้ ก็ขอเทิดทูนพระมหากษัตริย์คุณนี้ไว้เหนือเกล้าฯ เพื่อเป็นศรีสวัสดิ์พัฒนามงคลชั่วกาลนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะฯ

ข้าพระพุทธเจ้า

บุตรธิดา นางทิพย์ นิยมเหตุ



สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อนางทิพย์ นิยมเหตุ ถึงแก่กรรม ความทราบฝ่าละอองพระบาท สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณสยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพวงมาลาวางหน้าศพ นางทิพย์ นิยมเหตุ ที่ศาลาขวลิตรำรง วัดธาตุทอง และพระราชทานผ้าไตร และดอกไม้จันทน์ในพิธีพระราชทานเพลิงศพด้วย นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ และนับเป็นเกียรติสูงสุดแก่นางทิพย์ นิยมเหตุ เป็นล้นพ้น

ข้าพระพุทธเจ้า ทายาททุกคน ขอน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ ฯ

ข้าพระพุทธเจ้า

บุตรีธิดา นางทิพย์ นิยมเหตุ



นางทิพย์ นิยมเหตุ ต.ช., ต.ม., กปร. ชั้น ๕

ขาดะ ๒ เมษายน ๒๔๕๓

มรณะ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๒



คำแม่

แม่แก้ว

ไร้แม่แล้วโลกร้างอ้างว้างไหว

เหมือนความชื่นถูกกระชากไปจากใจ

ลึกลึกลงในอุ้งอุราเหวว่านัก

เสียงแม่เรียก “ตื่นเถิดนะลูกจำ

มาดูฟ้าเจิดแสงแจรงจำหลัก

ลิขิตความดีงามและความรัก

ให้ประจักษ์แจ้งในใจมนุษย์”

คำแม่มยังฝังซึ้งถึงห้วงลึก

แห่งความนึกคณิ่งในไม้สิ้นสุด

“อย่าสิ้นหวังรั้งรอรยะอรหด

อย่ายังหยุดเพียงไม่แลเห็นแม่แล้ว

ดันดันไปในมรรคอาอย่างกล้าหาญ

ที่ยังมีดอกไม้บานตระการแก้ว

พิรุณสดหยดหยาดสะอาดแพรว

ยังวาวแววน้ำใจที่ไยดี

ทุกก้าวเดินเทินใจให้สูงไว้

ตามองไปเบื้องหน้าอย่าหน่ายหนี

ในหน้าที่นานาประดามี

หว่านไมตรีเมตตาบนนาใจ

แม้เส้นทางย่างเดินระเหินระหก

ประคองครกขึ้นเขายังก้าวไหว

แม้ล้มลุกคลุกคลานไม่เป็นไร

แม่ออดใจลูกไว้.....ไม่เจ็บเลย”

อุชเชณี

๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๒

จากลูก ๆ



รับพระราชทานพระพุทธรูปที่ระลึก ในงานพระราชทานผ้าพระกฐิน ณ วัดราชประดิษฐาน์



พิธีวางศิลาฤกษ์มณฑปครอบรอยพระพุทธรบาท
วัดวชิราลงกรณวราราม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา





ลูก ๆ



หลาน ๆ



ลูกและหลาน



พนักงานทิพย์นิยม



หลังจากสวดพระอภิธรรม 7 วัน ย้ายศพจากศาลาขาลาดำรง
ไปยังศาลาจิตสนธิ (สमानมิตร)



พระธรรมปาโมกข์ เจ้าอาวาสวัดธาตุทอง แสดงพระธรรมเทศนา

ประวัติ



นางทิพย์ นิยมเหตุ เกิดเมื่อวันเสาร์ที่ ๒ เมษายน พ.ศ.๒๔๕๒ เป็นบุตรของ
อำมาตย์ตรี หลวงแจ่มวิชาสอน (แจ่ม นิยมเหตุ) และนางผิน (สกุลเดิม นิงสานนท์) มี
น้องร่วมบิดามารดาหนึ่งคน คือ นางกรุณิ กุยกานนท์ สมรสกับพันตำรวจตรีเทียม
เจียมวิจิตร มีบุตรธิดารวม ๘ คน ดังนี้

๑. นางสาวเทิดพงศ์ เจียมวิจิตร (ถึงแก่กรรม)
๒. ด.ญ.ธงพันธ์ุ เจียมวิจิตร (ถึงแก่กรรม)
๓. นางทัฬหีเพียร เทพปัญญา
๔. ด.ช.เชียรพัฒน์ เจียมวิจิตร (ถึงแก่กรรม)
๕. แพทย์หญิง ประทานพร (รัชพิณห์) ไลน์สโตร์
๖. นายทินนแพทย์ เจียมวิจิตร
๗. นายเทศภักดิ์ นิยมเหตุ
๘. นายทักษพล เจียมวิจิตร

ตลอดชีวิตนางทิพย์ นิยมเหตุ ได้บำเพ็ญสาธารณประโยชน์อยู่เสมอ เป็นผู้
จิตศรัทธาในพระศาสนาสูงยิ่ง ได้บริจาคทรัพย์สมทบสร้างพระศาสนา ทั้งในกรุงเทพฯ
พระมหานครและต่างจังหวัด สาธารณกุศลที่สำคัญ คือ การสร้างวัดที่บ้านหนองน้ำแดง
หมู่ที่ ๓ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ถวายในพระนามของสมเด็จพระ
พระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า วัดวชิราลงกรณ์วราวม ในการนี้ท่านได้บริจาคที่ดิน
อันเป็นที่ตั้งของวัด บริจาคทรัพย์สร้างวัด โรงเรียน มณฑปครอบรอยพระพุทธรบาท ปูชนีย-
สถานและถาวรวัตถุอันภายในวัดนั้น นอกจากนี้ ยังจัดตั้งกองทุนเพื่อบำรุงรักษาอีก ทั้งนี้
โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการ บริษัทต่าง ๆ พ่อค้า ประชาชน เป็นอย่างดี
ณ วัดวชิราลงกรณ์วราวมนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ (พระยศในขณะนั้น) ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทำพิธีวางศิลาฤกษ์ใน
การก่อสร้างโบสถ์ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๖ และในวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๐

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จไปทรงวางศิลาฤกษ์มณฑป
อนึ่งวัดอื่น ๆ ที่ได้รับการทุนบำรุงจากนางทิพย์ นิยมเหตุยังมีอีกหลายวัด เช่น วัดสังข์กระจาย
วัดราชประดิษฐ์ วัดเขาวงกต อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เป็นต้น

นอกจากด้านพระศาสนาแล้ว หน่วยงานอื่นที่ได้รับการบริจาคที่สำคัญ ๆ ได้แก่
กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้รับที่ดินสำหรับสร้างที่ว่าการอำเภอและสถานีตำรวจภูธร
สภากาชาดไทยได้รับบริจาคเงินและที่ดิน. มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ สมาคมต่อต้านโรค
มะเร็ง เป็นต้น

นางทิพย์ นิยมเหตุ เป็นผู้ก่อตั้งโรงงานยาสีฟันทิพย์นิยม และดูแลบริหารกิจการ
จนวาระสุดท้าย ได้เดินทางท่องเที่ยวไปต่างประเทศหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา
เพื่อเยี่ยมดูแลลูกหลาน ได้ให้ความอุปการะแก่คนจำนวนมาก คุณงามความดีเหล่านี้ได้
ประจักษ์แล้วในคำไว้อาลัยของผู้ใกล้ชิด



มรณานุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณทิพย์ นิยมเหตุ บรรดาบุตร ธิดา ได้มาขอให้เขียนคำไว้อาลัยเพื่อจะแจกในงานศพ

ข้าพเจ้ารู้จักกับคุณทิพย์ นิยมเหตุ เริ่มด้วยคุณทิพย์ นิยมเหตุ มีความทุกข์ตามวิสัยของชาวโลกที่ต้องประกอบอาชีพทำมาหากิน เธอมีความทุกข์ในความเป็นอยู่ของครอบครัว และกิจการค้าอันเป็นวิสัยของชาวโลกที่จะต้องประสบความขัดข้องและความไม่สมหวัง และขอให้ข้าพเจ้าแนะนำความเป็นไปของชีวิตว่าจะดำเนินการงานด้วยวิธีใด ๆ จึงจะประสบความสะดวกสบายในการกระทำกิจการงานให้ลุล่วงไปด้วยความสะดวกสบาย

ข้าพเจ้าก็มีความรู้สึกเห็นใจในความทุกข์ของชาวบ้านที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะคุณทิพย์ฯ ทุกคนที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นในครอบครัว ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวจะต้องรับมาเป็นเรื่องของชีวิตที่ตนจะต้องรับผิดชอบ เป็นความจริงอันหนึ่ง เธอได้ปรารถนาให้คุณพ่อคุณแม่คือหลวงแจ่ม วิชาสอน และคุณนายผิน ผู้เป็นบิดา มารดา ท่านมหาข้าพเจ้าให้ช่วยขอร้องจากคุณทิพย์ฯ ให้มอบมรดกที่ท่านมอบไว้กลับคืนมาให้ท่านเป็นผู้ดูแล ในฐานะข้าพเจ้าเป็นคนกลางก็อยากจะให้เหตุการณ์ที่กล่าวถึงนี้เป็นไปด้วยความสงบและมีความเรียบร้อย ข้าพเจ้าจึงขอให้คุณทิพย์ฯ มอบมรดกที่คุณพ่อและคุณแม่มอบให้นั้นคืนแก่ท่านเพื่อแสดงถึงความเป็นผู้เคารพต่อบิดามารดา ในฐานะผู้มีความกตัญญู คุณทิพย์ฯ ก็เชื่อข้าพเจ้า และได้มอบมรดกที่ท่านยกให้นั้นคืนให้แก่ท่าน นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าได้ระงับความวุ่นวายในชีวิตของครอบครัวให้ระงับไปโดยสันติสุข

ในระยะหลังจากนั้น คุณทิพย์ฯ ก็ได้ถือศรัทธาเป็นผู้ตั้งใจเป็นผู้มุ่งขวนขวายมาตลอดเวลานาน แม้ว่าเธอจะได้ถือเพศเป็นผู้มุ่งขวนขวายแล้ว เรื่องของชีวิตทางโลกก็ยังไม่อยู่ในขั้นเป็นผู้มีความสงบ ต้องเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ มากมาย ในที่สุดเธอก็ลาจากเพศการมุ่งขวนขวาย และมีความประสงค์จะสร้างวัดเพื่อเป็นจุดรวมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรและเป็นสถานที่ศึกษาทางโลก คือโรงเรียนที่กลางดง ถนนมิตรภาพ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป และขอร้องให้ข้าพเจ้ากราบทูลขอพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาล

ที่ ๙ ว่าเธอมีความประสงค์ที่จะสร้างวัดถวายสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ และทูลเชิญเสด็จ เพื่อวางศิลาฤกษ์พระอุโบสถวัดวชิราลงกรณ และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ ชื่อวัดวชิราลงกรณ เป็นวัดของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ข้าพเจ้ามีหนังสือกราบบังคมทูล เป็นเวลายาวนานถึงสามปี จึงได้ทรงพระกรุณาฯ รับเสด็จวางศิลาฤกษ์วัดวชิราลงกรณ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ขณะนั้นมีพระชันษาเยาว์วัยมาก เสด็จวางศิลาฤกษ์ วัดวชิราลงกรณ หากจะจำไม่ได้ตรงกับวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๖ เวลาบ่าย ๑๕.๐๐ น. และต่อจากนั้นก็ได้มีการรื้อถอนผู้ทรงเกียรติ ๔ ท่าน เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างวัดวชิราลงกรณ คือ ฯพณฯ พจน์ สารสินเป็นประธาน คุณพ่วง สุวรรณรัฐ, คุณเปกกรณ์ อังคฺสิงห์ และคุณพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ เป็นกรรมการ และคุณจรงค์ คุสยานนท์ เป็นเลขานุการของคณะกรรมการในการ ก่อสร้างวัดวชิราลงกรณ จนบัดนี้เป็นเวลาล่วงเลยมาถึง ๓๐ ปีแล้ว วัดวชิราลงกรณก็สมบูรณ์ ตามกฎของการสร้างวัดและได้จัดพิธีผูกพัทธสีมาสมบูรณ์ตามแบบพระวินัยที่ทรงบัญญัติไว้

การสร้างวัดวชิราลงกรณ ได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์แบบถูกต้องตามกฎของคณะสงฆ์ ขณะนี้มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีเครื่องอุปการณ์ในโรงเรียนสามารถเป็นที่ศึกษาของ คณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติได้อย่างสมบูรณ์แบบ ส่วนโรงเรียนตามหลักสูตรของกระทรวง ศึกษาธิการก็มีถึงขั้นมัธยมแล้ว คุณทิพย์ฯ เป็นผู้ที่มีชีวิตจิตใจมั่นอยู่ในพระพุทธศาสนา ทั้งสาธารณกุศลอื่น ๆ ประกอบด้วยความจงรักภักดีในพระมหากษัตริย์และราชสกุลอย่าง ไม่ลดหย่อนผ่อนคลายจนตราบเท่าสิ้นชีวิตลง

ฉะนั้น ชีวิตของคุณทิพย์ฯ เป็นชีวิตที่มีคุณค่าแก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยแท้จริง สอดกับคำพุทธภาษิตที่กล่าวยกย่องบุคคลผู้ทำความดีไว้ว่า “ชีวิตและร่างกายจะ สิ้นสุดไป เชื้อชาติและสกุลย่อมไม่สลายไปจากโลกนี้”

ในระหว่างที่คุณทิพย์ฯ ยังมีชีวิตอยู่ ข้าพเจ้าได้ช่วยแนะนำและแนะนำแนวคิดริเริ่ม เพื่อช่วยในการทำงานของคุณทิพย์ฯ มาตลอดเวลา ได้รู้เห็นในกิจการต่าง ๆ ที่คุณทิพย์ฯ ได้ปฏิบัติ มาโดยตลอด เธอเป็นผู้ที่มีชีวิตต่อสู้กับเหตุการณ์ต่าง ๆ และความทุกข์อันเกิดขึ้นซึ่งบางครั้ง ไม่น่าจะแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี เมื่อมีทุกข์เกิดขึ้นแล้วก็มาปรับความทุกข์นั้นให้ฟัง ข้าพเจ้า ก็แนะนำในการแก้ปัญหาให้เหตุการณ์นั้น ๆ ลุล่วงไปได้ด้วยดี ตามคติพจน์ที่ว่า

“เมื่อผู้ใดได้รักษาความดีไว้ในโลกนี้ ชีวิตของผู้นั้นก็จะไปสู่สุคติภูมิที่มีความสุข” ขอวิญญูญาณของคุณทิพย์ฯ นิยมเหตุ จงไปสู่สุคติภพตามวิสัยในคติภพนั้น ๆ เทอญ.

(พระธรรมปัญญาจารย์)

วัดราชประดิษฐ์

MY MOTHER AND ME - A Personal Reflection

In 54 years, you and I did not really spend a lot of time together. I had a nurse-maid, a nanny; but I knew you were around. We grew up in a big family. We all lived in the same house, for a long time, with Khun Ta, Khun Yai, my aunt, uncle and cousins. I remember we were together in the bomb-shelter under the house, during the air raid. We all moved out of Bangkok and for a time we lived in a house-boat. Most schools in Bangkok were shut down during the war, and you took my sister and me to the temporary school in the country. I think we lasted less than a week. We were just too home-sick and it was such a bad start when one of the boats in which we traveled was capsized and the mother of my sister's friend was killed. We later grieved my oldest sister's death together, but as I look back, I must have been too young to be of any help. After that, I remember you were always busy with work, with making plans for my brothers to go to boarding school and for my sister's travel plans and living arrangements, first to China and later to Australia. I, too, went off to boarding school, Wattana Academy, the school you once briefly attended. I often wonder what your life would have been like if you had the opportunity for the higher education you so wanted. But in those days you did not have much choice. My father was picked for you to marry. You never told me why the marriage did not work out. You refrained from saying any unkind words about my father. When he died, you took my brother and me to Phuket and arranged his funeral service. We were taken by surprise as we learned I had three small half-brothers, whose mother was in poor health and an epileptic. We came back to Bangkok with them, their mother and half-sister. You took care of all of them. We did not see each other very much during the years when you were a nun. I lived with Khun Ta and Khun Yai most of the time. Then I was busy with college and Medical School and you launched a new business. When I left Bangkok in 1960, you were also taking care of my Brother Nui's family.

I have been away from home 29 years. How much time did I have with you in these 29 years, in my adult life? I know now it was not enough.

I am thankful for all the time we did have, especially this past summer when we were closer than we ever were. I am thankful that I had a chance to take care of you. You even remarked that the roles were reversed - that you became a child when I fed you the soup and other food, mostly prepared by my sister. It was ironic in many ways that I get to really know you and your strengths when you were sick. I always knew that you were a strong-willed person. My sister and I will never forget the time you insisted on being helped to stand up, so that you could try to open the combination safe. You always knew what you wanted to do and how to do it. You showed us your unwavering determination. You certainly had strong character. I think you were born to give orders. You had strong convictions. Not many people dared to try to change your mind. You did not usually distrust people, but if someone gave you reason to doubt, you would not allow that person to ever get close to you.

I found it so difficult to say goodbye the day I left Bangkok and I find it much harder to say my final and formal goodbye to you now. You were doing so well when I left you and I was so sure that I would see you again next summer. But it was not meant to be. Many things had been said, but more could have been said. You may not have realized that despite the limited time we had with each other, I have inherited many of your traits. I must have obtained from you the spirit of independence, willfulness, decisiveness, love for traveling and adventure, singlemindedly and relentlessly persuing unconventional and difficult tasks. I am going to miss you more than both you and I could ever realize. I will miss your sense of humor and all the funny things you said to my sister and me, even toward the end when you were in such pain and discomfort. My children, Ari, Ricky and Leila will miss you. We all regret that we had not been as close as we should have. But, we will hold on to the memories we each have of you.

Goodbye. I love you. I thank you for the many precious moments we shared and for those qualities I inherited from you, especially resiliency and determination.

Pratarnporn Chiemwichit Feinstein
December 23, 1989

210 EIGHTH STREET
PROVIDENCE, R.I. 02906

I heard of Khun-Yai's illness last summer. My mom planned a trip immediately to see her, but I was unable to go. Although I was saddened at the fact that I would not be able to be with my grand-mother, my mind was put to ease a bit as I fondly remember the summer that had recently passed...

July 1988 - I stayed in Bangkok for three weeks, the traditional gift given to my brothers and me for our Bar Mitzvahs from my aunt, uncle, and cousins. While I was there I went to visit Khun-Yai. Although I had not seen her in person since I was 5 years old, she looked exactly the same as I had remembered. The first thing that caught my eye as I walked in her room was a picture of myself and my two brothers set close to her bedside. My mother must have sent Khun-Yai a picture of us and she had placed it right beside a picture of her and her children. As I knelt down beside her, my grandmother and I had an intimate yet formalized conversation about what was going on in my life and what kind of person her granddaughter turned out to be. However, not much would have been accomplished without the assistance in translation by my cousin, Pasanud, seeing as Khun-Yai's English and my Thai were not at its best. At this time, I was taking Thai dance lessons and when Khun-Yai asked me to show her, I was more than just willing. I'll never forget the pride I felt at that moment and the pride I saw shining through her eyes.

... That was the summer of '88, and it was the summer of '89 when she fell ill. Since I was unable to go with my mother and see Khun-Yai, I wrote a letter which I asked my mother to translate and read to her. When my mom returned home, after her stay, she told me how happy Khun-Yai was to receive my letter. In fact, she told me that Khun-Yai asked her to read it to her several times before my mom left that day.

Although I do grieve the loss of my grandmother and feel sorry that I shall never be able to see her again, I feel much better knowing that I wrote that letter. I think that it is something that she'll always remember.

Leila Feinstein

Dec. 25, 1989

DEAR KHUN YAI,

I AM VERY SORRY THAT WE DID NOT HAVE MORE TIME TO GET TO KNOW ONE ANOTHER. AND NOW THAT IT'S TOO LATE FOR THAT, I WILL ALWAYS FEEL A GREATER LOSS. BUT, THE MEMORIES I DO HAVE OF YOU, I WILL ALWAYS HOLD DEAR TO MY HEART.

*LOVE ALWAYS,
YOUR GRAND-SON,
RICKY*

After what is now 24 years of life I have come to understand what a grave injustice it is to let opportunities to share deeply felt emotions pass. The hopes of expressing them at another time, yet the reality is that moments not captured are forever lost.

Imagine then the emptiness felt for moments never achieved. This is my reality, as it is my mistake.

There are some who say it is better to not have been close. One long look into my mother's eyes will disprove that. Her pain is real. Her loss..., genuine.

As for me, there is little for me to do other than wish.

I have wishes for time, for so often it is lost. Wishes for happiness, for so often life falls far short.

Wishes for my grandmother back, so that she may know full well of the goodness in my mother, her daughter. And from her came three children of whom she could always be proud.

Yes, I wish all these things, but still I must say goodbye. I wish I didn't have to.

Ari Feinstein

ความในใจของหลานแอน...

คุณย่าเปรียบเสมือนทั้งพ่อและแม่ของแอน เพราะคุณย่าอุปการะมาตลอดตั้งแต่เล็กจนโต พระคุณของคุณย่านั้นมากมายเหลือเกิน เรียกว่าทดแทนกันทำไรก็ไม่ไหวหมด แต่...แอนก็ยังไม่มีโอกาสจะได้ทดแทนพระคุณคุณย่า คุณย่าจากไปเร็วมากจนแอนตั้งตัวไม่ทันจริง ๆ เพราะอาการคุณย่าดีขึ้นมาก เมื่อมีไข้แทรกเพียง ๒ วันเท่านั้น คุณย่าก็จากไปเร็วจริง ๆ ไม่มีใครคิดว่าคุณย่าจะจากไปเร็วอย่างนี้ แอนกำลังทำเรื่องขอลาพักเพื่อจะไปปรนนิบัติคุณย่าก็ไม่ทันการ แต่แอนก็มีโอกาสได้ไปเจอคุณย่าก่อนเสีย แต่การไปเยี่ยมของแอน แอนไม่แน่ใจว่าคุณย่ารู้ไหม แต่จากการสัมผัสกันทางมือซึ่งแอนไม่เคยได้สัมผัสมาก่อนเลย นั้นนับว่าเป็นครั้งแรกและครั้งสุดท้ายจริง ๆ คุณย่าลูบมือ ลูบแขน ลูบหัวแอนอย่างแผ่วเบา นุ่มนวล แอนนั้นรู้สึกอบอุ่นมาก เพราะไม่เคยได้รับสัมผัสนี้เลยจากคุณย่า เมื่อคุณย่าจากไปแอนดูจะเป็นคนที่ร้องไห้มากที่สุด เพราะแอนเป็นหลานที่ใกล้ชิดคุณย่าที่สุด

เมื่อสิ้นคุณย่าแอนก็เหมือนขาดหลักไปเพราะแอนอยู่กับคุณย่ามาตลอด รู้สึกหดหู่ใจเป็นที่สุด คุณย่าสอนให้หลาน ๆ มีความกตัญญูโดยเฉพาะกับพ่อ แอนรู้เป็นเพราะคุณย่าห่วงพ่อหนูมากนั่นเอง ครั้งหนึ่งคุณย่าพูดกับจูเนียร์ แพ็ท แอนและดอนน่าว่า ‘หากย่าตายทุกคนไม่ต้องกลับเมืองไทยเพื่อเฝ้าย่า แต่ถ้าพ่อแก่ตายพวกแกต้องกลับไปเมืองไทยเพื่อเฝ้าพ่อแก เพราะนั่นเป็นหน้าที่ของลูก’ แต่ทุกคนก็ทำตามที่คุณย่าบอกไม่ได้ เพราะคุณย่าเป็นยิ่งกว่าพ่อและแม่ของลูกพ่อหนู และนั่นก็เป็นโอกาสสุดท้ายที่หลาน ๆ จะได้แสดงความเคารพคุณย่า คุณย่าห่วงพ่อหนูและหลาน ๆ เสมอ แต่มักจะไม่แสดงออกให้เห็น คุณย่าสอนให้หลาน ๆ รู้จักช่วยเหลือตัวเอง เพราะการจะเป็นนายคนที่ดี เราต้องทำอะไร ๆ เป็นทุกอย่าง และทำให้ดีด้วย ซึ่งนั่นเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด

ตั้งแต่นั้นไปแอนไม่มีคุณย่าอีกแล้ว แต่!...หากชาติหน้ามีจริง ขอให้แอนได้เกิดมาเป็นหลานคุณย่าอีก

หลานของคุณย่า

แอน

(ศิริรัตน์ เจียมวิตร)

จดหมายฉบับสุดท้ายถึงคุณย่า

ต้นไม้หลายต้นหน้าอพาร์ทเมนท์ของคุณอนน่าที่อเมริกาตอนนี้ก็เริ่มเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองเข้ม และบ้างก็เริ่มสลัดใบหลุดไปบ้างแล้ว และนี่ก็เป็นสัญญาณบอกให้คุณอนน่าทราบว่ หน้าหนาวนั้นย่างกรายใกล้เข้ามาทุกที และอีกไม่นานนับจากนี้ไป คุณอนน่าก็จะได้มีโอกาสกลับมากราบเท้าคุณย่าที่เคาร์พาร์กของหลานอีกครั้ง... ตัวเครื่องบินเดินทางจาก SEATTLE ไปกรุงเทพ ฯ ในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ โบนัน คุณอนน่านั่งคัมแบททุกวัน อยากรจะเร่งให้วันเวลามันหมดและผ่านไปถึงวันนั้นเร็ว ๆ... ผ้าไหมญี่ปุ่นสีขาวยี่ห้อชิโนนี่ เหมาะมากสำหรับที่คุณย่าจะใช้เป็นผ้าพันคอในช่วงที่อากาศเย็นลง คุณอนน่าได้ซื้อเตรียมไว้ให้เป็นของขวัญให้คุณย่าหลายเดือนแล้ว แต่อยากจะเก็บไว้มามอบให้คุณย่าด้วยตัวของตนเองตอนที่กลับมากราบเท้าคุณย่า ก็คงจะเป็นช่วงเวลาที่คุณย่าจะได้ใช้พอดีนั้นละคะ อีกสามวันเท่านั้นเอง คุณอนน่าก็จะได้กลับมากราบเท้าคุณย่าที่เคาร์พาร์กของหลานแล้ว แต่ทำไมจิตใจมันว้าวุ่นนึกก็ไม่ทราบคะ อยากรจะบอกตัวเองว่าไม่ต้องตื่นเต้นให้มากนัก แต่ก็ทำไม่ได้แล้ว อยากรจะเก็บข้าวของใส่กระเป๋าล้วขึ้นเครื่องบินไปเดี๋ยวนี้เลย... เสี่ยงโทรศัพท์... ใครนำโทรมา OPERATOR บอกว่าเป็นทางไกลจากกรุงเทพ ฯ ด้วย... แอนเธอ...อะไรนะ...คุณย่า!...

ต้นไม้ที่หน้าอพาร์ทเมนท์ของคุณอนน่ายังคงผลัดและสลัดใบร่วงหล่นจากต้นตามกาลเวลา ไม่มีอะไรไปจากความรู้สึกของคุณอนน่าในตอนนี้เลย ทำไม...ทำไม...ทำไมถึงต้องมีวันนั้น? คุณย่าคะ ช่วงเวลาอีกสามวันนั้นมันน้อยไปแล้วละคะ แม้โอกาสที่คุณอนน่าจะกลับมากราบเท้าคุณย่าของหลานเป็นครั้งสุดท้าย ก็เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้เสียแล้ว

ดวงตะวันลาลับทิวไม้ไปพร้อมกับกาลเวลา ความเยือกเย็นย่างกรายเข้ามาแทนที่พร้อมกับความรู้สึกอย่างหนึ่งซึ่งยากเหลือเกินที่จะบรรยายให้ใคร ๆ ด้รับรู้...ผ้าพันคอสีขาวสะอาดผืนนั้นยังคงกระชับมันอยู่ในมือของคุณอนน่า คุณย่าคะ ความอดทนและทนงในความ เป็นลูกผู้หญิงของหลานที่คุณย่าคอยพ่่าสอนมานั้น คุณอนน่าจำได้เสมอคะ คุณอนน่าจะอดทนทำความดี สร้างบุญกุศล อย่างเช่นที่คุณย่าได้ทำเป็นตัวอย่างที่ดีให้หลานได้เห็นตลอดชีวิตของคุณย่า

ความเมตตา กรุณา และพระคุณของคุณเอย่านั้น เปรียบประดุจร่มไม้ใหญ่ที่แผ่ใบ
กิ่งก้านสาขาปกคลุมให้ความสุข ความอบอุ่นและร่มรื่นกับหลานตลอดมา ไม่ว่าจะเป็
นภพหน้าชาติหน้า หรือชาติใด ดอนน้าขอมภาวนาให้เกิดเป็นหลานของคุณเอย่า และมีโอกาส
ได้รับใช้ตอบแทนพระคุณของคุณเอย่าทุกชาติไป

กราบเท้าคุณเอย่าที่เคารพรักร้อยอย่างสูง
หลาน...ดอนน้า
อัจฉราทิตย์ เจียมวิจิตร

ระลึกถึงคุณย่าที่เคารพรัก

ตั้งแต่จำความได้ นุชเห็นคุณย่าเป็นผู้หญิงที่เก่ง สามารถปกครองคนจำนวนมาก แต่ขณะเดียวกัน คุณย่าก็เป็นคนอ่อนโยน ให้ความรักรวมทั้งดูแลเอาใจใส่หลาน ๆ ตลอดเวลา

จากวันนี้ไป นุชจะไม่ได้พบคุณย่าอีกแล้ว แต่ความทรงจำของนุชเกี่ยวกับคุณย่าจะไม่มีวันเลือน

นุช

อาลัยถึงคุณย่า

วันที่ ๑๒ พ.ย.๓๖ ผมตื่นเช้าขึ้นมาเตรียมตัวจะไปเยี่ยมคุณย่าที่สมิติเวช พอตีมีโทรศัพท์มาจากโรงพยาบาลว่าคุณย่าสิ้นเสียแล้ว หึ้ง ๆ ที่รู้เห็นอาการของคุณย่ามาตลอด และตระหนักแก่ใจว่า การเกิด แก่ เจ็บ ตายนั้นเป็นของธรรมดา ผมก็ไม่สามารถหักห้ามความเศร้าโศกอาลัยได้

ตั้งแต่ผมเริ่มจำความได้ คุณย่าเป็นผู้ที่ชอบทำบุญ เมื่อตอนเด็ก ๆ ผมเคยไปวัดกับคุณย่าบางครั้ง แล้วเพลงฤทธิ์จะเอาโน่นเอานี้กับคุณย่า จนคุณย่าขยาดไม่พามผมไปอีก เมื่อโตขึ้นผมไปศึกษาต่างประเทศก็ไม่มีโอกาสได้ไปวัดกับคุณย่าอีก และเมื่อสำเร็จกลับมาคุณย่าก็ป่วยไม่อยู่ในสภาพที่จะไปไหนมาไหนได้สะดวกเสียแล้ว ผมจึงได้แต่มาเฝ้าที่ข้างเตียงคุณย่าเท่านั้น ในขณะที่ผมเฝ้าคุณย่าอยู่นั้นบางครั้งผมรู้สึกว่าเป็นการเสียเวลาที่มีค่าไป แต่ในขณะนี้ผมทราบว่าทุกเสี้ยววินาทีที่ผมอยู่กับคุณย่านั้น มีค่าและมีความสำคัญของทั้งตัวผมและของคุณย่า มันเป็นสิ่งที่จะไม่วันทวนกลับคืนมาได้อีกแล้ว

ด้วยบุญกุศลและความดีของคุณย่าที่ได้สร้างสมไว้ ขอจงช่วยคลบันดาลให้วิญญาณของคุณย่าจงไปสู่สุคติ มีความสุขในสัมปรายภพนั้นทุกประการ

รักและเคารพ
พันธุ์ทอง นียมเหตุ

แต่ “คุณแม่ทิพย์” ผู้มีพระคุณ

พวกเราพนักงานทิพย์นิยม เรียกคุณแม่ทิพย์ว่า “คุณแม่” อย่างสนิทปากทุกคน กล่าวได้ว่า “คุณแม่” เป็นผู้ที่มีพระคุณอย่างสูงสุดสำหรับพวกเรา ให้ความเป็นกันเอง สอนสั่ง และอุปการะทุกคนเสมือนเป็นลูก-หลานของท่าน ไม่ว่าใครจะมีเรื่องเดือดร้อนอะไรก็ตาม ท่านจะยื่นมือเข้าช่วยเหลือและโอบอุ้มในรุดรนั้นทันที

ท่านเปรียบเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรของพวกเรา เมื่อท่านได้จากพวกเราไป ทุกคนก็รู้สึกสลดหดหู่ใจ บ้านก็รู้สึกเงียบเหงา แต่ในขณะใดก็ตาม พวกเรายังเชื่อว่า “คุณแม่” ยังอยู่ในหัวใจของเราทุกคน

ด้วยความอาลัยจาก
พนักงานบริษัททิพย์นิยมจำกัด



ประมวลสุภาษิตพระราชนิพนธ์

ของ

สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรมหาวชิราวุธ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นางทิพย์ นิยมเหตุ ต.ช., ต.ม., ภปร. ชั้น ๕

ณ เมรุวัดธาตุทอง

วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๓



สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ไตรสรณคมน์	๑
ภษิตนักรบโบราณ	๔
ธรรม	๗
อธรรม	๑๕
ความดี	๑๖
ความชั่ว	๒๒
ความฉลาด	๒๗
ความเขลา	๓๐
ความรอบคอบ	๓๒
ประมาท	๔๓
ทุกข์	๔๖
ความริษยา	๔๘
โลก	๕๐
ความอกตัญญู	๕๒
กรุณา	๕๓
กล้าหาญ	๕๘
กักดี	๖๒
ความเพียร	๖๔
ยุติธรรม	๗๐
ความรู้สึกลึกซึ้ง	๗๑
ความละเอียด	๗๒





เรื่อง	หน้า
ความสัตย์.....	๗๓
ความสามัคคี	๗๕
ความสามารถ.....	๗๙
สุจริต	๘๑
กาลเทศะ	๘๔
กิริยา.....	๙๐
กฏธรรมดา	๙๑
เกียรติศักดิ์	๑๐๒
ชีวิต.....	๑๐๕
โชคเคราะห์.....	๑๐๗
ปกติวิสัย.....	๑๐๘
มายา.....	๑๑๒
วาทา	๑๑๔
วิชา.....	๑๒๒
เวลา.....	๑๒๔
ศิลป์.....	๑๒๖
ศานติภาพ.....	๑๒๙
สรรเสริญ-นินทา	๑๓๑
ทรัพย์.....	๑๓๒
สงคราม.....	๑๓๖
หน้าที่.....	๑๓๙
อำนาจ.....	๑๔๒
ชาย	๑๔๔
หญิง.....	๑๔๘





เรื่อง	หน้า
ความรัก	๑๖๐
สมรส	๑๗๑
สมาคม	๑๗๕
มิตรสหาย.....	๑๘๐
ญาติ.....	๑๘๖
บิดา มารดา บุตร.....	๑๘๗
อาจารย์ ศิษย์.....	๑๘๘
ทหาร	๑๙๐
ผู้นำ.....	๑๙๑
ความรักชาติ.....	๑๙๘
ไทย	๒๐๑



ไตรสรณคมน์

พระรัตนตรัยเป็นของหมดจดอุดมเลิศในโลก

พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร น. ๔๗

- ๑ .. ฟังพระไตรรัตน์
ยึดมั่นบ่มบ่มจน
- ๑ ฟังใจจะมันเหมือน
ขึ้นชมอุดมปรี-
- ๑ หวังใจจะได้สม
สิ้นทุกชะโง่ง
- ๑ ไตรรัตน์ขจัดสรร-
เพิ่มพุลประมาณ-

สุสวัสดีสโมสร
อกุศลละเสื่อมดี
ครยะรัตนาศรี
คิมนัสมน้อย
มนะรมยะเหมือนหวัง
สิริสุทธิสาราญ
พะอุปัททวาพาล
ติวิวิฑฒนาภา ๗

พระนล ๒ น. ๔๓

- ๑ ไหว้องค์สัมมาสัมพุทธเจ้า
มองใสบริสุทธิ์เอกอุตตม
พระองค์คือศาสดาพาสัตว์โลก
เหมือนสารทิชาญูวิธรมาน
- ๑ ไหว้พระธรรมะวินยวิไลเลิศ
เหมือนประทีปแสงประเทืองเรืองสุรีย์
แสงพระธรรมล้ำลบลซึ่งแสงสุรย์
ผู้เที่ยงธรรมสารีไม่มีแพ้

สถิตเกล้าการุญเป็นปฐม
เป็นบรมเวทคัมภีรญาณ
ข้ามพันซึ่งโอมสงสาร
ให้ใจพาลกลับร้ายกลายเป็นดี
แสนประเสริฐศาสนามุนีศรี
ส่องวิถินรชาติสามารถแล
ข้าประมาณแสงสง่ากว่าแสงแข
ฤว่าแม้พบกยันไม่พรั่นภัย

๑ ไหว้พระสงฆ์ทรงศีลวิโรภาส
อุตสาหะทรงจำธรรมวินัย
ปฏิบัติล้วนดีไม่มีหย่อน
ประพฤติเป็นตัวอย่างในทางงาม

รับจนารถศาสดามาไว้ได้
เพื่อสอนให้พระราชดิณลาดการ
อินทรีย์สังวรทวารสาม
ทุกโมงยามเป็นที่ควรบูชา ฯ
สามัคคีเสวก น. ๔๔

สุโข พุทธานัน ออุปปาโท

(ธรรมบท ชุททกนิกาย)

(โคลงมหาวิชขมาลี)

๑ กำเนิดแห่งพระผู้
ย่อมเป็นสิ่งให้เกิด
นี้ฉิวะเรายิ่ง
ดำริแล้วนบไหว้

๑ ดิถีไพศายไชรั
สารุชนควรจะ
ถึงองค์พระสัพพัญญู-
อีกตริจนรู้สึก

๑ องค์ใดให้โลกนี้
สอนสัตว์ดัดสันดาน
สอนระงับดับทุกข์
สอนว่าสันติภาพ

๑ องค์นั้นเป็นยอดแห่ง
ควรจะกตัญญู
เคารพนบบูชา
พระมหาสัตว์ไชรั

รู้จัก นั่นแล
สุขได้
ตรีไตร์ เสมอณา
จักยิ่งเจริญศรั
เป็นวัน
รำลึก
ญูศาสน์-ดาแล
จิตหมั่นต่อไป
อยู่สุข
อันบาป
ถอนเกลศ
เลิศล้ำเลอสรร
บุพกา-รีแฮ
กราบไหว้
เนื่องนิตย์ แน่นอ
ยากแท้จักหา

๑ วาระพระประสูติ
อีกตรัสรู้สัม-

อีกปรินิพพาน

เราก็ควรน้อมศิ-

๑ กายามนัสน้อม

รำลึกพระคุณพระ

ในเมื่อวิสาขวาร

เทียบรูปอีกมาลาศ

๑ ด้วยกายและจิตพร้อม

เคารพพระมุณินทร์

ขอเดชพระมหา

คัมขจัดพิบัติผละ

ศุกกาล

โพธิ

วันเอก อุดมแฮ

โรตม์กัมวันทา

นมัสการ

โลกนาถ

เพ็ญเพียบ

พรังพร้อมทูลถวาย

วาจา

ศากยะ

ไตรรัตน์

โทษร้ายภัยพาล ฯ

คุศลสมิต

ภษิตนักรบโบราณ

Mon âme au Dieu,
Mon bras au roi,
Mon coeur aux dames,
L' honneur à moi.

๑ มโนมอบพระผู้
แขนมอบถวายทรงธรรม
ดวงใจมอบเมียขวัญ
เกียรติศักดิ์รักของข้า

เสวยสวรรค
เทอดหล้า
และแม่
มอบไว้แก่ตัว

๑ มโนมอบพระผู้
นักรบต้องรักธรรม
ยามสู้ยุทธภูมิอัน
จิตจึงจะมันแม่

เสวยสวรรค
เที่ยงแท้
ประชิด
เค็กกล้าไปขาม

๑ สงครามทำเพื่อป้อง
นักรบเริงอาสา
อยู่ในที่ถูกหา
จิตมันขวัญพาข้าม

ธรรมา
ไปคร้าม
ความขลาด ได้ฤ
ปลอดภัยอันตราย

๑ เป็นชายเชื่อชาติแก้ว
แขนมอบถวายทรงธรรม
รับใช้เพื่อป้องกัน
เพื่อพระคงคูฟ้า

เพ็ญขวัญ
เทอดหล้า
วรบาท พระเอย
ครอบเกล้าเราสราญ

๑ ภูบาลจะตรัสใช้
เห็นห่างจากเคหา
ภักดีและอาสา
ว่าพระบารมีป้อง

๑ หักใจจรจากห้อง
รักษาราชและรักษธรรม
ดวงใจมอบเมียขวัญ
คงเสนห์อยู่แม่

๑ ยามไปในถิ่นกว้าง
พบสิ่งยั่วยวนใจ
ก็จะไม่เหลวไหล
เพราะจิตจอดอยู่ข้าง

๑ รณรงค์ยงยุทธ์แย้ง
จำจะต้องทำใจ
นักรบจึงควรไผ่
เกียรติศักดิ์รักของข้า

๑ ม้ารอให้พวกพ้อง
คงไม่รู้จิตเหมือน
ใครจะทราบว่าเป็น
ตัวลีเตือนตัวไว้

๑ สรุปลความว่าแม่มั่น
อีกภักดีอาสา
รักเมียรักแม่พา
สงวนศักดิ์จักสละได้

โคลคลา
ห่างห้อง
เพราะเชื่อ
ปกเกล้าเราไป

เหตุหรรษ์
เที่ยงแท้
และแม่
อยู่ร้างกลางสนาม

ทางไกล
อยู่บ้าง
หลงวุ่น
หนึ่งแล้วมันคง

ยิ่งภัย อื่นนอก
กาจกล้า
เดือนสติ ตนเอง
มอบไว้แก่ตัว

คอยเดือน
จิตได้
นึกหวน ขึ้นนอ
เหมาะแท้ทุกยาม
ธรรมมา-ธิปเส
ราชให้
ใจแน่ว
หมดแม่ชวี

๑ ศรี ศรีสวัสดิ์พร้อม
สิทธิ จัตุพรตล
ฤทธิ์ เรื่องฤทธิ์แรงรณ
ชัย ชนะศึกแก้ว

พูนผล
อโยนคล้า
อริราช
เกียรติ์ก้องสากล ฯ
ดุสิตสมิต

ธรรม

ธมฺมกาโม ภวํ โหติ

๑ ผู้ใดไม่จิตตั้ง
แม้ถูกอริระยา
ที่สุดก็ย่อมฆ่า-
ใครปราชญ์ก็ย่อมรู้

๑ ไปขามเพราะรบเมื่อ
ยอมสละทุกสิ่งสา-
ขำนะซึ่งแสนยา-
จงให้ให้เสียงแล้

ในธรรม
ข่มคู่
นะพวก พาลนอ
เช่นนี้แน่นอน
ธรรมา-ธิปแฮ
มารณแท้
นุภาพ แล้วพ้อ
ส่งซร้องไซโย ฯ

ธมฺมเทสสี ปราภโว

๑ โยโสโมห่มืดแล้ว
ถึงจะมีกำลัง
ที่สุดก็ระยา
แม้ชนะเบื้องต้น

๑ - กมลเทียมโหดไว้
ธรรมบคุ้มผู้อา-
จึงถึงซึ่งปรา-
เสียศักดิ์เสียยศได้

ขังธรรม
มากลั่น
ยับฉิบ หายแฮ
สุดท่ายมลายขวัญ
ธรรมา
สัตย์ไซรั
ชัยฉิบ หายแฮ
ตั้งนี้กรรมสนอง ฯ
คุณิตสมิต

หิริโอตตปิยญญเวว โลกํ ปาเลติ สาธุกํ

(สุภาวชิตของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส)

(โคลงจิตรลดา)

๑ หิริคือได้แก่
โอตตปเปความเกรง
ย่อมรักษ โลกไว้เป็น
นี้สุภาวชิตซึ่ง

๑ ใครมีหิริแล้ว
เพราะจะทำความใด
ตะขวงตะขิดใน
ก็บ่ออาจริเริ่ม

๑ แม้ทำชั่วมิได้
ก็นึกอายตนเอง
จะทำชั่วใดลง
มักจะงดเมื่อยาก

๑ ช้ามีโอตตปปะ
คิดจะทำบาปคง
แม้จักไม่มีใคร
จิตก็คงหักมัน

๑ มีโอตตปปะแล้ว
ว่ามิทำผิดลง
ตนคงดีเองเป็น
รู้สึกผิดคับแค้น

ละอายใจ
เป็นผิด
ดีอย่าง ยิ่งนา
เลิศดี

มีจิต ดีจริง
ย่อมตริ
ใจอยู่ แล้วฤ
บาปกรรม
มีใคร เห็นเลย

อยู่แท้
ถนัด ได้ฤ
จะทำ
ยิ่งดี

ชะงัก
เห็นโทษ
เพื่อนดี

ย่อมเกรง
อย่างลับ
แมนมัน
ชุนครัน

๑ ใครขาดหิริโอด-
เหมือนมิได้เป็นคน
ปางอารยชน
คดีนี้มีคดี

ดัดปะ
เปรียบสัตว์
บ่คบ ได้เลย
จักเจริญ ฯ
คุณิตสมิต

๑ ปราชญ์สรรเสริญว่าธรรมเป็นล้ำเลิศ
สุดประเสริฐกว่าทรัพย์ทั้งน้อยใหญ่
ธรรมคุ้มผู้ประพฤติเป็นธรรมไซ้
คงต้องได้ผลงามตามตำรา ฯ

สาวิตรี น. ๒๔

๑ ธรรมเป็นสิ่งซึ่งบันดาลความสงบและความสุขให้ บังเกิด
ในคณะและชาติมนุษย์

อำนาจคือธรรม น. ๒

๑ นักพรตผู้ประพฤติสมปากสอน
เป็นผู้ประเสริฐเลิศสุนทรควรอภิวาท ฯ

เวนิสวานิช น. ๑๘

๑ นักบุญ
สมควรจะได้รับ

สิริสุนทรสรรพ
ความเคารพนบประณม ฯ
ศกุนตลา (ละครศึกคำบริบท) น. ๖

๑ อันว่าผู้มันอยู่ในทางธรรม
เพราะธรรมานิสงส์คงค้ำจุน

เหมือนมีเครื่องคุ้มกันกายอ่อน
บำรุงบุญบารบบาปมลาย ฯ
พระเกียรติรถ น. ๔๓

กลอุบายบางอย่าง ผู้ที่มีหิริโอตตปจะใช้ไม่ได้ ทั้งสำหรับชิงชู้และสู้ศึก

ท่านรอง น. ๒๓๑

๑. ธรรมเนียมคนมีศีลธรรม
คือมิได้ประทุษและปองร้าย

อันควรทำต่อสัตว์ทั่วทั้งหลาย
ทั้งด้วยกายวาจาอีกทั้งใจ ฯ

สาวิตรี น. ๒๖

ฆ่าตัวตาย เป็นการผิดทั้งทางโลกทางธรรม

ปางมาร น. ๔๔

มนุษย์เราที่รุ่งเรืองแล้ว และผิดกับคนป่าหรือสัตว์เดียรฉาน
ต้องมีความเที่ยงธรรมเป็นเครื่องประดับ มีความเมตตาเป็นอาหิ
จึงควรเชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่รุ่งเรืองแท้

อำนาจคือธรรม น. ๘๙

๑. อันผู้ใดใฝ่ธรรมเป็นเนืองนิตย์
และรู้จักข่มจิต ไม่ย่อหย่อน
ปฏิบัติพร้อมพรั่งดังครูสอน
คงไม่ต้องอนาทรและร้อนใจ ฯ

สาวิตรี น. ๒๔

๑. การคบผู้ซื่อตรงทรงคุณธรรม
เสวนะกับผู้ประพฤดิธรรม

ย่อมมีผลอนันต์อันเลิศดี
คือคบมิตรเลิศล้ำและเป็นศรี ฯ

สาวิตรี น. ๒๔

๑. อันธรรมจารีศรีสุนทร

นรากรได้ฟังจึงเย็นใจ ฯ

สาวิตรี น. ๒๔

๑ อันผู้ใดทรงธรรมเที่ยงสกลิต

ชนย่อมอยากเป็นมิตรเป็นนักรัก
ความใจดีมีจิตมากเมตตา
ย่อมแนะนำสัตว์นานาไว้วางใจ ฯ

สาวิตรี น. ๒๗

บุคคลก็ดี คณะก็ดี ชาตีกิติ จะมีความเจริญมั่นคงได้ก็แต่โดย
ยึดถือธรรมเป็นหลัก

อำนาจคือธรรม น. ๕๕

๑ ถ้าแม่ไม่ทำดีในแดนดิน

จะถวิลถึงสวรรค์นั้นอย่าหา ฯ

เวณีสวานิช น. ๑๒๙

๑ อันจะรังแกหญิง
อัปรียะที่สุด

หยาบแท้
นำบัด- สีฮือ ฯ
พระนล ๑ น. ๗

ไม่ขอเอาตัวรอดโดยทางที่จะต้องให้คนอื่นเสียชื่อ

ความดีมีไชย น. ๘๓

คนเรา จะเป็นผู้ถือสัญชาติใด และถือศาสนาใดก็ตามย่อม
ไม่ชอบและไม่ไว้ใจบุคคลที่ไร้ธรรม

พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร น. ๔๖

สัพพราสํ ธรรมรสํ ชินาติ

(ธรรมบท ชุททกนิกาย)

(โคลงวิชมมาลี)

๑ <u>รสธรรมข้านะรส</u>	<u>อิ่นปวง</u>
ภาชิตอันนี้ควร	วิเคราะห์
ธรรมะประติษฐ์ดวง	ใจมัน
จึงนับว่าเป็นเหมาะ	จิต สมาน
๑ อาหารรสย่อมให้	ชวนชิม
แต่ก็พอเคี้ยวไป	สิ้นรส
รสเพียงแต่ชวนลิ้ม	บ่ยัง ยืนนา
กว่าจะกลืนก็หมด	รสหราม
๑ อีกถามท่านก็เปรียบ	ว่ารส
ชวนเพ่งฟังดมชิม	สัมผัส
พอเริ่มเสพเริ่มหมด	อร่อย พลันพอ
เป็นแน่จะนี้ชัด	อย่าฉงน
๑ คนหลงกามรสต้อง	เสียใจ
เพราะสิ่งซึ่งต้องตา	จางจิต
เสียงเสนาะโสดฟังไป	ชวนเบื่อ
กลิ่นรสมีซ้ำชัด	หมดหวาน
๑ การเสพธรรมรสไซ้	ไปมี
ที่จะต้องเสียใจ	สักเทื่อ
เริ่มเสพก็ยินดี	อยากเสพ อีกนา
เสพเสร็จก็สุขเมื่อ	ไม่วาย

๑ สบายกายบ่ม้วน
กายกระทบร้อนเย็น
จิตสุขสุขป่วย
สุจริตช่วยช้อน

สบาย จิตเลย
เดือดร้อน
ความสุข
สุขเสริม

๑ เริ่มเรียนธรรมะแล้ว
หมั่นศึกษาเข้าใจ
ธรรมะจะคุ้มปลอดภัย
คงจะได้ปราศจาก

อย่าทอด ทิ้งเลย
ให้มาก
ปวงทุกข์ พ้อเอ๋ย
ขุกเข็ญ ฯ
ดุสิตสมิต

ธณฺจเช อังควรสุส เหตุ

๑ ควรรยอมเสียทรัพย์เพื่อ
อวัยวะแห่งกายา

รักษา
แน่ไซ้รั

อังคณฺจเช ชีวิตํ รกฺขมาโน

จะถนอมซึ่งชีวา
ควรรสละองค์ได้

ยืนอยู่
แน่แท้ไปขาม

อังคํ ธนฺจชีวิตณฺจาปี สพฺพํ อปฺเปว ชเห ธมฺมมนุสฺสรนฺโต

๑ เมื่อยามจะต้องตรึก
ทรัพย์อีกอวัยวะจำ
ถึงชีวิตจะกำ-
ควรรจะสละแม่

ถึงธรรม เข้าแฮ
สละแท้
จัดจาก ร้างถา
หมดทั้งปวงนา

(โคลงมหาสินธุมาลี)

● ภาชิตพุทธศาสน์
ว่าทรัพย์สินโสภณ
ไปเท่าส่วนกายตน
ควรจะต้องยอมซั๊ก

● แม้ว่าทุก ๆ ส่วน
เป็นสิ่งซึ่งรักษา
ชีวิตประเสริฐกว่า
ยอมสละกายร้อย

● แต่ธรรมะประเสริฐ
สิ่งสรรพซึ่งพึงหวง
ไว้ธรรมโลกคงล่วง
เราจะมีแต่โศก

สอนคน
ทำกรัก
ประเสริฐ กว่าพ่อ
ทรัพย์ใช้เยียวยา
องคา- พยพแฮ
ไข่น้อย
กายส่วน ไต ๆ
ส่วนแลกชีวิต
กว่าปาง
ในโลก
ถึงยุค ดับแฮ
แน่นแท้ทุกสถาน ๆ
ดุสิตสมิต

อธรรม

บุคคลที่ไร้ธรรม เปรียบเหมือนสัตว์ในป่าดุร้าย

พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร น. ๔๖

ในโลกนี้มีบุคคลบางคนที่มีงูร้ายต่อเพื่อนมนุษย์ มีใจ
อำมหิตริษยาหยาบช้าทารุณ ถืออำนาจเป็นธรรม ปราศจาก
ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์

คติสำคัญ น. ๒๖

Dhammadessi parabhavo.
He who hates Virtue is damned.

Might is Right p. 97

ความดี

คุณและความดี ทำให้มีผู้อิฉณาทุกแห่งหน

ตามใจท่าน น. ๔๗

ใครมีความดีอยู่ในตัวจริง ๆ ต้องมีคนเกลียดบ้าง เพราะ
ย่อมต้องมีคนอิฉณา

นินทาสมิสร น. ๓๕

ความดีไม่เป็นของที่ทำหงอนขึ้น

ตามใจท่าน น. ๑๒๔

๑ การวายปรารถนาและวิวารหุงระาศี เป็นผลกุศลกรรมทำไไว้มี ฯ

เวนิสวานิช น. ๘๔

๑ แต่ปราการและป้อม
ยังต้องทลายลง
มันจริงก็แต่ตรง
เราจึงควรแต่ตั้ง

ประตุง

สักครั้ง

บุญบาป

จิตก็เอการกุศล ฯ

ลิลิตพายัพ น. ๑๔๒

๑ ผู้เสร์จศีกษาไซรั

สุขสันจิตสม ฯ

ลิลิตพายัพ น. ๑๓๕

๑ อนิจจาโลกเราน่าเศร้าจิต
อันความงามสุจริตทุกสิ่งสรรพ
กลับจะเป็นเครื่องประจัญคนตีพลัน ฯ

ตามใจท่าน น. ๔๘

๑ จงดูแบบแบบโบราณท่านสอนไว้
ให้กอบกิจโดยไม่นึกประสงค์
ซึ่งบำเหน็จ เจตนา และพะวง
ตรงอยู่ที่จะกอบการณ์! ฯ

ตามใจท่าน น. ๕๑

๑ ผู้ที่จนหลายคนคงมีทรัพย์!
นายจะกลับต้องระยอบนอบน้อมข้า!
ชนสามัญก็จะพลันขึ้นราคา
แม้ว่าสรรจจริงตามความงามดี ฯ

เวนิสวานิช น. ๘๑

ผู้ที่เกิดมาในตระกูลต่ำแล้ว แต่ประพฤติดนดี ก็เสมอ
กับยกตนเองให้ขึ้นสู่ชาติอันสูง

พระศุนทศเป น. ๑๘๓

รกุเขยย อตตโน สาธุ ลวณฺ โลณตํ ยถา

(สมเด็จพระสังฆราช สา ทรงพระนิพนธ์)

(โคลงมหาสินธุมาลี)

๑ ความดีจงรักษาไว้
ประหนึ่งเกลือตำรัง
อันว่าจะถือดรง
จำจะตั้งจิตนั้น

ให้คง ดนนา
รสหมั้น
ภาษิต นี้ฤฯ
แน้นไว้ในธรรม

๑ กรรมใดก่อกำขึ้นย่อม
ดีชั่วดังที่ตน
ทำดีจักได้ยศ
ทำชั่วจักเสียจิต

๑ อันกรรมบถสิบ
ก่อกำเกิดพิบูลผล
ได้สุขหากกังวล
อาจจะกลับได้ทุกข์

๑ การดีทำขึ้นแล้ว
ไม่ผดุงขึ้นหนอ
ทำดีอีกตามต่อ
จึงจะถูกตามเค้า

๑ มัวเพลินมัวเพลิดเพลิน
เลยตื่นตัวมักน้า
ผลอพลาดอาจกล้า
อิฏฐผลกลับขาด

๑ กรรมใดบัณฑิตชรัอง
เร่งประกอบขึ้นเทอญ
กุศลจะกอบเกิน
ประหนึ่งลงทุนค้า

๑ ทุนลงไปก็ตอง
นี้แหละย่อมเป็นหลัก
กุศลเริ่มแล้วจัก
ต้องรักษาไว้วันดี

ยังผล
ประพฤติ
ผลเลิศ
เพราะโทษตามทัน
กุศล
เสริมสุข
เสวยสุข
เพราะขาดบริหาร
เห็นพอ
อาจเศร้า
ดีอีก นั้นแล
ปราชญ์ชรัองสรรเสริญ

ผลกรรม
ประมาท
เลยผิด
เพราะเหตุหลงใจ

สรรเสริญ
อย่าช้า
ไปป์ ได้เลย
ประโยชน์ยังบุญ
ตามรัก- ษาแสร
พานิช
ทิ้งทอด ฉันท
เพื่องอกเงยงาม ฯ

ดุสิตสมิต

A fonte puro pura defluit aqua
(อา ฟอนเต ปูโร ปูระ เดฟลูอิต อควะ -ภาษิตละติน)

(โคลง ๒)

๑ จากพหุบริสุทธิ์แล้ อุทกสะอาดแท้ จึงได้หลังไหล ฯ

(โคลง ๔)

๑ สิ่งใดจะเลิศล้วน	ควรสรร- เสริญญา
ย่อมจะเกิดจากธรรม์	เที่ยงแท้
ใจชั่วย่อมจะหัน	เหินหยาบ
นำประพุดิชั่วแม่	มุ่งค้าหาดี

(โคลง ๓)

๑ แม่มุ่งศรีในกิจ	ต้องตั้งจิตมุ่งแน่ว
สุจริตในจิตแล้ว	เลิศพร้อมอีกสอง ทวารนา

(โคลง ๔)

๑ ฅิป้องได้ลากทั้ง	ยศฐา- นันตร์แล
จงจิตมาภิษยา	มุ่งร้าย
บำเพ็ญกอบกิจจา	เพียรเท่า ไต้ไต้
ที่สุดก็จะคล้าย	กับก้าวถอยหลัง
๑ ตั้งจิตให้เลิศแล้ว	อย่าแหง
ทำกิจพิริยะแรง	เรื่อยไว้
ถึงพบอุปสรรคแข็ง	แรงขัด
ก็จะอาจข้ามได้	เพราะด้วยความดี

๑ ดังนี้เมื่อเปรียบด้วย
ไสสะอาดล้าละหนาน
พู่เปรียบมโนมาน
ธารเปรียบประพุดิแพรว

๑ อันพุทที่เกลือกกลั้ว
ธารก็ย่อมเป็นตม
มโนปล่อยอารมณ์
ย่อมแนะปฏิบัติให้

๑ โบราณจึงว่าไว้
เป็นใหญ่ในธรรมไซ
ว่ามิจะผู้ใด
จงข่มจิตตนฉนี้

พูธาร
ดุษแก้ว
มุ่งชอบ นั้นเอง
เพริศพร้อมเพราพรรณ

โสมม
ขุนไซร์
ชั่วครอบ ง่าฤ
ชั่วช้าสามัญ

ว่าใจ
คติชี้
หวังชอบ
แนแต่ควรจำ ฯ
ดุสิตสมิต

Lives of great men all remind us
We can make our lives sublime,
And, departing, leave behind us
Footprints in the sand of time.

(จากโคลงชื่อ เอ ซาล์ม ออฟ ไลฟ์, ของจินตกรวีอเมริกัน
ชื่อเฮนรี วอดส์เวิร์ท ลองเฟลโลว์, พ.ศ. ๒๓๕๐-๒๔๑๕)

(โคลงมหาวิชขุมาลี)

๑ ประวัติวีรบุรุษไซร์
ว่าอาจจะยังชนม์
และยามจะบรรลัย
รอยบาทเหยียบแน่นไว้

เดือนใจ เรานา
เลิศได้
ทั้งซึ่ง
แทบพื้นทรายสมัย ฯ

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

๑ ในโคลงบทนี้มุ่ง
ดูเยี่ยงบรรพบุรุษ
เขามีเกียรติขจร
เราก็ดูเยี่ยงเกิด

จักสอน เราแล
ประเสริฐ
เพื่อเหตุ ใดฤ
จักได้ดีเหมือน

๑ เตือนใจให้ใฝ่บ้าง
แม้ว่าตั้งจิตคง
ดีได้เช่นเขานั้น
ชื่อของเราก็อาจ

อย่างบรร- พชนแฮ
สามารถ
เป็นแน่
เฟื่องฟุ้งดังเขา

๑ แม้เราตั้งจิตให้
กอบกิมมีชื่อเสียง
เหมือนบาทเทียบแหล่ง
คนอื่นก็จะได้

มั่นคง THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
นั้นไซ้
บนหาด 3961126077
พบแล้วเดินตาม

๑ สยามยังอยู่ด้วย
เพราะบรรพบุรุษเรา
เป็นไทยอยู่พันปี
เราลูกนักรบกาจ

เสรี- ภาพแฮ
รักษชาติ
ไปเสื่อม
กลั่นแกล้วเดิมมา ฯ
คุณิตสมิต

๑ นามนั้นสำคัญไฉน ?
แม้เรียกว่าอย่างอื่นก็หอมรื่นอยู่เหมือนกัน ฯ

ที่เราเรียกกุหลาบนั้น
โรเมโอและจูเลียต น. ๕๑

Human beings, who lay claim to being civilized and to be different to savages or brute beasts, must have moral Virtue as their principal ornament, and in order to be called truly civilized must know the meaning of Humanity.

Might is Right p.90

ความชั่ว

ทุกแห่งหนความชั่วมีทั่วไป

ตามใจท่าน น. ๖๙

ความชั่วร้ายทุก ๆ อัน ดูร้ายกาจมากที่สุด จนกว่าจะมีความ
ชั่วร้ายอีกอันหนึ่งมาแทนที่ให้เทียบกัน

ตามใจท่าน น. ๗๗

๑ ดวงวิญญานสัตว์ต่ำ ๆ

อาจสิงในกายมนุษย์สุดระยำ

เวนิสวานิช น. ๑๓๙

๑ อันว่าความทรยศขบถนั้น

จะรับมฤตกกันได้นั้นใด ๆ

ตามใจท่าน น. ๓๑

ทั้งโลกเขาย่อมจะต้องเห็นเหมือนกันหมดว่า คนที่ประทุษร้าย
ต่อมิตรผู้ที่ซื่อตรง นับว่าเป็นคนเลวที่สุด

แก่นคัน น. ๔๐

ความชั่วก็คือบาป และบาปก็คือเครื่องพาไปนรก

ตามใจท่าน น. ๘๑

๑ ใช้อุบายย้ายแย่งแฝงกาย

เหมือนผู้ร้ายลอบยิงนำบัดสี ๆ

รามเกียรติ์ น. ๑๔๓

๑ คนจัญไรเอาใจไปออกแก่ศัตรู
ควรไปอยู่ในพวงกุงและสัตว์ร้ายทั้งหลายทั้งปวง ๆ

รามเกียรติ์ น. ๖๑

เราจะประพาศเป็นผู้สมโจร เราก็กลายเป็นเสนียดจัญไรไป
ด้วยเท่านั้นเอง

อำนาจคือธรรม น. ๙๔

คนพาล เห็นแก่ตนมากเกินที่จะซื้อแก้ใครได้

อำนาจคือธรรม น. ๙๔

๑ แม้ยศศักดิ์ก็ติดคุณของคนเรา

ไม่หาเอาโดยทุจริตได้

เวณีสวานิช น. ๘๐

๑ อ้ากรรมสินำผล
เพราะกรรมกระทำให้

ณชีวีจรัสไร้

ผลชวดและขึ้นชม ฯ

ปริยทรรคิกาน น. ๙

๑ ขนคิดทุจริตแล้

ไม่พันราชทัณฑ์ ฯ

ลิลิตพ่ายัพ น. ๘๘

๑ อันผู้ใดเพื่องพลา้กระทำผิด

จะพินิจคดีด้วยไฉน ฯ

เวณีสวานิช น. ๘๒

การที่แกล้งใส่ความกันเล่น โดยไม่มีเหตุนะ
ยิ่งเสียกว่าใส่ความสำหรับแก้แค้นกัน

นินทาสโมสร น. ๒๙

ผู้ที่เกิดมาในตระกูลสูงแล้ว แต่ประพาศิตนไม่ตี ก็เสมอกับ
สาปตนเองให้ตกไปเป็นคนชาติต่ำ

พระศุนทเศป น. ๑๘๓

C' est crime qui fait la honte, et non pas l' échaffaud.

(สุภาषิตของปราชญ์ฝรั่งเศส ชื่อ คอร์เน็ลล์)

(โคลงมหานันททายี)

๑ <u>บาป</u> แหละเป็น <u>ข้อที่</u> ยิ่งกว่าการตายเพราะ นี่ปราชญ์มุ่งหมายเตือน ว่าบาปสิโหดยิ่ง	พียงอายุ <u>ทัศน์โทษ</u> สติ กว่าต้องลงทัศน์
๑ อันบาป <u>ทำ</u> แม้ที่ ใครมีอาจจับกุม และแม้ไม่รับทัณฑ์ ใจก็คงให้นี้	ลี้ลับ แน่ไซ้ โทษอย่าง ไคเลย แน่แท้อดสู
๑ แม้ <u>ดู</u> มียากต้อง จ้างดอนอาจารย์ ชั่วแล้วจะว่าผู้ ทำเลื่อมซึ่งยศศักดิ์	อาชญา จุ่มหมด ลงอาช- ญาฤ ดั่งนั้นฉันใด
๑ วิสัย <u>ผู้</u> ซึ่งปก ยอมโปรดผู้สัตถธรรม อีกมุ่งขจัดชน เพื่อสุขสถิตมัน	ครองรัฐ สุจริต ทุรเจตน์ ทั่วทั้งธรณี
๑ <u>ชิน</u> สีห์พุทธเจ้า ตรัสว่าใครขาดความ ผู้นั้นยอมอาจทำ กิเลสก็หยาบแท้	โลกนาค อายบาป ทุจริต ถ้วนนา เพราะสิ้นความอาย

๑ หญิงชายอยู่ได้อย่าง
เพราะหิริกัณการ
กฎหมายและทัณฑ์โทษ
ได้แต่กำราบเมื่อ

๑ เช่นนี้แม้ประพฤติ
อย่าคิดละอายต่อ
คิดขวยเมื่อหมายจะ
จะมีต้องโกรธเพราะ

เกษมสันต์
ทำบาป
น้อยใหญ่
ผิดแล้วแลเห็น
ผิดร้าย
รับโทษ
ทำผิด นั้นดี
เหตุต้องอาชญา ฯ
คุณิตสมิต

สกุภาโร กาบรูรีส์ หนฺติ

(สคาถาวรรค สังยุตตนิกาย)

(โคลงมหาสินธุมาลี)

๑ สักการมาบุรุษ
ภาษิตนี้เขิญเจีย
ดูข้าจักขอเจลี่ย
แม้ผิดข้าขอรับ

๑ ใคร่ครวญหวนคิดว่า
ย่อมจะเห็นแก่ตัว
จะคิดสิ่งใดมัว
ประโยชน์ตนไปรู้

๑ อีกรมีจิตกอบด้วย
เห็นว่าใครวัฒนา
เห็นใครกอบกิจจา
ก็ยิ่งกลับนึกเกลียด

ข้าเสีย
โลดสลับ
เฉลยอรรถ
ผิดด้วยเต็มใจ

คนชั่ว
ยิ่งผู้
มุ่งแต่
โอบอ้อมอารี

ริษยา
ซึ่งเคียด
ชนชอบ
มุ่งร้ายหมายพาล

๑ ลันดานชั่วหยาบแล้ว
ซึ่งศักดิ์อีกโอกาส
นึกขำมิสามารถ
ก็ประพุดติเรียบได้

๑ คนเช่นนี้หากได้
ไซ้ว่าโลกจะลด
ริษยาไซ้จะหมด
กลับทวีขึ้นร้อย

๑ ยามได้ไฟเปรียบผู้
ใครเยี่ยมก็เผยอ
แข่งขันมิพลันเลอ
แค้นคั่งขังทุกผู้

๑ ฉะนั้นสำหรับผู้
ลามกศทรพย์ให้โทษ
ควรคิดตัดจิตโหด
จึงค่อยชบเลี้ยงแล้ว

แต่ขาด
ก็ไร้
ทำขำ ฉะนั้นฤ
เหตุเพราะจำเป็น
ลามกยศ
ถดน้อย
ไปเมื่อ ไรนา
เท่ามันเพลิงลาม
อื่นเสมอ
อยากสู้
เลิศเท่า อยากรฤ
ไปวันเดียดฉันท
ชั่วโหด
แน่แท้
เสียก่อน
อาจได้ผลดี ฯ
ตุลิตสมิต

ความฉลาด

๑ อัคคีเผาแล้วเสร็จ
เหมือนสติแห่งชาย

เจ็ดหน
ฉลาด ๆ
เวณีสวานิช น. ๘๒

ผู้ฉลาดฤาจะมชมสิ่งชั่ว

เวณีสวานิช น. ๖๙

ผู้ที่มีคุณสมบัติ เมื่อยามถึงเวลาตาย มักจะให้อุบายไว้
อย่างสำคัญ

เวณีสวานิช น. ๑๙

คนเรายังอยู่ไปก็ยิ่งได้ปัญญาเพิ่มขึ้นทุก ๆ วัน

ตามใจท่าน น. ๑๗

๑ นี่แน่หญิงชายสหายรัก
ผู้ที่มีสติและปัญญา

เราควรจักคิดหลังและคิดหน้า
ไม่ควรหลงวาทที่หลอกลวง ๆ
วิวาหพระสมุท น. ๘๒

ธรรมดาผู้มีสติปัญญา ถ้าเอาชนะไม่ได้ตรง ๆ ก็ต้องเอา
ชนะด้วยอุบาย

วิวาหพระสมุท น. ๘๖

ผู้ที่ได้มีปัญญามาโดยธรรมชาติหรือโดยแสง อาจจะไม่
ได้ถึงกำเนิดทรมานของตน หรือมีฉะนั้นก็เป็นเชื้อสกุลที่บัดชบ
เต็มที

ตามใจท่าน น. ๘๑

๑ อันผู้ที่มีสติปัญญา

ข่มโทษะอุตสาห์อดกลั้น ฯ

รามเกียรติ์ น. ๙๕

คนโง่ย่อมนึกว่าตนฉลาด

แต่คนฉลาดย่อมรู้ว่าตนโง่

ตามใจท่าน น. ๑๔๖

คนที่รู้สึกอยู่ว่าตนฉลาด ไม่อยากแสดงความโง่ให้ปรากฏ
แก่คนทั้งปวงเลย

ทวีปัญญา เล่ม ๕ เรื่องนิทานดึกต่อน

Il sabio muda conscio, il nescio no.

(อิล ซะบิโ อ มุดะ คอนชิโ อ, อิล เนชิโ อ โน.-สุภาชิตสเปน)

(โคลง ๒ ดั้น)

๑ คนฉลาดเปลี่ยนคิดได้ แต่ว่าคนโง่ดื้อรั้น ไม่แปลง ฯ

(โคลงวิษณุมาลี)

๑ จักแสดงอรรถถ้อย

ภาชิต

อันว่าคนฉลาดจริง

ย่อมรู้-

ลึกตนว่าตนคิด

ผลอพลาด

เมื่อพลาดจึงบ่สู้

แตกตัน

๑ ฉับพลันย่อมเปลี่ยนแก้

ความคิด

ถึงจะพูดไว้อย่าง

หนึ่งแล้ว

ยามผิดก็รับผิด

ขอเปลี่ยน แปลงนา

รักถูกเหมือนรักแก้ว

ก่องงาม

๑ คนทราวมสติไว้

ปัญญา

หวังจะให้คนชม

ว่าฉลาด

เห็นผิดพูดผิดถ้า

ใครทัก

กลับยิ่งทำอุกอาจ

อวดดี

๑ นี่เพราะซังน้ำหนัก
ไว้มากกว่าความจริง
จะรับผิดชอบก็เกรง
ดันทุรังหวังจัก

๑ แต่ว่าทำเช่นนี้
กลับจะเห็นว่าตน
พลาดแล้ววักตันอยู่
เพื่อนย่อมระอาแล้ว

๑ ดั่งนี้ใครอยากให้
ว่าฉลาดจริงควร
ยามพลาดจุงแก๊สม
ยามผิดยอมรับผิดชอบ

๑ อันว่ามานะคือ
คนอื่นเขามีแต่
คิดผิดเปลี่ยนความคิด
คนอื่นเอ็นดูได้

ตนเอง
ยิ่งนัก
คนเยาะ
ดบตา
วิญญู-ชนญา
โง่แท้
เห็นแก่ง
หลีกหนี
คนชม
จักคิด
แก่เหตุ
ขึ้นตา
ทางผิด
หมั่นไส้
เชื่อเพื่อน หัวงแล
รับชม ฯ
คุณศลมิต

ความเขลา

คนโง่ย่อมนึกว่าตนฉลาด

แต่คนฉลาดย่อมรู้ว่าตนโง่
ตามใจท่าน น. ๑๔๖

ความเขลาของคนที่ดีที่สุดไม่บริบูรณ์
ความเฉลียวฉลาด

ย่อมจะเป็นหินสำหรับลับ
ตามใจท่าน น. ๑๓

คนโง่ ไม่สามารถที่จะทรงไว้ซึ่งภาระอันหนัก ที่เรียกว่า
กตัญญู คือ ความรู้บุญคุณของผู้ที่อุปการะ

หลวงจำเนียรเดินทาง น. ๑๔๓

๑ เสื่อนอนก็ว่ากลัว

ไม่รู้ตัวว่าแกลังนึ่ง
ขอมคำคืน น. ๓๒

๑ จะดับไฟด้วยเชื้อเพลิง

เหมือนก่อไฟให้เถกิงยิ่งกว่าเก่า ๆ
รามเกียรติ์ น. ๒๒

๑ ผู้ใดถูกตลกกล่าวเย้ยหยัน
อันความเขลาของปราชญ์ปรากฏชัด

ถึงเจ็บคันแม้โกรธโธดถนัด
ถนัดแม้เมื่อตลกขำเลียงตา ๆ
ตามใจท่าน น. ๖๘

๑ อันทารกยังไม่มีสติรู้
ที่ประชุมปรึกษาการงานสำคัญ
มาอวดดีน่าซังเป็นหนักหนา
จะอวดหาญไปม้วยมรณ์ ๆ

ไม่ควรเลยจะเข้ามานั่งในชุมนุม
มาพูดจาหุนหันไม่น่าฟัง
มาอวดฤทธิ์อ้อหังการไม่รู้กาล

รามเกียรติ์ น. ๖๑

๑ เด็กจะเล่นไฟ

ก็ลามไหม้ทั้งสรรพางค์ ฯ

รามเกียรติ์ น. ๑๓๒

๑ คนงงหลงไขว่คว้า
สุขก็เพียงฉายา

จูบเงา

แห่งสุข ฯ

เวนิสวานิช น. ๘๓

ผู้ที่ไร้สติหัวหึ่งมอง เมื่อยามมาเลือกสรรพ์ มักพลันต้อง
เลือกเอาของผิด

เวนิสวานิช น. ๘๓

๑ คนเขลาห่มุม่าอยากดีนร
เกินไปกว่าที่ตาของตนเห็น

เลือกรูปนอกใสภณไม่พินิจ
ไม่รู้สิ่งซึ่งเร้นและปกปิด ฯ

เวนิสวานิช น. ๘๐

ความรอบคอบ

วิสัยของแม่ทัพที่รอบคอบ ก่อนที่จะยกเข้าโจมตี ควรส่งลาดตระเวนไปดูลาดเลากิริยาอาการของข้าศึกก่อน

หนังสือ น.๘๗

ธรรมดาผู้หวังทำการสำคัญให้สำเร็จ ต้องไม่ประมาทอีกฝ่ายหนึ่งว่าเขาไม่รู้เท่า เพราะเขาก็มีหุมีตาเหมือนกัน

โพงพาง น. ๓๙

การแก้ไขความชั่วร้ายในแผ่นดิน ก็เปรียบเหมือนการแก้ไขโรคภัยในร่างกาย คือเราต้องเลือกยาให้ดี และต้องกินยานั้นให้เหมาะสมจึงจะเป็นผลดีจริง

ฉวยอำนาจ น. ๒๓

ก่อนที่จะทำการใด ควรจะรำลึกตรึกไตรหังต้นหังปลายกระทำเช่นนี้จะดีร้ายอย่างไรบ้าง แม้โง่งมทำการไปโดยมิได้ตรอง ภายหลังมาต้องคิดแก้ไข ไม่ใคร่จะดี

รามเกียรติ์ น.๕๗

ระวังอย่าสะกดตาข่ายของท่านเอง

กุศโลบาย น. ๗๙

๑ เมื่อยังไม่เห็นชัดถนัดตา

ดูข้าสงสัยไม่เชื่อก่อน

พระร่วงคำกลอน น. ๓๒

๑ เมื่อใดภัยพาลมารานรอน

กุมสติไว้ก่อนจึงสู้ภัย ฯ

พระเกียรติรถ น. ๓๔

In Vino Veritas.

(อิน วิโน เวนิตาส.-สุภาษิตละติน)

(โคลงฉันท์)

๑ ในเมรัยย่อมรู้ ภาษิตนี้ฉันทัด ชาวโรมชอบพูดสิ่ง คนโหดจึงบ่นอุ	ความจริง ใครรู้ สองง่าม ฉะนั้น อัดใจ
๑ เขาไซร์มุงกล่าวถ้อย ยามดื่มเมรัยเมา ความในจิตจักเผย กระจ่างดังขวดแก้ว	เปรียบเปรย อยู่แล้ว แผ่หมด เจียวพ้อ เหง่งใส
๑ ใครมีกิจใหญ่แม้ เสียสติความลับ ศัตรูจึงมักคิด ทำสนิทเสสรแสร้าง	ควรปิด จักแจ้ง ชวนดื่ม หลอกหลอน
๑ ดัสกรผู้เสกแสร้าง ลวงหลอกให้ตายใจ ร้ายยิ่งสลัดเห็น เชื่อผิดสุดคิดแก้	ทำเป็น มิตรฤ เชื่อแล้ว แน่ชัด ฉิบหาย
๑ แม่หมายมุงจักได้ เลือกมิตรระวางตัว สุราอีกนารี แห่งอมิตรผู้ตั้ง	เจริญศรี อย่าพลั้ง คือเครื่อง มีอนา จิตผลาญ

๑ การคบมิตรจูงได้
ใครชอบชวนดื่มมอม
คือมิตรปฏิรูปเลิศ
คงจะมุงแต่ใช้

๑ รักตนจงอย่าได้
เปลอสติจักพา
ยามดื่มอย่าดูตาย
กุมสติไว้ป้อง

สังเกตุ
เพื่อนไซรั
กลกลอก กลับแฮ
เล่ห์กล
เมามาย
จิตข้อง
ดื่มแต่ น้อยเทอญ
ปัดภัย ฯ
ดลิตสมิต

Give every man thy ear, but few thy voice.

(ภาชิตของเชกส์เปียร์ ในเรื่องละครชื่อ แฮมเล็ต)

(โคลงสินธุมาลี)

๑ สูงจงให้ โลดแต่
ให้ คัพทะของ ตน
กวีช่างนิพนธ์
แสนเสนาะเหมาะถ้อย

๑ มีเพื่อนหวังประโยชน์
เพื่อนพูดจกหมั่นฟัง
และเก็บคดีฝัง
ภายน่าจักได้ใช้

๑ มัวอวดดีพูดเพ้อ
เขื่อนอายจะมี
อวดดีนักลึงดี
เพราะปราชญ์มักรังเกียจ

ทุกคน
แต่น้อย
ภาชิต
ดักเตือน
จริงจัง
เพื่อนไว้
ในจิต
ช่วยตัว
พาที่
ความเกลียด
จะคลาด แคล้วนอ
อวดดี

๑ มีเรื่องควรโต้แล้ว
ปราชัญจะแกล้งความ
อวดรู้พูดว่า
คงไม่แคล้วแน่แท้

๑ บัณฑิตผู้รอบรู้
กล่าวว่าผู้มักฟัง
สิ่งไรที่ตนยัง
ก็อาจรู้ประเสริฐ

๑ หยิ่งดูสิ่งที่ทราบ
มักสิทธิ์ดั่งจิตถวิล
ฟังไว้เป็นอาจิน
ดียิ่งกว่าทรัพย์กู่

๑ วาจาทำให้รัก
พูดมากและเสียงดัง
พูดน้อยและพูดหวัง
เพื่อนจะไม่รังเกียจ

จึงถาม เทอญพ้อ
แจ่มแล้
เปิดใจ
ถูกหยัน

จริงจัง
ลีเลิศ
ไม่รอบ รู้ฤ
เพราะฟัง

โดยยิน
รอบรู้
จำกัด ด้วยแล
อาดมา

ฤฯชัง ได้นอ
เพื่อนเกลียด
ให้จับ ใจเทอญ
หน้ายแห่ง ๗
ดุสิตสมิต

Defence not Defiance.

(ภาชิตของคณะทหารอาสาอังกฤษ ซึ่งได้เริ่มจัดตั้งกันขึ้น
ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๙๕ คล้าย ๆ คณะเสือป่าของเรา)

(โคลงสุภาพ)

๑ ป้องกันมิใช่ทำ

นี้แหละควรคนไทย
ตระเตรียมรบไว้ใน
ศึกติดจะติดแก้

๑ อันชาติใดไว้เครื่อง

ถึงสมองเต็มหัว
ศึกติดจะนั่งมัว
ค้ำคัดขัดศึกเข้า

๑ ไทยจงรำลึกข้อ

ผู้ที่ไม่ประมาท
จักทำกิจสมคาศ
ผู้ประมาทย่อมไร้

๑ เป็นคนต้องรักบ้าน

รักชาติอันประเสริฐ
รักเกียรติศักดิ์เชิด
ให้อยู่คู่ฟ้าน้ำ

๑ มัวเผลอเพลินเพลินด้วย

มัวฝันว่ามันทุก
มัวคิดว่าหมดยุค
มัวพูดอวดดีแจ้ว

๑ ไทยเราฟูเฟื่องขึ้น

แต่อย่าปล่อยใจเหิม
มีชัยอย่าริเริ่ม
เพราะว่าเรายังต้อง

หายใคร

คิดแท้
กาลบัด นี้ฤ
ห่อนได้หันควัน
กันตัว
จักเศร้า
คิดเรื่อง
สู่บ้านเราไหน
พุทธศาสน์
นั้นไซ้
เป็นนิตย์
ช่องเมื่อเห็นผล
กำเนิด
เลิศล้ำ
ชูชื่อ
ดังนี้จงเสมอ
ความสุข
อย่างแล้ว
เช็ญหมด
จักต้องเสียใจ
กว่าเดิม ก็จริง
จักข้อง
อวดเก่ง เกินเลย
คิดหน้าจงดี้

๑ มีชัยแล้วต้องรัก-
เตรียมพร้อมพร้อมเผื่อใน
จะมียุทธภัย
เตรียมอยู่มิใช่ทำ

ซาชัย
บัดหน้า
ถึงชาติ
เพื่อป้องกันตัว ฯ
คฤคสมิต

น ต์ ชิต์ สารุ ชิต์ ยี่ ชิต์ อวชิยติ

(อรรถกถา ธรรมบท)

(โคลงมหาวิชขุมาลี)

๑ ชำนะสิ่งที่ได้
แม็กลับแพ้ไม่ดี
แม่มั่นอุตสาหะ
ต้องรักษฐานะแล้

ชำนะ แล้วฤฯ
แน้แท้
ได้เปรียบ แล้วนอ
อย่าให้เสียที

๑ มีชัยในศึกห้าว
ประมาทไม่ระวัง
อาจจะเพลิงพล้าลง
จำจะต้องตามกัน

หาญณรงค์
ต่อนั้น
เลยพ่าย พ้อเอย
สะกัคฉ้างริปู

๑ เล็งดูภาษิตได้
กำจัดสิ่งชั่วร้าย
เชื่อปาปะมิตรนำ
คงมีอาจฉลาดแคล้ว

ทางธรรม ด้วยนา
หนึ่งแล้ว
ชั่วอย่าง อื่นฤฯ
โทษร้ายแห่งกรรม ฯ

โต โข ชิต์ สาธุ ชิต์ ยัม ชิต์ นาวชยิต

๑ ขำนะสิ่งที่ได้
ไม่กลับแพ้แลดี
 ไม่ประมาทเลยละ
 อัจรักษฐานะแล้
 ๑ การยุทธ์แรงรุทรห้าว
 ขำนะแต่ครั้งเดียว
 จะอาจตัดศึกสง-
 จำจะติดตามด้อย
 ๑ เค้ามูลเปรียบด้วยกิจ
 ได้เปรียบเพียงฉาบฉวย
 ไม่เป็นประโยชน์พา
 ว่าจะเสียเปรียบได้
 ๑ จงใจสุจริตแล้
 สือกติตัด
 คนชั่วจะคิดพาล
 เดชะพระสามแก้ว

ขำนะ แล้วฤา
แนแท้
 หลงเชื่อ ตัวแล
 มันได้ยืนนาน
 หาญณรงค์
 อย่างน้อย
 ครามไป ได้เลย
 ปราบเสี้ยนจนสูญ
 ธรรมดา
 นั้นไซ้
 ใจหวั่น
 อีกครั้งต่อไป
 จักหาญ
 ขาดแล้
 พาลพ่าย เองนา
 ย่อมคุ้มคนตรง ฯ
 ดุสิตสมิต

If a man will begin with certainties he shall
 end in doubts; but if he will be content to begin
 with doubts, he shall end in certainties.

(ภาษิตของฟรานซิส เบคอน ลอร์ด เวรูล์ม นักปราชญ์และอมาตย์
 ผู้มีชื่อเสียงในประเทศอังกฤษ พ.ศ. ๒๑๐๓-๒๑๖๙)

(โคลง ๒ ดั้น)

๑ เริ่มด้วยแนจิตแท้

ถึงยามที่สุดแล้ สงสัย ฯ

(โคลง ๓ ต้น)

๑ ใครยอมเริ่มกิจใด
ถึงยามที่สุดแล้ว

แม้สงสยอยู่แท้
แนใจ ฯ

(โคลงสินธุมาลี)

๑ ขอไขภาษิตให้
คิดคตคงเห็น
แล้วควรจะเก็บเป็น
เป็นประโยชน์ดีแท้

๑ ผู้ใดมุ่งกอบกิจ
มัวแต่รอดูที
เพื่อรู้ว่าจะมี
หวังจะแนจิตไว้

๑ คงจำต้องยังจิต
กว่าจะแนจิตพอ
ลงมือเนินไปหนอ
มัวแต่ระวางผิด

๑ ผู้ที่ยอมเสียดเคราะห์
ถึงมีรูแนใจ
บากบั่นบ่พรั่นใน
ลำบากก็บ่พัก

๑ คงไว้ซึ่งวิริยะ
กล้าที่ควรไปขาม
พลาดแล้วกอบกิจตาม
ที่สุดจะได้หมด

แจ่มเจน
ถ่องแท้
ตัวอย่าง เพื่อนเอย
จับใจ
การดี
ก่อนไซ้
คุณโทษ เพียงใด
ก่อนทำ
รื้ออ
เริ่มกิจ
ทันเพื่อน ได้ฤ
ขาดดี
ตนไป
ไปชะงัก
อุปสรรค
พรั่นใจ
พยายาม
หู่หุด
แก้ผิด
ตั้งถวิล ฯ
ดลิตสมิต

Chi va piano va sano, e chi va sano va lontano.
(คี วา ปืออาโน วา ซาโน, เอ คี วา ซาโน วา ลอนตาโน,
- ภาษิตของปราชญ์อิตาลี ชื่อ โคล์โดนี)

(โคลงมหาจักรลดา)

๑ <u>ใครเดินเบาเรียกว่า</u>	<u>เดินดี</u>
<u>และเมื่อเดินดีเดิน</u>	<u>ยัดแท้</u>
สุภาพดีคล้าย	ภาษิต ไทยเอง
ผิดแต่ถ้อยแล้ส่วน	คติข้อตรงกัน
๑ ไทยนั้นว่าข้าเกิด	ได้พำ สองแฮ
ห้ามด่วนทำกิจการ	ก่อนตรี
สุภาพดีถ้าตรง	ให้ลึก
เห็นชัดคดีแยบ	เยี่ยงคล้ายคลึงกัน
๑ อันคนมีเท้าหนัก	เดินแรง
อีกรีบเดินสาวตื่น	ดุ่มดัน
เดินทางบ่แข็งทน	เหนื่อยก่อน ควรแฮ
เพราะว่าแรงนั้นออก	มากถ้าเกินไป
๑ ผู้ใดเดินไม่หนัก	ดิ่งตั้ง
อีกไม่รีบเร็วเกิน	กว่าเหตุ
ย่อมอาจประทังแรง	ไว้เมื่อ
ยามประสบเหตุซึ่ง	จักต้องพยายาม
๑ เปรียบความว่ากอบกิจ	ใดใด ก็ดี
เร่งรีบและหักโหม	มากนัก
งานสะเพร่าไปเลย	เสียกิจ
มุกหลุนักอาจ	กลับร้ายเสียงาน

๑ ถึงการที่พูดก็
ด่วนพูดมีทันตรง
แม้ผิดอนันต์โทษ
คิดก่อนพูดชอบจิต

๑ มุ่งหมายมือยากถูก
อย่าด่วนทำฤาพูด
แม้ด่วนหากว่าผิด
รอคิดถึงผิดชอบ

เหมือนกัน พ่อเอ๋ย
ไตร่รอบ
นำสู่ ตนเอง
มิตรญาติและสหาย
นินทา
ก่อนคิด
แก้ยาก นาพ่อ
ก่อนได้เป็นดี ฯ
ดุสิตสมิต

ประมาท

การประมาทไฟรี้ณีผัดนัก

รามเกียรติ์ น. ๑๑๓

๑ ขออย่าให้ประมาทชาติศัตรู
อันคนเฒ่าเหล่าครุฑานสอนไว้
ว่าไม้ล้มข้ามได้ อย่าข้ามคน ฯ

พระร่วงคำกลอน น. ๗๔

๑ เสือนอนก็ว่ากลัว
ไม่รู้ตัวว่าแกลึงนี้ ฯ

พระร่วงคำกลอน น. ๗๕

อิชะ โน พุโยโย

(สุภาชิตญี่ปุ่น)

(โคลงสินธุมาลี)

๑ แพทย์เองทำผิดข้อ
ญี่ปุ่นภาชิตสาร
ผู้ฉลาดฟังอ่าน
เห็นชัดถนัดได้

๑ ตนเป็นผู้รอบรู้
ศิลป์เปรื่องปัญญา
แสดงปาฐกถา
แต่ประพฤติเองมัก

สุขการ

เสกไว้

คติ

ไปจงน

วิทยา

แหลมหลัก

สอนศิษย์

ผิดไป

๑ ธรรมใดรู้แล้วว่า
จนอาจสอนธรรมนี้
อาจารย์ก็ควรที่
ให้จงงามปผิต

๑ แนะนำด้วยปากสัก
ใครเชื่อก็ดีไป
แต่ถ้าหากครูไกล
จะประมาทแม่นยำ

๑ ทำตนเป็นอย่างไร
เห็นประพฤติดีชั่ว
จักว่าตักเตือนถนัด
ใครจะชดก็ยาก

๑ พุทธศาสนิกไซ้
กุศลากุศลกรรม
มีสามทวารท่า
พร้อมจิตกายและพจน์

๑ วจีจักกล่าวถ้อย
กายก็ควรประพฤติไป
อีกจิตคิดมันไว้
จึงจะควรคนหมด

เป็นดี
แต่ศิษย์
ประพฤติ
หลักธรรม
เท่าใด กิติ
เท่านั้น
ศิษย์ยอม
อย่าฉงน
บริษัท
เช่นปาก
ทุกเมื่อ แม่นนา
นักหนา
ควรจำ
ทั้งหมด
ดีชั่ว
จึงดี
ธรรมใด
เช่นพจน์
ไปหลัก
เหมาะชม ฯ
คุณิตสมิต

Je cognois tout, fors que moi-même.

(เยอะ คอนนัวส์ ตูต์, ฟอर्स เคอะ มัวเมม-ภาษิตฝรั่งเศสโบราณ)

(โคลงมหาวิทยาลัย)

๑ กูรู้หมดวันแต่
ภาษิตฝรั่งเศส
หมายความว่าอวดรู้
บดักอูทกไว้

๑ ใจเบาปากพูดพลอด
อ้าโอโวหารโว
ไม่เพ่งว่าตนมี
ใครทักเมื่อพูดพลาด

๑ คนเขลาไม่รู้ลึก
เหมือนหนึ่งคางคกกะ-
ไม่รู้จักหนักเบา
ใครทักก็มักตอบ

๑ รู้ใดไม่เหมาะแม่น
รับพร่องอย่างใด
รู้ดีชอบแต่ขมมัก
รู้ค่าของตนแล้

๑ ชั่งตนก่อนจึงกล้า
ชั่งใจฉลาดความ
ชั่งสามารถแห่งตน
ชั่งเสรีจรรู้แน่ผู้

๑ พูดใดพูดที่รู้
พูดเพราะได้ดริตรอง
พูดเพื่อมโนหวัง
พูดถูกใครจะตอบ

ตัวกู นั่นแล
กล่าวไว้
ทุกอย่าง
ชะโงกดูเงา

อวดดี
อวดฉลาด
รู้หลัก เท้าใด
กลับบ้ำดำเขา
ตนเขลา

ลาครอบ
เพื่อพูด
แหกข้างคูไป

รู้จัก ตนเอง
หมั่นแก้
เขม่นยิ่ง ขึ้นนา

จักรู้ค่าคน
ชั่งคน อื่นนอ
รอบรู้

โดยกิจ การแล
อื่นนั้นเป็นโดน
จริงจัง

รอบคอบ
ประโยชน์
คัดค้านผิดเอง

๑ เก่งจริงต้องรอบรู้
เก่งแต่ปากเขาย่อม
เก่งจรูสวาที่ยิ่ง
เก่งพูดให้ไพเราะ

แน่จริง
จะเยาะ
เขาเกลียด พ่อเอย
แม่นแท้เขาชม ฯ
คุณลิขิต

ทุกข์

นนทิ ทุกขสฺส มฺถ

(โคลง ๓)

๐ เพลิตเพลินทางสนุก
ชื่อนี้จักกล่าวแก่

เป็นมูลทุกข์แน่แท้
อรรณให้จะเจน ฯ

(โคลง ๔)

๐ เช่นคนชอบดื่มน้ำ

ยามดื่มแล้วเฮฮา

รุ่งขึ้นสิวิงหา

คอผาดปราศจากสุข

๐ อีกพอได้รับรส

พาจิตมากกามา

เที่ยวคบพวกหญิงลา-

เลยเจ็บก็บ่คุ้ม

๐ โรคภัยเบียนเบียดแล้ว

เที่ยววุ่นแสวงทาง

ริเริ่มสูบฝิ่นบาง-

เลยติดโดยเร็วรวดเร็ว

๐ สิ้นอายุเพราะฝิ่นไซ้

สุจริตประจำ

ริเริ่มการระยำ

ฝิ่นประหารทุกชั้น

สุรา

สนุก

น้ำดื่ม วุ่นแฮ

ดูจไซ้ชั้นคอ

สุรา

กลัดกลุ้ม

มกมาก

กับได้สบายใจ

คราวญคราง

ดับปวด

ทีช่วย ได้นา

หนึ่งแล้วฤหาย

ฆ่าธรรม

จิตสิ้น

ยับย้อย

ทุกก่อนธรรมา

๑ ริหาสินทรัพย์ด้วย
เริ่มเล่นการพนัน
ยิ่งเสียยิ่งเข้มข้น
เสียทรัพย์กลับลำบาก

๑ แต่ว่าความเจียนนั้น
ยิ่งทรนทราย
กินเหล้าเพื่อสบาย
คบสตรีแก่ทุกข์

๑ ดั่งนี้สนุกมาก
จึงกลับไปให้ทุกข์ทวน
ผู้ฉลาดจงหวน
คนโลเป็นที่รัก

อาธรรม์
โลกมาก
เล่นหนัก ขึ้นแฮ
สุดพันคนหนา
ท่อนหาย
หาสุข
ไปหยุด
โรคร้ายแรงทวี
เกินควร
ทุกข์หนัก
เดือนสติ ตนเอง
อย่าล้างผลาญตน ฯ
คุณิตสมิต

ริษยา

ความริษยาพาให้บังเกิดโมหจิต คิดอะไรก็วิปลาส ขาด
ความไตร่ตรองโดยทำนองคลองธรรม

คติสำคัญ น. ๒๖

En fin donde reyna la envidia no perede vivir
la virtud, ni adonde y escaseza, la liberalidad.
(เอ็น ฟิน ด็อนเด เรย์นะ ลา เอ็นวิเดีย โน เปเรเด วิวีร
ลา วีรตุต, นิ อะด็อนเด อี เอ็สคาเสซะ, ลา ลิเบราลิดาด.
ภาษิตของปราชญ์สเปน ชื่อแซร์วันเตส)

(โคลงสินธุมาลี)

๑ สรุปความว่าแม่แห่ง
ความริษยาครอบที่
ย่อมปราศจากธรรมศรี
เช่นตระหนี่เหนียวกัน

๑ ตรวจสอบสภาษิตแห่ง
ก็จักคำนึงเห็น
มีธรรมะเจกเช่น
ควรพินิจข้อนั้น

๑ ผู้มีจิตมากด้วย
เหมือนม่านอันผืนหนา
ธรรมะจักขุหา
แลบเห็นลอดได้

ใดมี
แห่งนั้น
วิสุทธิ์
กิดทาน
ปราชญ์สเปน
หลักหมั้น
พุทธศาสน์ นั้นเอง
จุงดี
ริษยา
ผูกไว้
ทางลอด
ริษยา

๑ พาจิตคิดแต่ร้าย
ผู้อื่นดีกว่าปาน
จงจิตคิดจงผลาญ
วิปริตจิตบ้า

๑ ส่วนคนตระหนี่นั้น
ทรัพย์ใหญ่่น้อยทั้งปวง
ใครขอว่าละล้าง
ใครแจกทานว่าเสือก

๑ สองข้อริษยากับ
เป็นสิ่งพราโมตรี
ควรตัดสิ่งสองนี้
ตัดขาดได้นั้นแล

แรงราญ
ผิดทำ
เพื่อโกรธ เขาแสร
วิกล

ย่อมหวง

ไม่เลือก

ละลาบ

สอพลอ

ตระหนี่

แน่แท้

ให้ขาด

เลิศคน ฯ

คุณิตสมิต

โลก

Chi troppo abbraccia nulla stringe.

(คี ไตรปโป อับบราเซีย นุลละ สตร์รินเง.-สุภาวษิตอิตาเลียน)

(โคลง ๒ ดัน)

๑ ใครรวบมากนักไซ้ มักเลียบมิได้ ยึดถือ ฯ

(โคลงจิตรลดา)

๑ คือใครโลกมากนัก	ลามหาย
ตรงกับภษิตไทย	นั่นแล
ใจยากมากมายมือ	คว่ำไขว่
เลียบหลุดมือแม้ยึด	ไม่ไหว
๑ ใครบมิไซ้พระ	อรหันต์
ย่อมจะยังตัดโลก	ไม่ขาด
แต่ถ้าหากธรรมะ	ครองจิต
ก็ย่อมจะอาจข่ม	จิตตน
๑ คนเรามีหัตถ์ไซ้	เพียงสอง
จะรวบได้แต่เพียง	หนึ่งหอบ
แม้ว่าจิตปองอยาก	ได้มาก
กรโอบบ่รอนยอม	ตกหาย
๑ ควรหมายเพียงแต่เหมาะ	กำลัง ตนนา
ทั้งทรัพย์และลาภยศ	มุ่งมาตร
ใครรู้จักขังความ	พอแห่ง ตนเอง
คงจะสมคาดและ	เหมาะใจ

๑ ใครอวดดีและซิ่ง
ตนมากกว่าว่ามีจริง
ย่อมคว่ำไซว้มักมาก
ถึงหากจะได้ก็

๑ ความหลงและโลกเข้า
ได้เท่าใดไม่พอ
มักน้อยซิ่งกำลัง
ถึงมิได้มากนัก

น้ำหนัก
นั่นไซร์
ยศทรัพย์ ลากแฮ
ไปคง
ครอบงำ
หายอยาก
दनเที่ยง
จักเจริญ ฯ
คุณิตสมิต

ความอกตัญญู

๑ อ้าลมหนาวพัดอ้าวไม่ร้ายสู้
ความชั่วอกตัญญูของคนได้
ถึงพืดตองกายเย็นไม่เป็นไร
เพราะมิได้เคยเห็นเป็นเพื่อนกัน ฯ

ตามใจท่าน น. ๗๖

แม้ผู้ใดลบหลู่ไม่รู้คุณ ความชั่วช้าทารุณก็เป็นของเขา

รามเกียรติ์ น. ๗๐

คนที่ได้เคยรับความอุปถัมภ์ค้ำชูของท่านแล้ว กลับตอบ
แทนด้วยการล่อลวงเมียท่าน เช่นนั้น เป็นคนเลวอย่างที่สุด
มนุษย์ไม่ควรคบอีกต่อไปทีเดียว

นินทาสโมสร น. ๗๐

ถ้าผู้ใดกล่าวว่าท่านบิดานั้นมีบุตรเป็นคนอภัยร้ย ผู้นั้นเอง
แหละเป็นคนอภัยร้ยตรีคุณ

ตามใจท่าน น. ๔

การไม่รู้จักบุญคุณคนอื่น เป็นลักษณะอันหนึ่งของคนหยิ่ง

หลวงจำเนียรเดินทาง น. ๑๔๔

กรุณา

๑ อันว่าความกรุณาปรานี
หลังมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ
เป็นสิ่งสองชั้นพลันปลื้มใจ

จะมีใครบังคับก็หาไม่
จากฟากฟ้าสุรลัยสู่แดนดิน
แห่งผู้ให้และผู้รับสมถวิล ฯ
เวนิสวานิช น. ๑๔๒

๑ การุณยธรรมสุนทร
เสถียรในเหตุภัยพระราช
และราชาเทียมเทพอมฤต

งามงอนกว่าพระแสงอันแรงฤทธิ์
เป็นคุณของเทวาผู้มหิทธี
ยามบพิตรเผยแผ่พระกรุณา ฯ
เวนิสวานิช น. ๑๔๓

กรุณางามกว่าพยาบาท

ตามใจท่าน น. ๑๔๑

๑ ถึงแม้ นายเพชรฆาตฉกาจร้าย
ยามขวานเงี้ยวเหนือคอกนักโทษไว้

เห็นคนตายจนชินฉะนั้นไสร้
ก็ยังไม่ยอมภัยก่อนฟาดฟัน ฯ
ตามใจท่าน น. ๑๑๐

๑ เมื่อยามจนก็ต้องคิดจิตปรานี ฯ

พระร่วงคำกลอน น. ๑๓

Comprendre c'est pardonner.

(ภาษิตของ มาดาม เดอะ สตาเอล นารีมีชื่อเสียงเป็นปราชญ์
ในประเทศฝรั่งเศส)

(โคลงจิตจรลดา)

๑ เข้าใจแปลว่าให้
ภาษิตนี้ควรตรอง
เพราะเตือนจิตให้อา-
คำขอบควรตรึกให้

๑ ในพุทธศาสน์พระ
ให้แผ่เมตตจิต
ใครผิตคิดผอนปรน
ถูกพุทธวัจนะ

๑ ก่อนที่จะติโทษ
ควรพิจารณาความ
ว่าเหตุเกิดไฉนจึง
พึงพจน์เขาแก้ก่อน

๑ กวินพึงเหตุแล้ว
ผู้ผิตเพราะโมหะ
หรือเพราะว่าฐานะ
ก็อาจจะให้ซึ่ง

๑ ตั้งใจเห็นอกผู้
และกรุณาออก
อาจให้กลับจิตละ
ดีกว่าอ่านาข่ม

๑ หวังเป็นที่รักใคร่
แห่งญาติมิตรและ
เมื่อใครจะตี้อัน
คนที่ตี้อต้องตัด

อกภัย
ตรีลึก
รีต้อ เพื่อนแฮ
แจ่มใจ
ทรงสอน
แต่สัตว์
ความผิต ให้แล
แน่นอน
ใครใคร
ถ่องแท้
ผิตเช่น นั้นนอ
ตัดสิน
พิจา- รณาแฮ
มีดไซร์
บังคับ
อกภัย
ทำผิต
อุวาท
พยศ ได้นา
ชูเชิญ
นับถือ
พวกพ้อง
อย่าดู ตอบเลย
จึงดี

๑ มีจิตประกอบด้วย
รู้จักผ่อนผันนยาม
แสดงชัดว่าเห็น
แล้วและสอนให้กลับ

เมตตา
ผ่อนได้
ใจอยู่
จิตเทอญ ฯ
ดุสิตสมิต

เมื่อน้อยหาวิชา ให้หาสินต่อใหญ่

(บัญญัติพระร่วง)

(โคลงวิษุมาลี)

๑ นัยะพระร่วงเจ้า
หาวิชาชำนาญ
ส่วนสินจุงไผ่หา
ลองไต่ร่ตามเนื้อถ้อย

๑ คำว่าเมื่อน้อยจัก
ว่าหย่อนทั้งอายุ
อายุอ่อนน้อยแล
ควรที่จะเงือดงด

๑ หากินถุกอบกัจ
ถึงหากจะมีทุน
แม้บ่รอบรู้ใน
ก็จะแสนลำบาก

๑ เวลาอย่างน้อยอยู่
จักไผ่หาวิชา
ปัญญาเก็บสงวน
ก็จะสามารถกู้

กล่าวภา- ษิตแฮ

เมื่อน้อย

ต่อใหญ่

กล่าวมา

ขอแปล

และยศ

ยศต่ำ

ไผ่สิน

ไต่ไต่ กิติ

มवलมาก

ทางกัจ การนา

นักหนา

จึงควร

รอบรู้

ไว้มาก แล้วฤ

ปลอดภัย

๑ แม้ไร้ความรู้
 ถึงหากมีโอกาส
 ปราศจากซึ่งข้านาญ
 สีนอาจที่จะกลับ
 ๑ ขวนขวายหาศิลปะ
 ประกอบกับข้านาญ
 คงสามารถรักษา
 อีกอาจจะรู้คิด
 ๑ วิทยุชนย่อมรู้
 มักสะดวกเวลา
 เมื่อใหญ่กิจการเบียน
 แม้ขาดวิชาด้อย

การงาน
 กอบทรัพย์
 ทำทรัพย์ งอกงา
 เสื่อมสลาย
 วิทยา
 ในกิจ
 ทรัพย์มัน
 เพิ่มสิน
 ว่าเรียน ไตใด
 เมื่อน้อย
 โอกาส เสียแ
 กว่าเขา ฯ
 ดุลิตสมิต

Education is only like good culture, it changes the size, but not the sort.

(ภาคิิตของนักปราชญ์อเมริกัน ชื่อ เฮ็นรี วอร์ด บีเชอร์)

(โคลงมหาวิษุมาลี)

๑ ศึกษาเปรียบเพาะปลูก
คืออาจแปลงขนาด
แต่ชนิดเดิมมี
ก็มีสามารถ
 ๑ เช่นมะไฟดกพร้อม
 แม้ปลูก ณ ที่ดิน
 อีกทั้งหมั่นปรือปรน
 แต่ไม่กลายเป็นเงาะ

อย่างดี นั้นแล
รุกชาติ
อยู่เช่น ไตฤา
เปลี่ยนให้แตกไป ฯ
 พืชผล
 ดีเหมาะ
 ผลอาจ เชื่องนา
 แน่แท้เกินหวัง

๑ ดั่งนี้ปราศณฺ์เปรียบด้วย
หากอยู่ ณ วิทยา-
อาจรู้รอบพอดน
แต่นิสัยนั้นเกิด

๑ ศึกษาอาจฝึกให้
อีกฉลาดเพราะศิลปะ-
แต่ว่านิสัยพาล
บ่มอาจแปลงให้

๑ ที่ว่านี้จำเพาะ
แม้อยากตัดนิสัย
ต้องรู้จักทรมาณ
จึงจะเป็นประโยชน์

๑ จงจำไว้ว่าผู้
อาจจะปัญญาดี
แต่อาจประพฤติลา-
ฉะนั้นลือยาด่วนน้อม

๑ เพียรเพ่งเล็งประจักษ์
ว่าปราศณฺ์นั้นมีใจ
จึงค่อยประนมหัตถ์
หลงปราศณฺ์ทุจริต

นรชน
ลัทธิเลิศ
ในวิ- ชาแฮ
ติดกับตนมา
เชี่ยวชาญ
ปะได้
ฤาชื่อ
แผกเพราะศึกษา
เรียนการ โลกแฮ
อันโทด
ดวงจิต ตนเอง
เที่ยงแท้ทางธรรม
ศึกษา แล้วแล
เพริศพร้อม
มากชั่ว ได้แฮ
นอบทู่ผู้เรียน
แน่ชัด
สุจริต
เชื่อพจน์ เขานา
จักต้องนิบหนาย ฯ
คุณิตลสมิต

กล่าวหาญ

การเสี้ยมเจียมตัวไม่ไ้อวด เป็นลักษณะแห่งผู้กล้าหาญ จริง

หลวงจำเนียรเดินทาง น. ๘๓

การที่จะห้ามคนกล้าไม่ให้สำแดงความมออาจ เท่ากับ ห้าม
ราชสีห์ไม่ให้เปล่งสิงหนาท

หลวงจำเนียรเดินทาง น. ๑๑๔

๑ ขาดขัดตिया จะกลัวความมรณานั้นหาไม่ ถ้าแม้ถึงที่
บรรลัยก็ตายเอง เมื่อใครจะมาอวดเก่งได้เห็นกัน ใครจะมา
โรมรันก็ไม่หนี ฯ

รามเกียรติ์ น. ๒๓

การตายกลางสนามรบ เป็นความตายอย่างงดงามที่สุด ที่
ลูกผู้ชายจะประสบได้

เสียดสะ น. ๘๕

คนเราเกิดมาก็ตายได้ครั้งเดียวเท่านั้น

เพื่อนตาย น. ๑๓

๑ ถึงจะตายก็ให้ชายเขาลือชื่อ ฯ

ชิงนาง น. ๑๕๐

๑ ถึงบรรลัยไว้ชื่อให้ภษา ฯ

วิวาทพระสมุทร น. ๕๖

ไปตายดาบหน้า

พระร่วงคำกลอน น. ๑๐๔

A coeur vaillant rien d' impossible.

(ภาชิตของนางพระยายันน์ดัลเบิร์ต ชนนี้แห่งพระราชอาณาจักรที่ ๔
แห่งกรุงฝรั่งเศส พ.ศ. ๒๐๗๑-๒๑๑๕)

(โคลงมหานันททาย)

๑ สำหรับใจกันแก้ว

สิ่งไม่สามารถมี

พระมาตุราชแห่ง

ได้ประสาทให้แต่

๑ อันพจน์ภาชิตนี้

สำเร็จไม่สำเร็จ

อยู่ที่จิตกำแหง

ควรคิดภาชิตให้

๑ ผู้ใดใจกันกล้า

บมิได้ขลาดความ

มีมานะอาจข้าม

แม้ก็จะยากไม่

๑ กล้าทำกล้าคิดทั้ง

กล้าสละของอัน

กล้าทนตีมองทน

กล้าเพราะถือศักดิ์หมั่น

เก่งกาจ

ไปได้

จอมฝรั่ง-เศสนา

พระราชโอรส

ควรจำ

ในกิจ

หรืออ่อน

ถ่องแท้แก้ไข

เก่งกาจ

ลำบาก

อุปสรรค

ย่อท้อรอร่า

กล้าลอง

ยอดรัก

ถูกด่า

บได้หัวันไหว

๑ กลัวภัยกลัวผิดทั้ง
กลัวว่าคนอาจตี
กลัวผู้เก่งกาจข่ม
กลัวจะต้องไร้ลาภ

๑ เสนอมาตย์ผู้
ควรจะรู้จักทำ
ถือเกียรติศักดิ์เป็น
ธรรมะเหมือนผ้าประ-

๑ กล้า การประกอบเกื้อ
หาญ สู้กลีรอาญ
ชาญ ต่ออริรัก-
ชัย เชิดพระศาสน์ไว้

กลัวพลาด
โทษให้
เหงขู่
เช่นนี้ลั้งเล
จงรัก จริ่งฤา
จิตกล้า
อาวุธ
เจียดคุ้มภัยพาล
กรณีย์
ปิยราช
ซาถัน ไทยแฮ
ตราบฟ้าดินสูญ ฯ
คุณศลสมิต

Cowards die many times before their death;
The valiant never taste of death but once.

(เชกสเปียร์, ยูเลียส ซีซาร์ องก์ที่ ๒ ตอนที่ ๒)

(โคลงสุภาพ)

๑ คนขลาดตีแม่เมื่อ
ชิมรสความตายหลาย
คนกล้าสู้จักมลาย
เสือป่าเชิญท่านตั้ง

๑ มฤตยูย้อมบ่วง
หนุ่มแก่ฤาษีใหญ่
จำเป็นจะบรรลัย
จักรพรรดิบัพัน

ก่อนตาย
ลิบครึ่ง
ครั้งเดียว
จิตไซร์ใคร่ดู
ชีพใคร เลยนา
ยั้งลัน
ครั้งหนึ่ง แน่นอ
จากคั่งความตาย

๑ ร้ายใดจะร้ายเท่า
คอยแต่นั่งหวนหวาด
กลัวตายก็แน่นมาตร
กลัวลีทำทุกข์เร้น

๑ แม้ใจไม่คร้ามต่อ
ใจก็โล่งแลจะ
ยิ้มหัวบ่มัวละ
บ่มิสิ้นหวังแม่

๑ สบายกายเพราะเมื่อ
คิดอะไรก็คิด
ทำงานก็สัมฤทธิ์
ยามเมื่อต้องตายไซ้

๑ อันเราเป็นชาติเชื้อ
ถึงหากจะประสบ
ภักดีแต่จอมภพ
ต้องกัดฟันและต้อง

๑ ไหน ๆ เราจะต้อง
ใจจู่แก่งเป็นชาย
เสียชีพก็ไฉไล
ตายก็ตายผินหน้า

ใจขลาด
ไปวัน
ม้วยชีพ นั้นเอง
รอดพันไปไหน
มรณ- ภัยฤ
สุขแท้
เลยกิจ
ป่วยเพียงปางตาย
สบายจิต
ปลอดภัย
ลุล่วง
หลับได้ตั้งฝัน
นักรบ
สิ่งข้อง
ภูวนาถ
มุ่งข้ามขีดไป
ถึงตาย
ชาติกล้า
ในประวัติ
ต่อสู้ศึกหาญ ฯ
คุณิตสมิต

เวลาศึกสงคราม ผู้ชายกับผู้หญิงก็ต้องแสดงความกล้ากัน
คนละอย่าง ผู้ชายกล้าไปรบไปตาย ผู้หญิงกล้าไม่ทำให้เป็น
ที่ลำบากแก่ผู้หรือผู้รักใคร่ ทำให้ผู้ที่รักมีแก่ใจไปรบ

หัวใจนักรบ น. ๑๕๔

ภักดี

- ๑ เมื่อเจ้าขุนมูลนายท่านสบายใจ เราผู้เป็นไพร่ก็พลอยสบาย ๑
พระร่วงคำกลอน น. ๒๒
- ๑ เกิดมาแล้วต้องตายวายชีวิ ขอตายเพราะภักดีต่อเจ้านาย ๑
พระร่วงคำกลอน น. ๕๔

Amor y amistad
en grado inferior se ven
con la lealtad y el honor.

(ภาษิตของปราชญ์สเปน ชื่อ คาลเดรีชน)

(โคลง ๓ ต้น)

- ๑ ความรักและไมตรี มีค่าหย่อนยามตั้ง
เปรียบกับภักดีทั้ง เกียรติคุณ ๑

(โคลงนันทายี)

- ๑ สุนทรภาษิตนี้
ความรักเป็นไปตาม
ครอบครัวก็ใครจัก
ชาวป่าชาวโคกก็
รักกัน
๑ อันเพื่อนผู้ชอบถูก
ย่อมเกิดฉันทาแล
ต่างคนต่างอาศัย
นี้ก็บิดแบบ
ควรไต่ ครอบงา
แบบโลก
ไม่รัก เล่าแสร
รักกัน
อธยา- ศัยฤฯ
มิตรจิต
ในกิจ การแสร
ธรรมดา

๑ แต่ว่าการรู้จัก
แต่พระเจ้าชีวิต
และรู้ว่า มีพระ
ว่าพระครองเทศจึง

๑ เป็นสิ่งซึ่งผู้ปราศ
บมีอาจจะซึม
ผู้ที่ยึดพระธรรม
จึงจะรักษาไว้ซึ่ง

๑ มีธรรมกำกับจิต
ความรักเกียรติคุณจึง
รักเกียรติสกุลยิ่ง
ถึงทุกข์ก็สู้อด

๑ อันคนผู้รู้จัก
รักเกียรติเป็นศรีใน
สองธรรมะนี้จึง
ความรักอีกแม้กว่า

ภักดี
ปกเกล้า
คุณเลิศ ปานใด
อยู่เย็น
อารย- ธรรมแสร
ทราบได้
เป็นหลัก
ภักดี
เป็นทุน
จะรู้
กว่ารัก ตนเอง
และทน
ภักดี
ชาติแท้
เลิศกว่า
เมตตา ฯ
ดุสิตสมิต

ความเพียร

๑ ผู้ใดป้องกันกุหลาบอันงามแฉะ

ต้องทนหนามตำแยะ ฯ

ตามใจท่าน น. ๘๕

๑ อันของสูงแม้ปองต้องจิต

ถ้าไม่คิดป็นปายจะได้หรือ ฯ

ท้าวแสนปม น. ๑๙

๑ แม้ชนผู้จัดสร้าง

จักล่วงลับไปนาน

ป้อมคูปรากฏ

แสดงซึ่งความอดสำห้ให้

ของสถาน

แน้ไซร์

ยังอยู่

ประจักษ์แจ้แก่ตา ฯ

ลิลิตพายัพ น. ๑๔๑

๑ หาดผาเหล็กที่ตั้ง

ก้อนเหล็กยังต่อยผา

แม้เพียรสิ่งใดมา

เพียรเปรียบก้อนเหล็กไซร์

พลับพลา

ละเอียดได้

ช่องซัด ได้ฤฯ

ต่อยก้อนหินหลาย ฯ

ลิลิตพายัพ น. ๑๓๒

๑ พนมชั้นสูงเยี่ยงข้าง

ป็นแทบเขตอวาส

สรรพลึงจักสามารถ

แม้อุดสำห้คงจักได้

ยังอาจ

ยอดไซร์

กระทำเสรีจ

หมดสิ้นดังประสงค์ ฯ

ลิลิตพายัพ น. ๑๑๓

ถ้าทำการสิ่งใด ๆ สำเร็จง่ายสำเร็จตายเท่าที่เรารู้ว่าดี กฎี
น้อยก็คงจะได้เป็นวิหารหลวง และปวงทับกระท่อมคนเข็ญใจ
ก็คงจะได้เป็นวังเจ้านายไปหมด

เวณีสวานิช น. ๑๘

มีผู้ใดบ้างในโลกนี้ ที่ขึ้นไปสู่ที่สูงได้ โดยไม่เหยียบบันไดขั้น
ต่ำก่อน

พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร น. ๔๔

ถ้าเราทำการไปโดยใจเย็น ๆ และด้วยความพยายามเพียงพอ
ก็คงจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงเช่นที่ประสงค์

ฉวยอำนาจ น. ๙

๑ ไม่คิดสอยมัวคอยดอกไม้ร่วง
ดูแต่ภุมรินเที่ยวบินดอม

คงชวดดวงบุปผชาติสะอาดหอม
จึงได้ออมอบกลิ่นสุมาลี ฯ

ท้าวแสนปม น. ๔๙

โยคา เว ชายเต ฐิริ อโยคา ฐิริสังโย

(ธรรมบท ชุททกนิกาย)

(โคลงมหาจิตรลดา)

๑ ปัญญาย่อมเกิดเพราะ
แม้หมั่นจึงจะรู้
ยิ่งเรียนยิ่งรอบรู้
เหมือนมิดลับไว้จึง

ประกอบ
มากได้
แหลมหลัก
จะใช้สมจินต์

๑ ความสิ้นความสุดแห่ง
ย่อมจะเกิดเพราะไม่
เกียจคร้านบ่หาความ
เหมือนมิดเก็บมอบไว้

ปัญญา
ประกอบ
รู้เพิ่ม
แก่ผู้ไปกนอม

๑ ปราชญ์ย่อมรู้แน่แล้ว
ว่าจะรอบรู้เอง
จำเป็นจะชวนชวาย
บ่มีหยุดแม่เมื่อ

๑ ฝ่ายชนผู้ใช้ปราชญ์
ดีแต่อวดว่าตน
ศึกษาสักสิ่งสอง
สมุดเข้าคู้หมด

๑ พอพ้นจากที่ศึก-
คิดว่าเรียนรู้จบ
พูดโอ้อวดหาญสอน
ไปเนิ่นก็พลาดพลั้ง

๑ คนนิ่งหจิมเฝ้าแต่
คำปราชญ์และผู้มี
เพราะหวังจะรับเรื่อง
เพิ่มพินาลซึ่ง

๑ การเพลินว่ารู้มาก
เป็นเครื่องที่ทอนความ
การอยากจะขอเรียน
ถึงจะโง่อาจลู่

ไปลงน
ยากแท้
เรียนร่ำ ไปนา
แก่เจ้าจวนตาย
แท้จริง
รอบรู้
สิ่งก็ อวดโว
ไปขำลืมหอน
ชาสสถาน
สรรพศาสตร์
ผู้ใหญ่
เพราะไร้ทุนจริง
คอยสดับ
อายุ
เป็นประโยชน์
มรรคกว้างทางเจริญ
เพียงพอ แล้วฤ
สามารถ
อยู่ทุก เมื่อแล
เพื่อนผู้อวดดี ฯ
ดุสิตสมิต

Aide-toi, le ciel t' aidera.

(ภาษิตของนักปราชญ์ฝรั่งเศส ชื่อ ลาฟองเตน)

(โคลงมหาวิษณุมาลี)

๑ ช่วยตนฟ้าจักช่วย

นี้สุภาษิตดี

มัวคอยแต่ชะเง้อ

ลากจะมาตามด้อย

๑ ใครไม่รู้จักเกื้อ

คอยฟังผู้อื่นกิน

อยู่ไปไม่ช้านาน

ชี้เกียจแล้วอย่าคิด

๑ รักตนควรเร่งพิศ

ตนผิดซัดอมิตร

ตนเกียจอย่าซัดคน

แม้อุตสาหะไซ้

๑ ผู้ใหญ่ท่านไม่ชอบ

หากว่าเป็นคนดี

จึงควรจะกล่าววาท

หากว่าเราชี้เกียจ

๑ คนพาลจิตมากด้วย

ผู้อื่นได้ลาภยศ

แท้ควรจะคิดมา-

ประกอบกิจการสู้

๑ ผู้ที่อุตสาหะ

ผู้ใหญ่ท่านเห็นความ

ก็คงไม่ต้องเรียน

บำเหน็จคงไม่แคล้ว

ตัวเธอ

ใช้น้อย

รอลาก

ติดนั้นฉันใด

กอบงาน

เป็นนิตย์

คงอด พ้อเอย

ขุ่นข้องแค้นคน

ดูตน

ไปได้

อื่นเกียด กันนา

กีดกันกันใจ

นินทา ท่านไย

ท่านเกลียด

ท่านผิด

ท่านเลี้ยงป่วยการ

ริษยา

บ่นอุ้

นะหนัก ขึ้นแสร

เพื่อนบ้างลิตี

พากเพียร

ชอบแล้ว

ร้องรบ- กวนเลย

คลาดพันตนไป

๑ ใครประกอบกิจด้วย
เปรียบประหนึ่งช่วยตน
ผู้ใหญ่ก็ยอมพลัน
เพราะท่านก็ยอมทราบ

ขยัน
ถึงลาภ
อนุเคราะห์
ว่าใช้ได้จริง ๆ
คุณลิตสมิต

Aucun chemin de fleurs ne conduit à la gloire.

(ภาษิตของนักปราชญ์ฝรั่งเศส ชื่อ ลาฟองเตน)

(โคลง ๓ ต้น)

๑ ทางไปสู่เกียรติศักดิ์
หอมยวนชวนจิตไซรั

จักประดับดอกไม
บมี ๆ

(โคลงสินธุมาลี)

๑ นี่เป็นภาษิตซึ่ง
ฝรั่งเศสผู้ฉลาด
เพื่อเตือนจิตชนชาติ
เราก็คควรพิศให้

นักปราชญ์
กล่าวไว้
ฝรั่งเศส
ถ่องตาม

๑ อันความงามดั่ง
ปรากฏเป็นอย่างเยี่ยง
ผู้ใดคิดแต่เพียง
หาซื้อได้ลำบาก

ชื่อเสียง
หายาก
ความสะดวก ตนเอง
ยากเข็ญ

๑ มัวเห็นแก่การหลีก
โดยากฤกษ์มัก
คอยดูเยี่ยงเขาจัก
โอกาสก็ยอมหมด

อุปสรรค
หู่หุด
ทำอย่าง-ไรกัน
แน่พลัน

๑ ฉะนั้นใครอยากได้
ต้องบากบั่นลงมือ
จะพบอุปสรรคฤ
บ่มียอมให้จิต

๑ คอยเตือนตนให้ยิ่ง
ทุกเมื่ออุตสาหะ
พยายามปลัดละ
ทนระกำลำบาก

๑ ดั่งนี้ยามสำเร็จ
กอบกิจได้เป็นสา-
ขึ้นชื่อและภาษา
จิตก็จักผ่องแผ้ว

ขึ้นชื่อ ภาษา
ทำกิจ
ยากเท่า ไฉน
ถดถอย
วิริยะ
ยอมยาก
แม้เหนื่อย ก็ดี
เพื่อดี
ปรารถนา
ระแล้ว
สมที่ เพียรแล
สุดเกษม ฯ
คุณิตสมิต

ยุติธรรม

๑ ในกระแสแห่งยุติธรรมมา

ยากจะหาความเกษมเปรมใจ ฯ

เวนิสวานิช น. ๑๔๓

ความรู้สึกผิด

วิสัยของวิญญูชน หากว่าได้คิดหรือทำอะไรผิดไปแล้ว
เมื่อรู้สึกก็ต้องยอม เปลี่ยนความคิด

ฉวยอำนาจ น. ๔๗

เมื่อได้ผิดไปแล้วก็ต้องก้มหน้ารับโทษตามควร แล้วจึงค่อยตั้งใจ
ประพฤติตนให้ดีขึ้นต่อไป อย่างนี้เขาจึงจะเรียกว่าเป็นลูกผู้ชาย ว่าเป็น
คนกล้าแท้

ความดีมีไชย น. ๘๒

ผู้ที่ทำผิดแล้วไม่รับผิด นับว่าเป็นคนขลาด ไม่สมควรที่จะเป็นผู้-
ชายได้เลย

ความดีมีไชย น. ๘๒

ผู้ที่ประพฤติผิดไปแล้ว ยอมสารภาพรับผิด นับว่าควรชม

หลวงจำเนียรเดินทาง น. ๑๓๑

ถ้าเมื่อได้ทำผิดไปแล้วรู้สึกผิด ควรที่จะสารภาพเสีย ดีกว่าที่จะ
มัวถือทิฐิ มานะอยู่

ความดีมีไชย น. ๘๒

๑ ตะเกียงวินาศแล้ว
คะเนิงวะไม่ควร

คะหะมิดลิจังหวน
จะทะเลายประทีปนั้น ฯ

มัทนะพาธา น.๑๒๑

ความละเอียด

เอาหน้ากากไปปิดหน้ากาก

โรมิโอและจูเลียต น. ๓๑

ความสัตย์

ธรรมดาการสาบาน เหมือนกับทำสัญญา ต่างคนต่างจะต้อง
รักษามันด้วยกันทั้งสองฝ่าย ถ้าแม้ฝ่ายหนึ่งทำเสียสัญญาลงไปแล้ว
สัญญานั้นก็เป็นล้ม

हालौत् न. ५८

๑ อันชายประกาศวะระปะทาน
หญิงคารจะเปรมกะมะละยั้ง
แต่หากฤดีบอภีรม
เป็นปดและลงวบุระรัก

ประดีพิทชะแต่หญิง
ผิวะจิตตะตอบรัก
จะเจเลยฉะนั้นจัก
ก็จะหลงละเลิงไป ๆ

मत्तन्पथा न. २५

ความสัตย์ความจริงเป็นของประเสริฐไม่มีใครสงสัย และถ้าหาก
ว่าการสมาคมของเรามีได้มีรักเง่าฝังแน่นอยู่ในความสัตย์ การ
สมาคมนั้นก็จะต้องถึงซึ่งความละลายเป็นแน่แท้

त्रमानलुङ्किट्टेयन न. १५

ความเชื่อเป็นของสำคัญกว่าสิ่งอื่น

ह्मयनौषोहना न. ११

๑ อันจะเสียสัจจาวาที

จะเสียศรี... ๆ

พระร่วงคำกลอน น. ๔๘

คำสัตย์ควรรักษา

พระร่วงคำกลอน น. ๒๙

อันสัตยธรรมนั้นไซ้ร้ ย่อมเป็นอมฤตยาชาติ เป็นที่นิยมนับถือกัน
ทั่วไป ไม่เลือกไว้ในประเทศใด และสมัยใด

พระศุณหเศป น. ๓

ความสัตย์ความจริงเป็นของประเสริฐ ไม่มีใครสงสัย

เนื้อเรื่องละครพูด น. ๑๕

ควรยอมรับเสียว่าตนรู้สึกในความบกพร่องของตน

เนื้อเรื่องละครพูด น. ๑๕

สามัคคี

การขัดคอกันไม่เป็นเรื่องที่จะรักษาความสามัคคี

นินทาสโมสร น. ๔๗

๑ แม้พวกเราเนาโณดิโกธกันเอง
ไทนจะแก่งกล้ารบให้แข็งขัน
เราควรปรองดองใจไว้โรมรัน
รบไพร่ตีมันให้มอดม้วย ฯ

พญาราชวังสัน น. ๔๑

มัวเกี่ยวกันเสียการ

พระร่วงคำกลอน น. ๑๓๑

๑ แม้เราริษยากัน
การยุยงส่งร้าย

ไม่เข้าพลันจะพากันฉิบหาย
นั่นแหละเครื่องทำลายสามัคคี ฯ

พระร่วงคำกลอน น. ๑๓๑

๑ ขาดิเดียวกันทุกคน
มัวแก่งและแย่งตี
ทหารอย่าข่มเพื่อน
พลเรือนอย่าใจพาล
ต่างฝ่ายต้องฟังกัน

รักแต่ตนจะเสียที่
จะแตกพวกไม่ควรการ
พลเรือนก็เท่าทหาร
อย่าชิงชังซึ่งโยธา
ทุกสิ่งสรรพสำเร็จนา ฯ

หนามยอกเอาหนามบ่งหรือ น. ๔๕

สพฺเพสํ สงฺฆภูตानํ สามคฺคี วุฑฺฒิสาธิกา

(สมเด็จพระสังฆราชฯ สก ทรงแจ้งนา)

(โคลงสินธุมาลี)

๑ <u>ความสมัครพรรคพร้อม</u>	<u>แห่งชน ปวงแล</u>
<u>ผู้อยู่เป็นหมู่สน-</u>	<u>ธิจิต</u>
<u>ย่อมเป็นเครื่องยังผล</u>	<u>เจริญรุ่ง</u>
<u>น้อยใหญ่ให้สัมฤทธิ์</u>	<u>ตั้งจันต์ ฯ</u>
๑ จงถวิลภาษิตนี้	ทุกตน เพื่อนเอย
เสื่อป่าทั้งนายพล	สมัคร
เขิญกอบพิริยพล	เยี่ยงมด เกิดดี
กายย่อมแต่หมั่นนัก	น่าชม
๑ นิยมใดเพื่อภัก-	ซาหาร
ต่างก็รีบนลาน	เรียกพวก
ของใหญ่จะเปรียบปาน	ร้อยเท่า ตัวฮือ
มันก็ช่วยกันสะดวง	คร่าห์ไป
๑ แม้ใครอุกอาจกล้า	กรายรัง มันฤ
มดก็พร้อมกันพรัง	ออกกัด
ตัวน้อยแต่กำลัง	รวมหมู่ มวลแฮ
อาจที่จะป้องปิด	กยัน
๑ อันเราเป็นชาติเชื้อ	ชาวไทย
ตัวเล็กก็มีใจ	ใหญ่ป่า
ไม่ยอมระยอบใคร	ในโลก เลยพ้อ
ถึงอริหาญห้า	ห่อนแสยง

๑ รวมแรงกันเข้ากอบ	การงาน
รวมทรัพย์ผดุงสถาน	ถิ่นเทศ
รวมจิตอภิบาล	บ้านเกิด
รวมรบป้องกันเขต	ขอบสยาม
๑ เสียงามอย่าเสียศักดิ์	ศรีสวัสดิ์
เสียทรัพย์อย่าเสียอรรถ	รอบรู้
เสียชีพอย่าเสียสัตย์	ธรรมะ
เสียชาติอย่าเสียลู่	สละชนม์ ฯ
	ดุสิตสมิต

An two men ride of a horse, one must ride behind.
 (จากเรื่องละครชื่อ มัช อะตุ อะเบาด นะทิง ของเชกส์เปียร์)

(โคลงจิตรลดา)

๑ สองคนขึ้นขี่ม้า	เดียวกัน
คนหนึ่งก็จำจะ	ขี่ท้าย
ข้างเปรียบเหมาะครันจง	ตรองเกิด เพื่อนเอย
คำพูดนี้คล้ายเครื่อง	สะกิดใจ
๑ ให้คิดว่ากิจทุก	สถาน
พานิชและกิจเมือง	ทุกชนิด
ซึ่งชนร่วมงานมี	อยู่มาก
แก่งแย่งกันผิดแท้	แน่นอน
๑ อุทาหรณ์ขี่ม้า	ร่วมกัน
ต่างจะแย่งนั่งหน้า	ไปได้
แย่งกันขับหันเหียน	ม้ายุ่ง แน่นา
ต้องมอบหนึ่งให้ขับ	จึงดี

๑ ดั่งนี้แม่ในกิจ
ผู้ร่วมงานต่างคน
งานย่อมยุ่งจะทำ
คนหนึ่งรับผิดชอบ

๑ เพลินเฟื่องแต่ถึงเกียรติ-
และไม่ยอมยอบคน
แก่งแย่งเพราะมัวเมา
เลยกลับจะไร้ยศ

๑ ควรที่มุ่งประโยชน์
ถึงหากตนจำต้อง
ยอมปลงจิตสละความ
ยศศักดิ์ไม่น้อยเพราะ

๑ หัวหน้าประมุขกอบ
ช่วยประมุขโดยเต็ม
งานสำเร็จศรีคง
ตนก็จะมีส่วน

ชูระ
แย่งคิด
งานเสื่อม ได้แล
กิจเจริญ
ยศตัว
อื่นไซ้
บ้ายศ
ศักดิ์ศรี
คณะ
ต่ำต้อย
ไร้ยศ
ถ่อมตัว
การดี
จิตไซ้
มูลมาก
ศุภผล ฯ
ดุสิตสมิต

ความสามารถ

ผู้เก่งจริงคือผู้ทำการสำเร็จทุกอย่างที่ตั้งใจทำ

อำนาจคือธรรม น. ๓

นายฉน์ นิสสัย ชีเวทย์

(อุทาน ขุททกนิกาย)

(โคลงนันทายี)

๑ ไม่ควรฟังผู้อื่น

ภาษิตนี้สูงจง
เฝิน ๆ ก็ดูเป็น
ให้หยิ่งและริตั้ง

๑ ผู้มีความคิดต้อง

จึงจะรู้สึกความ
อ่านสุภาษิตนึกความ
แม้ว่าฉลาดก็

๑ คนเราในโลกนี้

ฟังบิดามาตุ
ครั้นใหญ่และหาเลี้ยง
เกาะพ่อแม่ห้อยอยู่

๑ อันคนผู้ที่น้อย

ย่อมฟังบุญญาผู้
และเพราะเมตตาอาจ
อุปการะให้

เป็นอยู่

ดำริ
ยงยุ
อวดดี
ตรองลึก หน้อยนา
มุ่งมาตร
ในแหละ จึงดี
ไปฉงน
เกิดมา
แต่น้อย
อาดมะ ได้เอง
เพื่อนหยัน
วาสนา
อิสระ
อยู่ร่วม เย็นแฮ
สุขสรอายุ

๑ แต่ท่านผู้ใหญ่มาก
ก็เพราะเรามีคุณ
ขยันภักดีใน
สุจริตสัจจะ
๑ จงใจอยากได้ยศ
ต้องเขม่นมักดี
ผู้ใหญ่ท่านจักคอย
อาดมะไซริ้อาจ
๑ คนใดไร้สามารถ
หวังแต่พึ่งผู้ใหญ่
ย่อมต้องอดสูใน
เนื่องนิตยจะได้แต่

ปราณี
สมบัติ
งานท่าน
เที่ยงตรง
เกียรติศักดิ์
จึงได้
อุ้มอยู่ ได้ฤฯ
ช่วยตน
ในตู
อยู่ไซริ้
หมุ่มมิตร แน่นา
เพื่อนหยัน ฯ
คุณิตสมิต

สุจริต

ตามวิสัยของผู้สุจริต เมื่อเจ็บแล้วต้องจำ เมื่อเคยตกระกำแล้วต้อง
รู้จักเมตตา ปราณี่

อำนาจคือธรรม น. ๒๐

จะคืนค่าก็เสียเกียรติยศ

พระร่วงคำกลอน น. ๓๙

Bien predica quien bien vive.

(บิเอน เบ่รติคา คิเอน บิเอน วิเว.-ภาษิตของปราชญ์ชาติสเปน ชื่อ แซร์วันเตส

พ.ศ. ๒๐๙๐ - ๒๑๕๙)

(โคลงวิษขุมาลี)

๑ ผู้ <u>ไต่</u> ยัง <u>ซี้</u> พ <u>ด</u> ้วย	สุ <u>จ</u> ริ <u>ต</u>
ย <u>่อ</u> ม <u>จะ</u> เป็น <u>ผู้</u> ส <u>อ</u> น	ล <u>ิ</u> ศ <u>แ</u> ท <u>้</u>
ป <u>ร</u> า <u>ช</u> ญ <u>์</u> ส <u>เป</u> น <u>ก</u> ล <u>่า</u> ว <u>ภ</u> า <u>ษ</u> ิต	ส <u>ม</u> ป <u>ร</u> า <u>ช</u> ญ <u>์</u> <u>เจ</u> ีย <u>ว</u> น <u>อ</u>
ค <u>ล</u> ่า <u>ย</u> พ <u>ุ</u> ท <u>ท</u> ศ <u>า</u> ส <u>น</u> ์ <u>แ</u> ล <u>้</u>	ล <u>ิ</u> ศ <u>ช</u> ม
๑ อ <u>ุ</u> ค <u>ม</u> บ <u>ั</u> ณ <u>ท</u> ิต <u>น</u> ั <u>น</u>	ป <u>ั</u> ญ <u>ญ</u> า <u>เ</u> ย <u>ี่</u> ม <u>แ</u> ส
พ <u>ร</u> ้อม <u>ป</u> ฏิ <u>บ</u> ติ <u>ง</u> า <u>ม</u>	ล <u>ิ</u> ศ <u>ล</u> ้า <u>ว</u> น
ท <u>ร</u> ง <u>ศ</u> ี <u>ล</u> ล <u>ั</u> ม <u>มา</u>	จ <u>า</u> ร <u>ว</u> ต <u>ร</u>
สุ <u>จ</u> ริ <u>ต</u> ถ <u>ี่</u> ถ <u>ัว</u> น	ท <u>ุ</u> ก <u>ห</u> ว <u>า</u> ร
๑ อ <u>า</u> จ <u>า</u> ร <u>ย</u> ์ <u>ช</u> า <u>ญ</u> ณ <u>ล</u> า <u>ด</u> แ <u>จ</u> ัง	ป <u>่า</u> ร <u>ุ</u> ะ
ร <u>ู</u> ร <u>อ</u> บ <u>ท</u> ัง <u>โ</u> ล <u>ก</u> ธ <u>ร</u> ม <u>ม</u>	จ <u>บ</u> ล <u>ึ</u> น
ม <u>ั</u> ้ <u>ป</u> ร <u>ะ</u> พ <u>ุ</u> ท <u>ติ</u> เก <u>กะ</u>	ท <u>ร</u> า <u>ม</u> ส <u>ุ</u> ด <u>ท</u> ร <u>า</u> ม <u>ห</u> ี <u>อ</u>
ป <u>่</u> ร <u>ี</u> ย <u>บ</u> ด <u>ั</u> ง <u>ห</u> ู <u>จ</u> ม <u>ุ</u> ก <u>ห</u> ว <u>ี</u> น	ห <u>ม</u> ด <u>ไป</u>

๑ ใครยังชีวิตด้วย
แม้จะเทศน์ไม่เป็น
คนอื่นยอมจดจำ
ดีกว่าผู้แถลงถ้อย

๑ ดูผลดีกว่าเหยียด
ดีช้วย่อมรู้จัก
พูดดีแต่แล้วกลับ
เปรียบประหนึ่งหลอกให้

๑ จงฝึกหัดจิตใจให้
อย่ามุ่งแต่ตอบตา
รักดีก็อย่ารัก
ประพจน์ให้ละอาน

๑ นำซึ่งประพจน์เพี้ยน
เสียป่าต้องชื่อจริง
พูดใดก็ต้องทำ
ทรงสัตย์จะจัดแม้

ทางธรรม
สักน้อย
เป็นเยี่ยง อย่างแฮ
อวดคน
โสดสดับ
กนัตได้
ประพจน์ ชั่วฤ
เพื่อนหลง
รู้จัก ประพจน์เทอญ
เพื่อนบ้าน
แต่ปาก
สะอาดจ้ง
ผิดคำ อวดเออ
มันแท้
ตามปาก พูดนา
ชีพสุญ ๗
ดุสิตสมิต

A clear conscience is a coat of mail.

(สุภาชิตอังกฤษ)

(โคลงจิตรลดา)

๑ สุจริตคือเสื้อเกราะ
ภาษาชิตอังกฤษเตือน
มุ่งดียอมเกิดมี
มุ่งชั่วก็มีกล้า

เหล็กเลิศ

สติ

ใจมั่น

มันใจ

๑ ใครซื้อถ้อยคดี
แม้จักจรหนไทน
ชนชอบอภัยาศัย
เปลื้องปลิดลำบากได้
๑ ใครจินต์จกมุงร้าย
แม้ว่าตุรุษธรรม
เหมือนใส่เกราะอยู่คง
อาวุธบ่ได้บาด
๑ ถึงว่าจะพ่ายแพ้
แห่งอริผู้แรง
ธรรมะย่อมยังผล
ที่สุดตุดอาจกลับ

ธรรมมา
ไปยาก
คงช่วย
ตั้งถวิล
แต่ดู
เที่ยงไว้
ทนทุกข์
อาตมา
กำลัง
เก่งกาจ
สำเร็จ
ชิตชัย ฯ
ดุสิตสมิต

กาลเทศะ

การรู้จักลิ้ม เป็นหลักสำคัญของผู้รู้จักกาลเทศะ

ท่านรอง น. ๔

การเป็นบ่าวเขานี้ เซอะ ๆ หงิม ๆ ไว้ดีกว่าฉลาดผาดโผน

ชิงนาง น. ๓๙

สิ่งซึ่งถือว่าเป็นมารยาทดีในวัง เป็นของนำชั้นในชนบทเท่า ๆ กับมารยาทของชาวชนบท เป็นสิ่งซึ่งถูกยับยั้งหนักที่สุด

ตามใจท่าน น. ๘๑

อันที่จริง การที่จะให้ความเชื่อถือตรงแก่หญิงชั่วร้ายก็เท่ากับเอาเนื้อดี ๆ ไปใส่จานอันสกปรก

ตามใจท่าน น. ๑๐๓

โลกนี้ไม่ใช่จะอยู่ได้โดยอาศัยลัทธิ เราจำเป็นต้องเฟื่องเลี้ยงดูสิ่งซึ่งพบประเชิญหน้าอยู่

ฉายอำนาจ น. ๔๗

๑ จักหักของอ่อนไฉน

จักได้ ๆ

ลิลิตพ่ายพิ น. ๑๔๗

อย่ามัวพะวงในสิ่งซึ่งล่วงเลยมาแล้วนักเลย

กุศโลบาย น. ๒๙

คนเราจำเป็นต้องแลดูเหตุการณ์อันจ้งหน้า

กุศโลบาย น. ๕๑

ข้าวเปลือกเพียงสองเมล็ดน้อย เข้าไปแฝงกระจอยร่อยอยู่ใน
กระบุงกลบ ค้นทั้งวันก็แทบจะหาไม่พบได้ และถึงเมื่อพบแล้วไซรัก็
ไม่มีราคา

เวนิสวานิช น. ๑๒

เพลงหนึ่งเผาเอาเพลงอื่นดับฉะนี้ ปวดหนึ่งระงับดีโดยปวดอีกแห่ง
หนึ่งแท้เวียนหัว กลับตัวเวียนอาจหายเหียนได้เป็นแน่ ทุกข์ภัยอาจ
หายแม้หาทุกข์อื่นมาเป็นยา

โรเมโอและจูเลียต น. ๒๐

มีเวลาบางเวลาจำเป็นจะต้องปิด เพื่อรักษาความสัตย์ต่อเพื่อนฝูง

น้อยอินทเสน น. ๗๓

ก่อนที่จะทำคุณให้แก่ผู้ใด ควรที่จะพิจารณาให้รู้แน่เสียก่อน ว่า
คน ๆ นั้นไม่ใช่คนโง่แกมบอ

หลวงจำเนียรเดินทาง น. ๑๔๒

การที่จะแสดงความกลัว มันควรจะแสดงแต่ในเวลาอันสมควร

น้อยอินทเสน น. ๒๖

ปัญญาอยู่ในกายอันทราม ร้ายยิ่งเสียกว่าเทวราชอยู่ในเรือนหลัง
คามุงฟาง

ตามใจท่าน น. ๑๐๒

ท่านเตรียมจะเหย้าเราเมื่อเสียที่ลงแล้วไซรั ไม่ควรที่จะมาโยไฟเสีย
ก่อนกาล

ตามใจท่าน น. ๒๑

เอาของดีแลกทรามไม่งามตา

เวนิสวานิช น. ๗๙

อันว่ารัตนาทาไหนเหมือน ควรฝังได้แต่เรือนทองวิจิตร

เวนิसानิช น. ๗๒

งานกลายเป็นเครื่องผลิตเพลินไปก็ไ้

เจ้าคุณเจ้าชู้ น. ๕๐

คุณนั้นแม้ใช้ผิดก็อาจกลายเป็นโทษได้

โรมิโอและจูเลียต น. ๖๑

นักพูดเก่ง ๆ เมื่อไรพูดไปติดชะงัก ก็มักจะถ่มน้ำลาย แต่สำหรับคู่
รักเมื่อพูดชะงัก ขอให้พระเจ้าช่วยเตือนให้รู้ตัว จะหาอะไรแทนได้
สะอาดดียิ่งกว่าจูบไม่มีละ

ตามใจท่าน น. ๑๒๔

การเอาความซื่อตรงไปผสมกับความสวยงาม ก็เท่ากับเอาน้ำผึ้ง
ปรุงน้ำตาล

ตามใจท่าน น. ๑๐๓

คนชี้เหนียวในเรือนอันทราม เหมือนไข่มุกอยู่ในหอยกาบอิรม
สกปรก

ตามใจท่าน น. ๑๖๑

ชิงสุกก่อนห้ามมักจะพลันหักโค่นระทม

โรมิโอและจูเลียต น. ๑๘

หมูเขาจะห้ามเอาคานเข้ามาสอด ผัวเมียเขาจะกอดเข้ามาแทรก
กลาง

หมอลำเป็น น. ๒๐

อย่าขัดแย้งผู้ใหญ่ อย่าให้ไพร่ชังตน

(บัญญัติพระร่วง)

(โคลงมหาวิษณุมาลี)

- | | |
|--|---|
| ๑ <u>อย่าขัดแย้งผู้ใหญ่</u>
ภษิตที่เตือนตี
แม้หวังจักได้ทำ
หมั่นสดับรับถ้อย | เป็นคำ
ใช้น้อย
ประโยชน์ จริตฤ
ท่านผู้บัญชา |
| ๑ ใช้ว่าจะหย่อนคล้อย
แต่บ่มีควรรลิม
ว่าผู้ใหญ่ยอมรับ
ก่อนจะสั่งใดหมด | ตามสรรพ
กำหนด
ผิดชอบ
ยอมได้ใคร่ตรง |
| ๑ ต้องคิดว่าผู้ใหญ
เคยกระทำกิจการ
ผู้น้อยหากว่าเป็น
ผู้ใหญ่มีใครอยาก | เคยเห็น
มามาก
ผู้รอด ดีฤ
จะไว้วางใจ |
| ๑ คำว่า <u>อย่าให้ไพร่</u>
นี่ก็เป็นข้อเตือน
บังคับและใช้คน
รู้จักเอาใจลี | <u>ชังตน</u>
สติ
ควรจะ
จะใช้ตัดตาย |
| ๑ อื่นนายใช้ไพร่ด้วย
ยามบ่เปลืองงานอาจ
แต่เปลืองก็อาจพา
เพราะไพร่มีใฝ่จิต | อาญา
สัมฤทธิ์
เสียเสื่อม ได้นอ
จักให้งานตี |

๑ มีศักดิ์มีทรัพย์เลี้ยง
ควรมั่นคิดเอาใจ
พูดดีอาจยังผล
ดีกว่าง่าเงี้ยวไม้

๑ คำหวานอำนาจมาก
สงเคราะห์ดีกว่าทำ
คนงานที่รักนาย
หมั่นนักรักเร่งให้

ผู้คน
เมื่อใช้
สัมฤทธิ์
ดูให้ทำงาน
กว่าทวย
โทษไซรั
และนับ ถือแฮ
กอบเกื้อกิจการ ฯ
ดุสิตสมิต

Ad consilium ne accessis antequam voceris.

(ภาษิตละติน)

(โคลงวิษขุมาลี)

๑ อย่าด่วนไปเข้าสู่
จนกว่าจะมีผู้
ภาษิตละตินว่า
ผู้ฉลาดควรต้อง

๑ รู้รู้เกินกว่าต้อง
ไม่ระวังจะถูก
ถูกว่าจะขัดใจ
ผู้ฉลาดต้องรู้เลือก

๑ งานใดใครรับมอบ
เขาก็คงมุ่งดี
เมื่อใดจะต้องจำ
เขาก็คงรีบรุด

สภา
เรียกร้อง
ดูชอบ กลนอ
ไต่รัดดู
การไป
ว่าเสือก
จงตริ ก่อนแฮ
เหมาะสมกาล
ไปทำ
ที่สุด
เป็นปรัก- ษาฤ
ปรักษา

๑ แต่ว่าแม้ตัวนอก
เขาอาจจะมีทาง
เพราะอาจจะเป็น
ความชอบของเขาใส่รั

๑ เครื่องทำให้ชัดจิต
คือพูดไม่รู้จัก
พูดไปหากถูกแย้ง
อีกเพื่อนเกิดมานะ

๑ อุดออมไว้กว่าจะ
ให้แสดงความเห็น
จะได้รับสรรเสริญ
ผูกจิตเพื่อนได้แท้

๑ ฉะนั้นก่อนสหายเชื่อ
ครั้งเมื่อเขาขอความ
จงกล่าวแต่พอควร
ประพฤติเช่นนี้สิ

ความเห็น
โกรธได้
อยากแย้ง
จึงเคือง
คิดแทง
กาละ
เสียเที่ยว พ่อเอย
ไม่ยอม
รับเชิญ
นั่นแล
และชอบ ใจแฮ
แน่นอน
อย่าตัวน นนะเลย
ดำริ
ที่รอบ รู้จริง
ถูกคลอง ๆ
ศุภิตสมิต

กิริยา

ยาที่กลั้วน้ำตาลทำประโยชน์ได้เท่ากับที่ไม่ได้กลั้วฉันใด ความ
จริงเมื่อกล่าวด้วยอักษณาสัย ก็ย่อมจะทำประโยชน์ได้ดุจกัน

ทรมานลุงกิเดียน น. ๑๖

กิริยาคนภายนอก เชื้อยาก

นินทาสโมสร น. ๙๕

กฎธรรมดา

ความจำเป็นไม่รู้จักรักรมใด ๆ

อำนาจคือธรรม น. ๘๓

ถ้ายังมีโรคมกขึ้น ก็ยังมีควมสบายน้อยลง

ตามใจท่าน น. ๘๑

การสมารถป้องกัน ดีกว่าไม่สมารถ

ตามใจท่าน น. ๑๐๔

กวางอย่างสง่าที่สุด ก็มีเขาใหญ่ได้เท่ากับกวางซั่ว

ตามใจท่าน น. ๑๐๔

คนที่ได้เคยกินข้าวละมุนละไมอยู่แล้ว จะกลับไปชอบกินข้าวดิบ
มากกว่า ไม่มีธรรมนิยมเลย

หาโล่ห์ น. ๙

ยิ่งรู้มกเท่าไร ยิ่งแก่เท่านั้น

หาโล่ห์ น. ๙

ควมขรานั้นก็คือเจ้าของแห่งควมรู้ เมื่อควมขรามาถึงตัวเลย
ควมรู้ก็ไม่ถึงเหมือนกัน

หาโล่ห์ น. ๘

ในโลกนี้ เป็นธรรมดาอยู่เอง ที่คนเชื่อมักเสียเปรียบคนคด

อำนาจคือธรรม น. ๓๔

คนเราจะให้ความคิดตรงกันหมดไม่ได้

หมายน้าบ่อหน้า น. ๑๑

ความจริงเป็นของที่ปิดไม่มีด

เวนิสวานิช น. ๔๔

๑ เมื่อเดือนแจ้แสงเทียนหาเห็นไม่
แสงของใหญ่ข่มน้อยจนเหือดหาย ฯ

เวนิสวานิช น. ๑๗๑

ผู้ที่ประสาทให้รูปงามมักจะไม่ใคร่ให้ความสุจริต และผู้ที่ซื่อ
ในดวงจิตมักจะทำให้รูปร่างน่าซ้ง ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๒

ถ้าห้ามปัญญาอันเล็กน้อยของคนโง่ มิให้พุดเสียแล้ว ความ
โง่ที่คนฉลาดแสดงบ้างเล็กน้อยก็กลายเป็นการใหญ่

ตามใจท่าน น. ๑๕

ในโลกนี้ทองแท้มีน้อยนัก

ตบตา น. ๓๔

๑ แม้อาสนะลาดล้วน
ถ้ายี่งู่พู่หนา
แม้มีโขนนา
โอชะจักช่วยแก้

แผ่นผา กิติ

นุ่มแล้

เอมโอช

อาสน์กระด้างกลายสบาย ฯ

ลิลิตพ่ายัพ น. ๑๑๓

๑ มีคำท่านกล่าวไว้
ยามจากทุกข์มากมี
ยิ่งทุกข์สุขยิ่งทวี
ยามกลับถึงห้องไซ้

เหมาะดี
หม่นไหม้
ตามส่วน
จักอ้างกันหาย ฯ
ลิลิตพ่ายพ น. ๑๖๔

๑ มากมีที่สอพลอ มีแต่ยอให้หลงลมปาก ผู้พูดจริงยิ่งหายากใน
เวียงชัย ฯ

พิเภกณัฏกษัตริย์ น. ๖๒

การคิดของที่เหลือจะเป็นได้ จะเป็นประโยชน์อะไร

ปรียทรรศึกษา น. ๕๑

ของอะไร ๆ ถ้าจะซ่อนให้หายากที่สุด ให้ซ่อนที่แจ้ง ๆ

ทดลองความไหวพริบ (ทวีปัญญา)

ช่างตายทั้งตัว เอาใบบัวปิดที่ไหนจะมิดได้

หมายน้าบ่อน้ำ น. ๔๑

ผ้าที่เปื้อนเสียหลายซับลหลายซัอนเต็มที ของโสโครกซึมซาบเข้าไป
ในเนื้อผ้าเสียแล้ว อย่างไร ๆ ก็ฟอกไม่ขาวได้

ฟอกไม่ขาว น. ๔๐

ถ้าไม่มีไฟที่ไหนจะมีควัน

กลแตก น. ๙๒

ฝันอันงดงามเป็นอันมากย่อมจะเสื่อมไป ในเมื่อนักบวชชกัจฉีรขึ้นห่ม

กุศโลบาย น. ๕๓

๑ เป็นผู้หญิงแท้จริงแสนลำบาก
เป็นผู้ชายยิ่งยากกว่าหลายเท่า
หญิงต้องเจียมกายามาแต่เยาว์
ชายต้องเฝ้าวิงวอนให้หล่อนรัก ฯ

วิวาหพระสมุทร น. ๑๓๐-๑๓๑

๑ บุรุษผู้เดียวผู้ใด จะเชี่ยวชาญไปในสรรพสิ่งสุดหมาย ฯ

พระนล ๒ น. ๒๘

คนเราจะสิทธิวิทยาทุก ๆ อย่าง หายากนัก จะมีชนไหน

พระนล ๒ น. ๒๘

๑ ตะวันพันเมฆพัวพัน ยกออกจากกัน สูดุลกระจำงผ่องใส ฯ

ปรียทรรคิกา น. ๑๑

๑ ราตรีสว่างแจ้ง
โกกิตาว ณ อัมพร

ก็เพราะแสงนิตาคร
ก็บเท่าพระจันทร์เดียว ฯ

มัทนะพาธา น. ๑๒๑

๑ ขนภุเตชราชเจ้า
ปวงดัสกรพ่ายแรง
ไปนานซีพัคฆ์แผ่
นี่แน่ให้เห็นได้

กำแพง เก่านา
ฤทธิให้
ในนิเวศน์ รั้งพ่อ
โลกล้วนอนิจจา ฯ

ลิลิตพ่ายัพ น. ๑๔๑

๑ เคยชม
จะกลับชมอีกนั่น

วิคหงสะเลอสรร
บได้แล้ว... ฯ

มัทนะพาธา น. ๖๒

ที่ไหนมีแมลงกู่ ต้องมีของหอม

มีชนะพาธา น. ๓๓

บทะเลครตี ไม่ต้องมีคำสั่ง

ตามใจท่าน น. ๑๗๐

เรื่องละครตี ก็อาจจะตีขึ้นอีกได้ โดยมีคำสั่งตี

ตามใจท่าน น. ๑๗๐

๑ ในโลกนี้สหายไม่มีที่จริงใจ
รักหน่ายคลายไป

ลุ่มหลงพะวงโย
อย่าได้เป็นท่วงอีกเลยเออ ๗

ตามใจท่าน น. ๗๖

คนที่ทราบอยู่แน่ว่าใจของตนตั้งอยู่ในความสัตย์ ก็ไม่มีใครอยาก
นึกว่าใจผู้อื่นจะชั่วได้

นินทาสโมสร น. ๖๔

Necessity knows no law.

Might is Right p. 83

La loi saurait égaliser les hommes malgré la nature.

(ภาษิตของปราชญ์ฝรั่งเศสชื่อ โวเวนาร์คส์)

(โคลงมหานันททนาย)

๑ กฎจะบัญญัติให้
ถ้าวัวเสมอกัน
ฝืนธรรมชาติไป
ภาษิตอ่านให้เข้า

นรา- กรแฮ
หมดไซรั
ยอมท่อน ได้เลย
จิตแล้วตรงตาม

๑ ความเห็นคนยุคนี้

ว่ามนุษย์หมู่ใด
ควรให้ทุกผู้คน
การแบ่งชั้นละเล็ก

๑ อันว่าลัทธินี้
แต่อย่าลืมนิ่งธร-

คือกิเลสหญิงชาย
ย่อมประกอบโชคเคราะห์

๑ ใครโง่ก็ยอมแพ้

ใครเกียจบ่อาจชนะ
ใครถ่อยจะกาจแข่ง
ใครอ่อนแรงไร้มิตร

๑ ทุกแห่งทุกเทศทิศ
คนโง่ทรัพย์พลันโถม
ไม่ทำทรัพย์นั้นให้
จะมั่งมีได้อยู่

๑ อีกไม่เพียรเพิ่มทรัพย์
หาแต่เข้ากินค่า
ฉันทใดจักภิญโญ
จนกรอบอยู่มันแท้

๑ ฉะนั้นแม้ว่าอยากให้
เสมอภาคผู้มีทรัพย์
กอบภรณียะ
เชื่อเกิดคงจักสิทธิ์-

มีอยู่ บ้างนา

อิสระ

เสมอภาพ
หมดสิ้นเสมอกัน
ดีจริง อยู่แล

มดาโลก

นรชาติ

ไปต้องสงสัย

ผู้ฉลาด

หมั่นได้

สัตบุรุษ ได้ฤ

ยอมแพ้คนแรง

เช่นกัน

เสื่อมไซ้

เงยงอก

มันนั้นฉันท

พุนสิน

เช่นนั้น

ยืนยง

เพราะเผื่อขาดขยัน

ตนดี

ยศศักดิ์

เพียรทุก เมื่อแล

ธิด์ดังถวิล ฯ

คุณิตสมิต

ความสัตย์ในใจทำให้คาดผิด ทำให้ขังความดีของคนอื่นด้วยความ
ชั่วความดีของตัวเอง

นินทาสโมสร น. ๖๘

๑ อันกว้างป่าหรือว่าจะเป็นทอง
กอบแก้วมุดมองไปหมดสิ้น ฯ

รามเกียรติ์ น. ๒๖

พวกที่ตะโกนรักชาติ โดยมากมักจะไม่ใคร่ลงมือ ในเมื่อมีการรบ
พุ่งจริงจัง

กุศโลบาย น. ๗๖

คนที่เขาได้เลี้ยงหมาไว้อย่างดีบติ ให้กินอยู่อย่างดีแล้ว หมานั้น
มันกลับกัดเอาเจ้าของ เจ้าของเขาจะเมตตาไหม

ฟอกไม้ขาว น. ๓๙

นักบวชบางที่ไม่ใคร่จะสังเกตเห็นอะไรได้เลย

กุศโลบาย น. ๑๒๐

ธรรมดาผู้ที่ปลูกดอกไม้งาม ๆ ไว้ เขาไม่ต้องการให้แมลงภู่มาดอม
ของเขาบ่อย ๆ เพราะอาจจะเอาหนอนมาปล่อยไว้ให้ดอกไม้เขา
ราโรยไป

หนังสือ น. ๓๒

ความอึดใจทำให้รู้สึกอึดท้องไปได้ด้วย

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๘

๑ อันความทุกข์ทุเลา ณ ดวงหทัยหมด เมื่อนึกมโนโรจจะสม ฯ

ปริยทรรคิกา น. ๖๙

ผู้ที่มักยก ก็เปรียบเหมือนลิงป่าสองตัวพบกัน

ตามใจท่าน น. ๖๐

อันคนเราถึงจะเก่งสักปานใด ก็สามารภเพียงพลาได้สักครั้งหนึ่ง

รามเกียรติ์ น. ๑๒๔

Simia simia est, etiamsi aurea gestet insignia.

(สิเมีย สิเมีย เอ็ดเวิร์ด, เอ็ดอัมลี ออเวอา เจ็สเต็ด

อินสิคเนีย.-ภาษิตละตินของปราชญ์ชื่อ ดีโล)

(โคลงนันทายี)

๑ ถึงหากจักประดับ	กาญจนา- ภารณญา
ลึงก็คางวานร	อยู่จะนั้น
ใคร่ครวญสุภาษิต	นี้หน้อย เพื่อนเอย
อาจจะเหมาะมันเกิด	ปัญญา
๑ เสื้อผ้าเครื่องเพชรพริ้ว	แพรวพราว
มีทรัพย์แต่งกายคง	สมมาตร
เครื่องแต่งหลากหลายอาจ	ยวนเนตร
เมื่อเหลือบแลผาดนั้น	แน่แล
๑ แต่หากมรรยาทไว้	ความงาม
อิกวชิรรามพึง	ไม่เพราะ
ประพฤติก้อยหยามหยาบ	ลามก
คงถูกเขาเยาะอิก	ตดิน
๑ จะถวิลแต่เรื่องไ้อ้	อ่ากาย
ตั้งจิตจงหมายเหมือน	อารยะ
สักหลาดลายกาง	เก่งฝรั่ง
ส่วนประพฤดิจะต้อ	ตั้งเดิม

๑ ส่งเสริมเครื่องแต่งเพื่อ
แต่หากว่าใจยัง
ฝรั่งก็จะไม่ชม
ไทยก็ไม่น้อยจะ

๑ ฉะนั้นก่อนที่คิดเพื่อ
จงอย่าได้มีวสอง
เฟ่งมรรยาทขำมี
ล้างสิ่งลามกก่อน

๑ หมายถึงเขาขึ้นชื่อ
เร่งฝึกจิตตนตัด
เร่งชำระมลทิน
แต่งจิตแหละเลิศกว่า

ปานใด ก็ดี
หย่อนด้วย
ว่าเลิศ
เย้ยหยัน
แต่งตัว
กระจก
น้อยมาก เพียงใด
แต่งกาย
เป็นคน จริงๆ
บาปเกิด
โทษก่อน เพื่อนเอย
แต่งกาย ฯ
ดุสิตสมิต

๑ ได้เห็นแก้วประเสริฐเลิศชม จะนิยมก่อนกรวดกระไรได้ ฯ

ท้าวแสนปม น. ๔๘

๑ ใครเลยในโลกนี้จะมีบ้าง
ที่ลอกจากกินเลี้ยงหิวเพียงปาง
เมื่อก่อนกินไม่มีอย่าง... ฯ

เวนิสวานิช น. ๖๖

ผู้ที่กินอ่อมหน้าสำราญมากเกินไป ก็อาจจะเป็นไข้ได้เท่ากับคนที่อดอาหาร

เวนิสวานิช น. ๑๘

โทษอาจจะโดดโลดข้ามรั้วไม่เกรงกลัวบัญญัติเลย

เวนิสวานิช น. ๑๙

คนซื้อต้องแพ้เปรียบคนฉลาดแกมโกงเสมอ

หนังสือ น. ๑๐๔

ธรรมดาบ้านต้องมีผู้เป็นใหญ่ครอบครองบังคับบัญชาเด็ดขาดได้คนเดียวเท่านั้น จะมีเป็นสองเป็นสามไม่ได้เป็นอันขาด

มหาดมะ น. ๒๒

๑ <u>ฝูงคนกำเนิดคล้าย</u>	<u>คลึงกัน</u>
<u>ใหญ่ย่อมเพศผิวพรรณ</u>	<u>ແผกข้าง</u>
<u>ความรู้อาจเรียนทัน</u>	<u>กันหมด</u>
<u>ยกแต่ชั่วดีกระด้าง</u>	<u>อ่อนแก่ๆ ไทว ๆ</u>

(พระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทาน ด้วยพระราชหัตถเลขาในสมุดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ เมื่อเสด็จพระราชดำเนินประพาส ณ ประเทศอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๐)

(โคลงสุภาพ)

๑ <u>ได้อ่านรพจน์แฉ้ว</u>	<u>ภาษิต</u>
<u>ใครจะไม่มีจิต</u>	<u>ปลาบได้</u>
<u>ยิ่งอ่านก็ยิ่งคิด</u>	<u>ปล้มปลาบ</u>
<u>เพราะพระองค์โปรดให้</u>	<u>สติแท้ควรตรอง</u>
๑ <u>มองดูก็จักแจ้ง</u>	<u>เจนเห็น</u>
<u>ว่าราชภาษิตเป็น</u>	<u>ดุกแก้ว</u>
<u>เปรียบสุรยะจันทร์เพ็ญ</u>	<u>ผ่องฟาก ฟ้าฮา</u>
<u>ยิ่งประทีปผ่องแฉ้ว</u>	<u>จุดไว้นำทาง</u>

๑ ปางนี้มีผู้มัก
เห็นว่าชาติของตัว
จึงคอยแต่มุ่งมัว
แล้วก็มานะน้อย

๑ กลัวพรณที่แตกแฉัว
หุดหู่ในกมล
ลึมนึกว่าเป็นคน
ลึมนึกว่าความรู้

๑ สำคัญอยู่แท้แต่
ผิวมองจิตโมหะ
ผิวพรณใช้ว่าจะ
จิตมองแต่ผิวคล้ำ

๑ ความดีความชั่วไซ้ไร
คนชั่วเปรื่องปัญญา
ผลกรรมก็จักพา
คนโง่ความดีก็

คิดกลัว
ต่ำต้อย
ยอมพ่าย เขาขอ
ไม่กล้าแข่งขัน
กว่าตน
ไม่สู้
เหมือนเช่น ตนเอง
อาจรู้ทันกัน
ธรรมะ พ้อเอย
เกลือกกล้า
ช่วยรอด กรรมนา
ไปแพ้ผิวงาม
เป็นตรา
ยังผู้
สู้ทุ - คิดเอง
รอดพ้นภัยพาล ฯ
ดุสิตสมิต

เกียรติศักดิ์

๑ ทำการไม่สมปากว่า

จะเอาหน้าไปวางไว้ที่ไหน ฯ

พระราชดำกลอน น. ๑๑๗

รูปี ธีรติ มจจານัน นามโคตตัต น ธีรติ

(พุทธศาสนภษิต)

(โคลง ๒)

๑ รูปยอมย่อยยับได้ แต่ชื่อและโคตรไซรั บลิ้นสูญหาย ฯ

(โคลงมหาจิตรลดา)

๑ จะขยายอรรถแจ้ง
ว่ารูปของสัตว์ปวง
ยอมย่อยยับไปตาม
คนก็ไม่ผิดกับ

แกล้งไข
ทุกชนิด
กฎแห่ง ธรรมดา
สัตว์ทุกเหล่าหลาย

๑ มีกายกำเนิดแล้ว
สูงต่ำไพรผู้ดี
ถึงหากว่าทรัพย์มี
ก็มีอาจรอดพัน

คงดับ
ไปปลอด
มวลมาก
จากเงื่อมมฤตยู

๑ คงอยู่แต่ชื่อหึ่ง
กายดับชื่อและกุล
ใครทำประโยชน์ยาม
เชื้อสกุลรับซึ่ง

กุลโคตร
ไปได้ับ
มีชีพ
เกียรติก็องต่อไป

๑ ใครทำความผิดไว้
ผลก็ตามสนองตอบ
ญาติร่วมโคตรวงศ์พลอย
ราวกับผิดด้วยกัน

๑ จำเราจะหมั่นตรึ
คิดแต่ถึงตัวนั้น
จะทำอะไรผล
มฤตกตกไว้แก่

๑ หากมีชื่อช่วย
หาชั่วเหมือนช่วยผลาญ
หาดีศรีสวัสดิ์นำ
ทำชั่วอัปยศแล้ว

เมื่อคง ชีพฤ
เมื่อม้วย
เสียดักดี ด้วยนา
ญาติผู้ก่อกรรม
เตือนใจ
ไปได้
ใช้รับ คนเดียว
หมู่ญาติวงศ์
วงศ์วิธ- นาส
วงศ์หมด
วงศ์เฟื่อง พุโย
โคตรด้อยถ้อยศรี ฯ
ดุสิตสมิต

Yet this inconsistency is such,

As you too shall adore;

I could not love thee, dear, so much,

Loved I not honour more.

(จากโคลงลาภรรยากไปทัพ ของจินตกรวิอังกฤษชื่อริชาร์ด ลีฟเลซ พ.ศ.๒๑๖๑-๒๒๐๑)

(โคลงสุภาพ)

๑ แต่การทอดทิ้งหล่อน
หล่อนก็จะมิใจ
พี่จะรักหล่อนได้
แม้มิรักศักดิ์แล้ว

รีบไป
ขอบแท้
มากเท่า นี้ฤ
เลิศล้ำกว่าปาง ฯ

๑ ห่วงเมียเสียกิจทั้ง
ยามจะต้องไปตี
ต้องสละทันที
ปวงสิ่งที่ห่วงเหียน

๑ มัวห่วงเมียแก้วอยู่
มัวห่วงทรัพย์บรรดา
มัวห่วงแต่สุขา
มัวห่วงดวงจิตคล้อย

๑ ทนความวิโยคได้
ทนทุกข์ลำบากราญ
ทนเจ็บและป่วยปาน
ทนเพื่อจักรับใช้

๑ กรณียบกพร่องต้อง
เลื่อมยศลดเกียรติหนัก
ยอมพลอยมิ่งเมียรัก
ต้องเดือดร้อนด้วยแม่

๑ เป็นชายชาญชาติเชื้อ
จงกาจกำแหงใจ
จอมภพใช้ไหน
เอาพระเดชคุ้มแคล้ว

กรณีย
ต่อเสียน
ทั้งทอด
หันให้ไกลตัว
เคหา
ใหญ่่น้อย
รมย์รื่น
คลาดมั่นไกลตน
โดยหาญ
รุกได้
ใจเพชร
พระผู้ทรงศิรัษ
เสื่อมศักดิ์
แน่แท้
และครอบ ครวณา
บ่ได้รู้เห็น
ชาวไทย
กลั่นแก้ว
ไปนั้น พ่อเอย
คลาดพันภัยพาล ฯ
คุณิตสมิต

ชีวิต

๑ โลกนี้เหมือนละครโรงนิด ๆ
คิดว่าเราเป็นละครอยู่ทั่วกัน
ต่างคนต่างมีบทบาทและท่าทำ
ต่าง ๆ นานาเหมือนแสร้งสรร ฯ

เวนิสวานิช น. ๙

๑ ทั้งโลกเปรียบเหมือนโรงละครใหญ่
ชายหญิงไซ้ร้เปรียบเหมือนตัวละครนั้น
ต่างมียามเข้าออกอยู่เหมือนกัน
คนหนึ่งนั้นย่อมเล่นตัวนานา ฯ

ตามใจท่าน น. ๗๓

ชื่อนะ ถ้าเสียแล้วเปลี่ยนเสียใหม่ก็ยังคงพอได้ ส่วนตัวถ้าเสีย
ไปแล้วจะหาเปลี่ยนได้ยากนัก

ชิงนาง น. ๕๓

๑ อันคำลำเนาเริ่ม
กล่าวเทียบเปรียบชีวิต

ประเดิมความ ณ ยามนั้น
คล้ายบุปผาสง่าสี ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๕๖

คนเราเกิดมาก็ตายได้ครั้งเดียวเท่านั้น

เพื่อนตาย น. ๑๔

ผอนเวลาตายไปให้ยาว ๆ ได้เท่าใดก็ยิ่งได้กำไรโลกเท่านั้น

เพื่อนตาย น. ๑๓

๑ ขอเป็นตัวฮา
หน้าที่ย่วนทนเอาสารลระ
ดีกว่าถอนใจใหญ่ใจเหี่ยวตาย
มีอุจาดแล่นไปในเส้นสาย
เหมือนก้อนหินกรวดทรายไม่เข้าการ
ราวกับบรมณาน่าองสาร

ขอเป็นตัวตลกหัวเราะเร้า
ขอยอมให้ตับระบมอมสุรา
โฉนเล่าคนเราที่เลือดฝาด
จะมานั่งแน่นิ่งไม่ดิงกาย
เมื่อยามต้นฉันใดจะให้หลับ
ไม่หัวเราะบ้างไซ้ไรไม่ไ้การ ฯ
เวนีสวานิช น. ๙

โชคเคราะห์

คนเรามากคนไม่รู้ว่โชคของตนมีเพียงไร

ตามใจท่าน น. ๑๐๔

การเสี่ยงทายหมายยากหนัก

เวนิสวานิช น. ๔๑

พ่อที่รู้จักลูกของตัวเองต้องว่าเก่งพอใช้อยู่

เวนิสวานิช น. ๔๕

๑ แม้ใครบ่ถึงมรณกาล

มิจะผลาญบ่พึงมรณม์ ฯ

พระนล ๑ น. ๑๑๐

ธรรมดาการเล่นพนัน มันมีตาได้ ก็ยอมมีตาเสีย แต่เราต้องหวังได้ไว้เสมอ

วิาหพระสมุท น. ๑๐๓

ความโชคดีไม่เที่ยง เปรียบเหมือนฟ้าแลบหรือฟองน้ำ

ปรัยทรรศิกา ภาคนำ น.

ชนผู้เคราะห์ร้าย มักไม่ได้อะไรสมใจโดยปราศจากคามขัดขวาง

ปรัยทรรศิกา น. ๔๓

ปกติวิสัย

มีหรือคนฆ่าใครที่ไม่ชัง

เวณีสวานิช น. ๑๓๔

ธรรมดาของคนรุ่น ๆ มักเฉียวฉุนโหดข้ามความดกเดือน
เหมือนกระต่ายข้ามข้ายแผล้วเข้าป่า

เวณีสวานิช น.๑๙

ในโลกนี้ ถ้าอยู่ในระเบียบเคร่งนัก มันไม่สนุก

เจ้าข้าสารวัต น. ๗

ของอะไรที่รู้ว่าไม่ควรทำ ยิ่งอยากทำมากขึ้น

เจ้าคุณเจ้าชู้ น. ๑๐๑

๑ ทุกสิ่งสรรพอันไกลอยากได้มาก
เมื่อได้แล้วสิ้นอยากไปเจียวหนา ๆ

เวณีสวานิช น. ๖๓

บุถุชนย่อมมีความบกพร่องเป็นธรรมดา

ทรมานลูกศิษย์ น. ๑๔

วิสัยของคนชื่อย่อมถือว่าผู้อื่นชื่อเหมือนตน แต่ส่วนคนคด ถือว่า
คนชื่อคือเขลา จึงหลอกได้หลอกเอาตามอำเภอใจ

อำนาจคือธรรม น. ๓๕

ใคร ๆ ก็ยอมรักลูกเขย

(หมายความว่าลำเอียงอยู่ด้วยความรัก)

ปริยทรรคิกา น. ๕๙

๑ คนเรานี้มีต่าง ๆ
บางคนมีแต่สนุกทุกคืนวัน
บางคนหุบปากไว้ไม่แย้มหัว
ไม่รู้จักสนทนาฮากับใคร

ทั้งรูปร่างกิริยาแสนน่าขัน
หัวเราะงันเหมือนนกแก้วแจ้ว ๆ ไข่
จำอวดเล่นรอบตัวหาขันไม้
เหมือนเป็นไข้ไม่รู้สร้างไม่วางวาย ฯ

เวนิสวานิช น. ๗

ผู้อ่อนแอที่สุด ต้องเข้าหากำแพง

โรเมโอและจูเลียต น. ๕

๑...เพื่อนเราสมัยใหม่
จะเป็นช่องเลื่อนยศขึ้นทันที

ซึ่งจะทำการใดก็เพียงที่
สมประสงค์แล้วมีแต่คร้านไป ฯ

ตามใจท่าน น. ๕๑

๑ อวดดีเหยอ
ชาติยางหัวไม่ตก

หยิ่งเยอเหมือนอย่างคางคก
ก็คงผงกผงาดบังอาจเอิบใจ ฯ

มัทนะพาธา น. ๙๒

คนสมัยใหม่นี้ เขาขอแต่เอากฎหมายมาพูดเป็นขี้ปากได้ก็พอแล้ว
ศีลก็ไม่ต้องมี ธรรมก็ไม่ต้องมี

แก้แค้น น. ๓๕

คนสมัยนี้ ไม่มีเลยที่จะรับผิดชอบ เพราะไม่มีเวลาที่จะทำผิดได้เลย

แก้แค้น น. ๓๗

ตามแบบของคนสมัยใหม่ ใคร ๆ อาจทำผิดได้ทุกคน นอกจากตัวเราเอง

แก่นคั้น น. ๓๗

ความรักอันใดเสมอด้วยตัวเองไม่มี

แก่นคั้น น. ๒๙

การอะไร ๆ ที่สำคัญในชีวิตของคนเรา เมื่อตกลงใจกระทำลงไปแล้ว ก็ย่อมจะมีความรู้สึกตกใจอยู่บ้างเป็นธรรมดา เพราะไม่รู้ว่าจะคนอื่น ๆ เขาจะเล็งเห็นเหตุผลเพียงพอหรือไม่

กลแตก น. ๖๒

คนโดยมากที่จะรักใคร่เอ็นดูใคร ๆ มักจะไม่ใช่เพราะผู้นั้นได้อุปการะแก่ตน ตรงกันข้าม มักเอ็นดูผู้ที่ตนเป็นผู้อุปการะ

หลวงจำเนียรเดินทาง น. ๑๔๗

ใครบ้างจะยอมอดตาย

พอกไม่ขาว น. ๑๐

คนไข้ พอใจให้กลั้วเมล็ดยาอันขึ้นขมด้วยน้ำตาลเสียก่อนฉันได้ปุ่กขุ่น ก็พอใจกลั้วความบกพร่องส่วนตนเสียก่อนฉันนั้น

ทรมานลงกิเตียน น. ๑๖

ข้อบกพร่องซึ่งมีอยู่ทุกรูปนาม ก็คือความไม่ยากให้ผู้อื่นเขาเอาข้อบกพร่องของตนซึ่งเป็นความจริงมากกล่าว

ทรมานลงกิเตียน น. ๖

นายใหม่รู้สึกเป็นเกียรติยศในการที่มีคนหนีร้อนไปพึ่งโพธิสมภารของท่าน

หมายน้ำบ่อหน้า น. ๑๖

ธรรมดาของมนุษย์ปุถุชน ย่อมจะมีความเห็นแก่ตัวมาก เพราะ
ฉะนั้น โมหะจิตจึงมีคมนไปด้วยความริษยา ไม่รู้สึกคุณประโยชน์ผู้อื่น

คติสำคัญ น. ๒๖

ธรรมดาคนเรา ต้องมีเวลาพักผ่อนบ้างในเวลาว่างงาน

คติสำคัญ น. ๒๗

ธรรมด้ายการ ย่อมจะต้องปรารถนาเอาจำเลยเข้าตระวางให้จงได้

คติสำคัญ น. ๒๙

ธรรมดาคนเรา ย่อมต้องรักตัวยิ่งกว่าคนอื่น

มิตรแท้ น. ๑๐

ธรรมดาคนเรา จะรักผู้ใดยิ่งกว่าตัวไม่มี

เพื่อนตาย น. ๔๔

คนเราเมื่อมันจวนอดข้าว มันก็ต้องหัวเสียบ้าง

ฉวยอำนาจ น. ๗

ยาที่กลั้วน้ำตาล ทำประโยชน์ได้เท่ากับที่ไม่ได้กลั้วฉันทิ
ความจริง เมื่อกล่าวด้วยอักษณาสัย ก็ย่อมจะทำประโยชน์ได้ดุจกัน

เนื้อเรื่องละครพูด น. ๑๖

มายา

- ๑ ถึงผิวนอกค่าน้อยสักปานใด มักลวงโลกเพราะใสสุดสง่า ฯ
เวนิสวานิช น. ๙๙

ทางที่หลอกคนให้สนิทที่สุดคือบอกความตามจริงนั้นแล
อำนาจคือธรรม น. ๔๒

การหลับตา อาจจะเป็นของดีก็เป็นได้ แต่การที่ตาบอดไม่เป็น
ประโยชน์อะไรเลย

ท่านรอง น. ๘๑

- ๑ ความยากเข็ญนี้เห็นว่าดีแท้ แม้คางคกน่าซังเป็นที่สุด
และพิษร้าย ใครเห็นก็ขากหูด ก็ยังมีพลอยผุดในหัวมัน ฯ
ตามใจท่าน น. ๔๐

ลูกไม้หวาน เปลือกนอกมักเปรี้ยวจี

ตามใจท่าน น. ๘๕

- ๑ สิ่งใดวาววับจับสายตา ทั้งน้ำหนักและราคามักย่อมเยา ฯ
เวนิสวานิช น. ๑๐๐

- ๑ บรรดารูปงามนอก มักจะหลอกคนหลงงระระล่า ฯ
เวนิสวานิช น. ๑๐๐

๑ ปวงอาการเปรียบเหมือนฝั่ง

ลวงกำบังสาครอันคลื่นใหญ่ ฯ

เวนิสวานิช น. ๑๐๐

๑ วาว ๆ บัซึ่เนื้อ

ภาชิตย่อมเคยมี

บางคนวอดซีวี

ภายนอกสี่รุ่งโรจน์

คำดี ท้วนา

สบโสด

แลกเปลือก นอกนอ

แต่ข้างในหนอน ฯ

เวนิสวานิช น. ๗๒

คนเราที่จะทำความผิด ทำไปได้ ด้วยเหตุหลายประการ ประการ
หนึ่งเพราะ โลกเห็นแก่เงิน อีกประการหนึ่งเพราะหลงรักผู้หญิง

ความดีมีไชย น. ๑๑

คนโดยมาก ดูรูปมากกว่าดูใจ นิยมในเครื่องประดับประดาภายนอก
มากกว่าลิตปัญญาและความสามารถ ซึ่งเป็นเครื่องประดับภายใน

มหาตมะ น. ๑๐๗

คนโดยมากมักนิยมในรูปอยู่มาก ถ้าให้ภายนอกสุกใสอยู่แล้ว ถึง
ภายในจะเป็นโพรงบ้างก็ไม่ใคร่ถือ

มหาตมะ น. ๑๐๗

วาจา

ถ้าคนเราไม่พูดอะไรเลย นอกจากที่เป็นธุระของตัวแท้ ๆ ละก็ โลก
จะสุขขึ้นอีก

ทาโลห์ น. ๖

ลูกบาศก์ตกได้เพียงหนเดียวไซ้รั หั้งบุตรียกให้ได้หนึ่งครั้ง อนึ่งลัน
วาจาว่ายกให้ ก็ได้เพียงครั้งเดียวเป็นที่ตั้ง

ลาวิตรี น. ๙

Be checked for silence; but never be taxed for speech.

(เชกส์เปียร์, ในเรื่องละครพูดชื่อ All's Well That Ends Well)

(โคลง ๓)

๑ ยอมให้เขานินทา
ดีกว่าถูกว่าให้

ว่าไม่พูดนั้นไซ้รั
ว่าเว้าฟันเผื่อ เกินนา ฯ

(โคลงมหานันทายี)

๑ เมื่ออยากจะให้เพื่อน
ต้องอย่าเพลิดเพลินหลง
คิดใดแต่เฝินพูด
ยอมจะมีพลาดพลั้ง

สรรเสริญ
ตนฉลาด
ไวมาก
เพราะไร้ไตร่ตรง

๑ อันของในโลกนี้
จะทราบทุกรายไป
ไม่รู้จะอายุเกรง
ก็นิ่งฟังไว้เมื่อ

๑ ทำเป็นคนรู้มาก
ปราศรัยย่อมจะขวางเลย
ถ่อมตัวและวางตัว
ปราศรัยจึงจะออกคิด

๑ แม้มดูไม่รู้ซึ่ง
หากทะนงใจพูด
พลาดแล้วก็ใครจะ
เพราะว่าอวดฉลาดแท้

๑ รู้น้อยรู้จักห้าม
ผู้ใหญ่เอ็นดูคง
ใครติว่าสุพูด
เจียโลดและไว้รับ

๑ มีความรู้จักนึ่ง
อีกรู้จักชวนผู้
ให้สอนและสงวนคำ
นั้นบ่ว่าฉลาดยิ่ง

มากมาย
ห่อนได้
เพื่อนเยาะ
จักได้รู้เห็น
ทุกอย่าง
ไม่บอก
สงบเสงี่ยม นั้นแล
แน่แท้เอ็นดู

สิ่งใด
อาจพลาด
เว้นดี
จึงต้องเสียรอย

ปากดู
บอกให้
น้อยก็ ช่างเทอญ
รอบรู้เป็นดี

ยามควร
เป็นปราศรัย
อนุศาสน์ ไว้แล
กว่าพูดอวดดี ฯ
คุณลิขิต

๑ ปากเป็นเอก เลขเป็นโท โบราณว่า
หนังสือตรี มีปัญญา ไม่เสียหลาย
ถึงรู้มาก ไม่มีปาก ลำบากตาย
มีอุบาย พูดไม่เป็น เห็นป่วยการ
ถึงเป็นครู รู้วิชา ปัญญามาก
ไม่รู้จัก ใช้ปาก ให้จัดจ้าน
เหมือนเต่าฝัง นั่งชื่อ อื้อร่ำคาญ
วิชาชาญ มากเปล่า ไม่เข้าที ฯ

วิวาทพระสมุทร น. ๔๖

๑ ใครช่างพูดพลิกแพลงเหมือนแรงมาก
คนนิยมลมปากมากเจียวพี
ถึงรู้น้อยถ้อยคำให้ชาติ
คงเป็นที่สมคะเนที่เงโก ฯ

วิวาทพระสมุทร น. ๔๘

๑ ปิศุนวจนอัน เปรียบกะป่วนพลัน พินาศเทอญ ฯ
(หมายความว่า คำส่อเสียดใส่ความกันนั้น เปรียบเหมือนป่วนหิน ซึ่งทาเข้า
แห่งใดแล้วก็ติดแน่น ยากที่จะกะเทาะให้หลุดได้)

ปริยทรรคิกา น. ๑๒๓

คนพูดปดนะมันไม่ว่าใครจะสำเร็จตามความประสงค์ได้หรอก

ความศึมีไชย น. ๗๘

Aduli gens prudentissima laudat sermonem
indocti, faciem deformis amici.

(อะดูลิ เจนส์ ปรูเด็นติสสิมะ ลอดัดต เสร์มอเนิม อินด็อกติ, ฟาซิเยม
เดฟอร์มิส อะมิซิ.-ภาษิตของปราชญ์โรมันชื่อ ยูวะนาลิส)

(โคลงมหาจิตรลดา)

๑ ผู้ฉลาดเลิศล้ำ
ชมพจน์เทศนาแห่ง
ชมพักตร์ระลอกแห่ง
เพราะยอมประโมทยจิต

๑ ข้อนี้จริงแน่แท้
ผู้ที่มีทรัพย์ยศ
ยามสดับคำคน
สดับอย่าขาดซึ่ง

๑ การยอมแต่เพียง
คุณสมบัติจริง
ไม่นับว่าเกินควร
แต่อย่าเผลอให้ช่อง

๑ การยอสิ่งซึ่งไร
เรียกว่าสอพลอเพื่อ
ผู้ยอมุ่งสิ่งเป็น
เอาปัดทอดคล้ายกับ

๑ ควรผู้ฉลาดรู้
และรับยอมแต่เพียง
สรรเสริญแต่พอให้
นั่นแหละจะผูกจิต

๑ ใครดียอยกให้
อย่าขยายว่าเป็น
ใครชั่วหากมีบุญ
ก็มีควรลบสัดย์

ทางสอ พลونا

คนโหด

มิตรพิ- การแสร

แห่งผู้รับยอม

ควรจำ

อำนาจ

ยอยก

สติวิจารณ์

สรรเสริญ

นั่นไซ้

ควรรับ ได้นา

แก่ผู้สอพลอ

ความจริง

มุ่งร้าย

ประโยชน์ ตนเอง

เหวี่ยงทอดแหอวน

จักยอม

ที่ถูก

มีจิต

มันด้วยไมตรี

สมดี เทอญพ้อ

ประจบ

สักเท่า ไฉน

ส่งช้อยอเพื่อ ๆ

คุณศลสมิต

จะคืนคำ ก็เสียเกียรติยศ

ขอมคำคืน น. ๒๕

คำสบถของเจ้าชู้ไม่รุนแรงอะไรยิ่งไปกว่าถ้อยคำของคนชาย
สุรา ทั้งสองประเภทนี้ มักเป็นผู้ที่คิดเล่ห์ไม่จริง

ตามใจท่าน น. ๑๐๘

๑ ผลหินอกสุกใส่ในเป็นโพรง
คือคนโกงพูดเพราะเหมาะคำขำ
อันว่าพจน์ปดลงปวงระยำ
แฝงในรูปงามล้ำล่อลวงตา ฯ

เวนิสวานิช น. ๓๒

๑ หวานอะไรไม่หวานปานวาจา ฯ

สาวตรี น. ๒๑

๑ สุนทรพจน์
จับจิตติดดวงใจ

หวานยิ่งรสอย่างไร ไหน ๆ
จนบรรลีย์... ฯ

วิชาวพระสมุทร น. ๑๗๒

๑ ลิ่นคนนิ่งไม่ตี
กับลิ่นหญิงโง่งงทั้งรูปชั่ว
ผู้ฉลาดปราศรัยเปรื่องมีเรื่องโว

ที่ควรนิ่งนั้นก็มิแต่ลิ่นโค
จนไร้วัวควรถบเพื่อปิดบัง
หาเรื่องพูดได้อะไรไม่ร้อนใจ ฯ

เวนิสวานิช น. ๑๒

A chi un segreto? Ad un bugiardo o un muto: questi
non parle, e quei non é creduto.

(อะ คี อุน เสกเรโต? อัด อุน บุจียาร์โต โอิ อุน มูโต: เค็ดตี
นอนน ปาร์เล, เอ เคอึ นอนน เอ เค็รวูโต.-สุภาชิตติตาเลียน)

(โคลงมหาวิชขุมาลี)

๑ จะบอกความลับให้

บอกแก่คนปดญา

คนใบ้ปิดมิดชิด

คนปดผู้ฟังไซ้

๑ คือมุ่งจะกล่าวถ้อย
ว่าคดีลี้ลับ

อย่าบอกแก่ใครเลย

แม้ว่ามากคนได้

๑ ใครตั้งจิตประกอบ

จงอย่าไว้ใจคน

ราชกิจปิดทั้งปวง

ทำปากมากไปจัก

๑ อันคนที่ไว้จิต

แม้ได้ทราบความลับ

วิสัยบุญชน

ดูจะกลับยิ่งอยาก

๑ ดังนั้นเขาจึงได้

ภษิตเปรียบเป็นเชิง

มีความลับเมื่อก่อน

จงพิจารณาตรี

๑ ผู้ที่ปากมากแม้

อย่าบอกความลับเป็น

แม้ความลับรั่วเรา

อนึ่งผลร้ายอาจ

คนชนิด ใต้

แก้ไข

พูด เป็นเลย

ไปได้เชื่อถือ ๗

เปรียบเปรย

นั้นไซ้

ดีกว่า

ทราบแล้วเหลือบง

การหลวง

ง่ายนัก

ดีกว่า พ่อเอย

แนะนำถึงตน

ของตน กิติ

ลำบาก

ยิ่งถูก ห้ามฤ

เปิดข้อสำคัญ

สั่งสอน

คดี

จะบอก

ไตรให้จงดี

รักเท่า ไถนา

อันขาด

พลอยผิด ด้วยแฮ

มากพันคนนา ๗

ดุสิตสมิต

Ceux qui parlent beaucoup ne disent jamais rien.

(ภาษิตของปราชญ์ฝรั่งเศสชื่อ บัวโล)

(โคลงจิตรลดา)

๑ ผู้พูดมากมักพูด	ไร้สา- ระแส
ควรตรีภาษิตเขา	ออกเหมาะ
สัมผัปลาปวาท	ปราชญ์ดี
ถึงจะพูดเพราะแต่	เปล่าผล
๑ บางคนชอบอวดโอ้	โวหาร
คิดว่าอาจพาคคน	หลงปาก
ที่เห็นะการคม	ในฝึก
จะหลอกคนยากได้	ตั้งใจ
๑ สิ่งใดไม่รอบรู้	จริงจัง
ถึงจะเอาโวหาร	ประดิษฐ์
ใครฉลาดหยั่งรู้	ทันเท่า
ว่าทราบน้อยนิดแต่	ปากโว
๑ โยโสส่งเสียงก้อง	ข่มคน
เขาไม่เทียบเข้าใจ	ว่าหยัน
ที่แท้ก็ตนเปรียบ	สุนัข นั่นเอง
เขาฉลาดนั้นไม่	เท่าชั้น
๑ อันพูดนั้นไม่ยาก	ปานใด เพื่อนเอย
ใครที่มีลิ้นอาจ	พูดได้
สำคัญแต่ในคำ	ที่พูด นั่นเอง
อาจจะทำให้ชอบ	และขัง

๑ ตั้งใจพูดอวดรู้
ถาพุดโดยตั้งใจ
ถึงแม้ว่าตนมี
ก็ยอมจะขาดผู้
๑ รู้จักสิ่งกอบโทษ
รู้จักพูดไพเราะ
รู้จักสนุนงาน
รู้จักผูกมิตรไซ้

ข่มคน
ให้ขยาย
ยศศักดิ์ เท่าใด
รักจริง
และคุณ เพื่อนเอย
จับจิต
เพื่อนร่วม งานแฮ
เลิศดี ฯ
คุณิตสมิต

Words are always easier than deeds any day.

The Earl of Claverhouse p. 3

วิชา

ลักษณะพราหมณ์ ย่อมรู้ได้โดยจำนวนพระเวทของเขา

ปรียพรรคิกา น. ๒๗

เสร็จการเล่าเรียนแล้ว ได้ไปเปิดหูเปิดตา เหมือนให้ธรรมชาติ
เป็นอาจารย์สอน

หลวงจำเนียรเดินทาง น. ๔

๑ วิชากรณีนอกมานั้น
ผินน้อมปัญญาปาน

ความหาญ
เปรียบเท่า ๆ

เวนิสวานิช น. ๗๓

๑ วิทยาเปรียบด้วยกำลังเหมาะ
ปัญญาคืออาวุธยุทธวิชัย

สุจริตคือเกราะกำบังได้
สติไซรัคมลยุทธนา ๆ

พระเกียรติรถ น.๓๕

De aprender se desdeña

El literato grave?

Pues mas debe etudiar el que mas sabe

(เด อะเปรีนเดร์ เส เด็สเดญา

เอ็ล ลิเตราโต ค์ราเว?

ปูเอส มาส เดเบ เอตดูอิอาร์ เอ็ล เค มาส สะเบ

ภาษิตของจินตกวีสเปน ชื่อ วิริยาร์เต)

(โคลงมหาจิตรลดา)

๑ ฉันใดผู้ปราชัญแท้
แต่จะเพิ่มปัญญา
เพราะว่ายิ่งมากมี
ก็ยังมีจิตอยาก

๑ อันว่าผู้รู้แต่
มักจะมีเมตตา
ความเมตตาจงบั้ง
จึงมีอาจรู้

๑ พูดไปบั้งบั้ง
ดูถูกผู้อื่นปาง
เสียดคนสติต้องใจ
ใครจะเถียงโกรธแค้น

๑ เวลาเกินที่จะรู้
ว่าถ้อยปัญญาปาน
ฟังเพื่อนรุ่นเดียวกัน
เห่อคจคางคกฝั่ง

๑ แต่ว่านักปราชัญผู้
รู้จักซึ่งราคา
จึงรู้ว่ายิ่งเรียน
รู้สึกเป็นนิตย์ว่า

๑ ใจจึงบั้งมิด
ปากจึงบั้งมิโว
ใจจึงมุ่งเพิ่มพูน
ปากจึงบั้งอ้าวอด

จึงอยาก
ยิ่งวิทย์?
ความรอบรู้
เพิ่มเพาะปัญญา
เลาเลา นั้นฤ
ยิ่งผู้
นัยเนตร
วิทย์น้อยปานใด
ไตรตรอง
ว่าโหด
ฟังจับ ใจแสร
ศัพท์ก้องด่าเขา
จักเฉลียว
ทารก
ชมเปาะ
อยู่ได้กะลา
รู้จริง
ศิลป์วิทย์
ยิ่งจะ
ไปรู้ปานใด
เห่อเทิม
อวดบ้ำ
พิทย์อีก เสมอณา
ตอบได้คนเขลา ๗
คุณสสมิต

เวลา

ถ้าเรากระทำสิ่งไรที่เป็นที่พอใจละก็ ดูเวลามันล่องไปเร็ว
จนไม่มีใครรู้สึกตัว

หาโล่ห์ น. ๑๐๔

เวลาย่อมเป็นตุลาการผู้ชำระผู้กระทำผิด

ตามใจท่าน น. ๑๓๑

เวลาเดินด้วยอย่างต่าง ๆ กัน สำหรับคนต่าง ๆ ชนิด

ตามใจท่าน น. ๙๕

เวลาวิ่งสะบัดอย่าง สำหรับนางสาวระหวางวันที่หมั้นกับคู่รัก
กับวันที่แต่งงานสมรส ถึงแม้เวลาระหวางนั้นจะเป็นแต่เพียงเจ็ด
ราตรี ก็ดูเวลาเดินเหยาะเหย่าจนรู้สึกว่านานเท่าเจ็ดปี

ตามใจท่าน น. ๙๖

เวลาเดินเหยาะ สำหรับนักบวชที่ไม่รู้ละติน และคนมั่งมีที่
ไม่เป็นโรคตื่นบวม เพราะนักบวชนั้นหลับง่ายเพราะไม่สามารถ
จะศึกษา และคนมั่งมีอยู่โดยสบายเพราะไม่มีความเจ็บ นักบวช
ไร้วิชาที่ทำให้หอมและเปลืองแรง และคนมั่งมีไม่ต้องรับภาระ
แห่งความขัดสนอย่างหนักน้าเบื่อหน่าย สำหรับคนสองชนิด
นี้แหละ เวลาเดินอย่างเฉื่อย

ตามใจท่าน น. ๙๖

เวลาวิ่งห้อย สำหรับใจที่กำลังจะไปทีตะแลงแกง เพราะ
ถึงแม้ว่าจะย่องไปอย่างช้าที่สุดที่จะย่างไปได้ ตัวผู้ร้ายเองก็คง
ยังรู้สึกว่าจะไปถึงเร็วเกินไป

ตามใจท่าน น. ๙๖

เวลานิ่งอยู่ สำหรับพวกทนายความในเวลาทีศาลปิด เพราะ
พวกเหล่านั้นนอนตั้งแต่ศาลปิดหยุดพัก จนกว่าศาลจะเริ่มเปิดใหม่
อีกภาคหนึ่ง และในเวลาเช่นนี้เขาแลไม่เห็นทีเดียวว่า เวลา
คล้อยเคลื่อนไป

ตามใจท่าน น. ๙๖

โลกนี้กำลังไปเร็วหนักหนา เมื่อโมงก่อนนี้เก้านาฬิกา พอ
เวลาล่วงไปอีกโมงเดียว ก็จะเป็นสิบเอ็ดดอย่าสงสัย ค่อยล่วงไป
ทีละโมงอย่าเฉลียว ทุก ๆ โมงเราแก่งแน่นเทียว บัดเดียวเดียว
ก็เริ่มทรุดโทรมไป ๕

ตามใจท่าน น. ๖๔

ฤดูร้อนกำลังเคลื่อนไป จงกอดที่รักไว้แนบใจ ก่อนที่กุหลาบ
จะราโรย

กุศโลบาย น. ๑๐๕

ศิลป์

๑ กวีสง่าแมน
คำเพราะคือสังวาล
ควรเพิ่มวริยการ
กอบกิจประเสริฐแล้ว

๑ อย่างกลัวถูกตีฟัน
ใครเยาะก็ช่างใคร
เราไทยอักษรไทย
ใครติขคือเลื้อ

๑ นานาประเทศล้วน
คนที่รู้หนังสือ
ใครเกลียดอักษรคือ
ใครเยาะกวีไซรั

๑ คนใดที่ไม่มีดนตรีการ
ในสันดาน เป็นคนชอบกลนัก
อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ
เขานั้นเหมาะคิดขบถปลั๊กษณ์ ฯ

มณีสาร
กอบแก้ว
กวีเวท เทอญพ่อ
ไปต้องร้อนตัว ฯ
พระนล ๑ น. ค

เกินสมัย หน้อยเลย
อย่าก่อ
เราแต่ง ลีซา
ไม่รู้ลีซา ฯ
พระนล ๑ น. ค

นับถือ
แต่งได้
คนป่า
แน่แท้คนดง ฯ
พระนล ๑ น. ค

เวนิสวานิช น. ๑๗๐

การร้องเล่นเต้นรำ เป็นของผู้ตีมักกระทำเพื่อบำรุงความ
รื่นเริงบางกาลบางสมัย โดยไม่นับว่าเป็นการเสื่อมเสียเกียรติยศ
อย่างไรเลย

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๔๗

๑ อันชาติใดไร้ศานติสุขสงบ
ต้องมีวรบราญรอนหาผ่นไม่
ณ ชาตินั้นรชนไม่สนใจ
ในกิจศิลปะวิไลระวาดงาม ฯ

สามัคคีเสวก-วิศวกรรมา น. ๕๖

๑ แต่ชาติใดรุ่งเรืองเมืองสงบ
ว่างการรบอริพลอันล้นหลาม
ย่อมจ่านงศิลปะสง่างาม
เพื่อร่ามเรื่องระยับประดับประดา ฯ

สามัคคีเสวก-วิศวกรรมา น. ๕๖

๑ อันชาติใดไร้ช่างชำนาญศิลป์
เหมือนนารินไร้โฉมบรรโลมสง่า
ใคร ๆ เห็นไม่เป็นที่จำเรียดา
เขาจะพากันแย้ให้อับอาย ฯ

สามัคคีเสวก-วิศวกรรมา น. ๕๖

๑ ศิลปกรรมนำใจให้สร้างโคก
ช่วยบันเทาทุกข์ในโลกให้เหือดหาย
จำเรียดาพาใจให้สบาย
อีกร่างกายก็พลอยสุขสราญ ฯ

สามัคคีเสวก-วิศวกรรมา น. ๕๖

๑ แม้ผู้ใดไม่นิยมชมสิ่งงาม
เมื่อถึงยามเช้าอรุณาสงสาร
เพราะขาดเครื่องระงับดับรำคาญ
โอสถใดจะสมานซึ่งดวงใจ ฯ

สามัคคีเสวก-วิศวกรรมา น. ๕๖

๑ ..การช่างนี้สำคัญอันวิเศษ
ทุกประเทศนานาหึ่งน้อยใหญ่
จึงยกย่องศิลปกรรมนั้นทั่วไป
ศรีวิไลวิลาสติเป็นศรีเมือง ฯ

สามัคคีเสวก-วิศวกรรมา น. ๕๗

๑ ใครดูถูกผู้ชำนาญในการช่าง
ความคิดขวางเฉไฉไม่เข้าเรื่อง
เหมือนคนบ้าคนโพรไม่รู้งเรื่อง
จะพูดด้วยนั้นก็เปลืองซึ่งวาจา ฯ

สามัคคีเสวก-วิศวกรรมา น. ๕๗

ศานติภาพ

นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ

(ธรรมบท ชุททกนิกาย)

(โคลงสุภาพ)

๑ สุขใดไม่มาตรม้วน

มนุษย์จะประสบ
ต่อเมื่อทุกข์ภัยลบ
ยามสุขสราญแม้

๑ ภัยใดไม่มาตรม้วน

ภัยแก่ชีวิตยาม
ภัยแก่ทรัพย์เสื่อมทราวม
ภัยแก่ธรรมะเศร้า

๑ ทุกข์ใดไม่มาตรม้วน

ทุกข์แห่งผู้จำจาก
ทุกข์ผู้ที่ลำบาก
ทุกข์ระกำค่าเช่า

๑ ชายหนุ่มไปศึกเผื่อ

เสียสละชีวิต
บ้างก็พิการมี
ญาติมิตรโศกด้วย

ความสงบ

สุขแท้
สูญหมด นั้นแล
ทุกข์กลัวสุขโฉน

สงคราม

รบเร็ว

วินาศ

เสื่อมด้วยยุทธภัย

ความพราก

ถิ่นเหย้า

จำอยู่ หลังนา

ออกเดินบ่วาย

ภักดี

มอดม้วย

ทุกข์ทเวษ

ตั้งนี้ธรรมตา

๑ ระอาการศึคนั้น
แต่ก็กัดฟันทน
เพื่อปราบอธรรมจน
เสรีจศึกก็ยอมรู้

๑ เหมือนมีพายุกล้า
ยามสงบลบโศก
นิยมและชมโชค
รู้รสสันติแท้

๑ บรรเลงดุริยก้อง
โห่โห่ชโยขาน
เสรีจศึกระงับกาล
สมโภชสันติอ้า

ทุกคน แน่นอ
ต่อสู้
แพ้พ่าย
สีกพร้อมยินดี
กลางโลก
สิ้นแล้ว
แห่งชาติ ตนฮา
เลิศล้ำกว่าเพลง
กังวาล
แจ่มจ้า
เหี่ยวจิต
โอษฐ์เอื้อนอวยพร ฯ
คุณิตสมิต

สรรเสริญ-นินทา

๑ ใครไม่ดีแท้จริงทุกสิ่งอัน
ไม่ควรหมั่นสรรเสริญให้เกินไป ฯ

เวนิสวานิช น. ๘๐

ถ้าคนสรรเสริญทั่วหน้า ต้องแปลว่ามันไปเที่ยวเลียตีน
เประอะไปทั่วหน้าเท่านั้นเอง

นินทาสโมสร น. ๓๔

ข้าไม่ขอนินทาผู้ใดในโลกนี้ นอกจากตัวข้าเอง ซึ่งข้ารู้
ว่ามีความชั่วมากน้อยเท่าใด

ตามใจท่าน น. ๙๔

ความสรรเสริญ เอามากินก็ไม่อิ่ม

มิตรแท้ น. ๓

ถ้าให้มีพระราชบัญญัติห้ามนินทาได้ คนคงชอบมาก

นินทาสโมสร น. ๒๗

มีคนอยู่ชุดหนึ่ง ที่ไม่ทำอะไรในโลกนี้ นอกจากตั้งกอง
ใส่ความกับนินทาคน

นินทาสโมสร น. ๓๔

ทรัพย์

คนเราในโลกนี้ เขาว่ามีราคาทุกคน และถ้าเอาเงินล่อให้พอ ๆ แล้ว จะปรารถนาให้ทำอะไรเป็นต้องได้ทุกสิ่ง

วิวาพระสมุทร น. ๑๐๓

๑ เก็บเล็กเก็บน้อยค่อยเก็บไป มีข้าไยลวยอุ้มมั่งมี ฯ

วิวาพระสมุทร น. ๑๐๑

คนที่มั่งมีเป็นเศรษฐีมีหลายหลัก มักจะดมหอมเร็วกว่าธรรมดา แต่ส่วนคนมีเงินตราแต่เพียงพอกิน มักสมถวิลอายุยืนอยู่นานปี

เวนิสวานิช น. ๑๘

ถ้าจะให้มีความสุขสำราญอย่างจริงจัง ก็ต้องนั่งอยู่กลาง ๆ หว่างมั่งมีกับความจน

เวนิสวานิช น. ๑๘

๑ การใช้ทรัพย์ถนอมทุนเป็นบุญครั้ง ฯ

เวนิสวานิช น. ๓๑

ใครรู้จักตรึงตราไม่เสียสิน

เวนิสวานิช น. ๖๑

๑ รัชดาเหมือนข้ามมนุษย์ใช้
เลือกใส่ไปมาอยู่รอบบ้าน ฯ

เวนิสวานิช น. ๑๐๑

ใครก็รู้แน่ชัดอยู่ว่าดอกเบี๋ยเสียไมตรี

เวณีสวานิช น. ๒๘

การที่จะใช้เงิน แม้แต่สตางค์เดียว ก็ควรจะต้องคิดดูเสีย
ก่อนว่า จะนำประโยชน์มาให้เราอย่างไรบ้าง ถ้าจะจำหน่ายเงินไป
ไม่แลเห็นทางที่จะได้กลับคืนมา อย่างน้อยเพียงหนึ่งใน
๑๐ แล้ว ก็เท่ากับเอาเงินไปโยนน้ำเล่นเปล่า ๆ เท่านั้น

มหาตมะ น. ๑๓

ในสมัยโบราณ อะไรไม่สำคัญเท่ากำลังกาย ใครมีกำลัง
มากก็มีอำนาจมาก จะทำอะไรก็ทำได้ มาเดี๋ยวนี้อะไรไม่สำคัญ
เท่าเงิน ใครมีถุงเงินใหญ่ คนนั้นก็มีความอำนาจมาก จะต้องการ
สิ่งไรก็ได้ทุกอย่าง

มหาตมะ น. ๕๔

ธรรมเนียมการค้าขาย ผู้ที่ซื้อต้องคิดซื้อของด้วยราคาที่
ถูกที่สุดที่เขาจะซื้อได้ ถ้ายังลงทุนน้อยได้เพียงไร เขาก็จะ
กลับได้กำไรมากขึ้นเพียงนั้น ส่วนผู้ที่ขาย ก็ต้องประสงค์จะขาย
ให้ได้ราคาที่สุดที่จะเรียกได้ ถึงแม้จะยอมลดให้ผู้ซื้อบ้างก็ยอม
ได้แต่พอไม่ให้ขาดทุนเท่านั้น ถ้าเห็นว่าราคาต่ำเกินไปก็ไม่ขาย
เสียเท่านั้น

มหาตมะ น. ๑๒๑

ผู้ที่ควรมีทรัพย์สิน ต้องเป็นผู้ที่รู้จักราคาของทรัพย์สิน ต้องรู้จัก
ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นเครื่องให้ความสุขแก่โลกได้เพียงไร จะทำ
ประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองได้เพียงไร

มหาตมะ น. ๑๒๘

Il piccol prestito fa un amico: e il grande un nemico.

(อิล ปิคคอลล เปร์สตีโต ฟา อุน อะมิโค: เอ อิล ครานเด อุน เนมิโค.-สุภาษิตอิตาเลียน)

(โคลง ๒)

๐ ให้ยืมทรัพย์แต่น้อย
มิตรไว้ได้ดี

เหมือนเครื่องที่รั้งร้อย
ยังนา ๑

(โคลง ๓)

๐ แต่ที่ให้ยืมทรัพย์
เหมือนเพาะอมิตรไว้

ประมวณับมากไซรั
เดือดร้อนรำคาญ ๑

(โคลงมหาสินธุมาลี)

๐ อันการให้เพื่อนกู้
ยามเพื่อนขัดสนนับ
ให้น้อยเพื่อนใช้กลับ
ก็มักเป็นเครื่องผูก

สินทรัพย์
ว่าถูก
คินง่าย ดายฤ
จิตน้อมไมตรี

๐ มีทรัพย์อนุเคราะห์
เมื่อมิตรเขามีกิจ
เสร็จกิจมิตรขอบจิต
เมื่ออาจใช้ทรัพย์แล้ว

แก้มิตร
ช่วยแล้ว
เป็นแน่
ผ่องแท้สบายใจ

๐ แต่ให้ใครกู้ทรัพย์
ผู้อยากได้วอนกวน
ภายหลังลิจักทวน
เมื่อจะใช้หนี้แล้ว

จำนวน มากฤ
มากแท้
ข้องจิต
หลีกหน้าหน่ายหนี

๑ พอที่จะได้ชอบ
เพื่อนกระดากเลยพลัน

หากทวงก็โมหัน
เลยผิดใจเพราะหนี้

๑ ฉะนั้นนางจรูจัก

ให้มิตรกู่ถนสาร

เกินกว่าที่ประมาณ

จึงจะไม่ลำบาก

พอกัน ต่อไป

หลบสี่

หุนโกรธ เราฮือ

กีดกันฉันทา

ชั่งการ

อย่างมาก

ใช้กลับ ง่ายแล

เพราะข้องจิตสหาย ฯ

ดลิตลमित

สงคราม

ธรรมดาการสงคราม ย่อมต้องมีแพ้ข้างหนึ่ง ชนะข้างหนึ่ง
ถ้าเราแพ้ก็เป็นเวลาเคราะห์ของเรา อย่างไร ๆ อย่าให้เขาติได้
ว่าหนี่ละก็แล้วกัน

ชิงนาง น. ๑๔๙

ในการชิงชัยและสู้ศึก กลอุบายใด ๆ เป็นใช้ได้ทั้งสิ้น

ท่านรอง น. ๒๓๑

๑ เมื่อมีศึกมาประชิดติดนคร
ต้องคิดผ่อนผันบ้างด้วยทางดี
แม้สามารถพุดจว่าปรองดอง
ก็ไม่ต้องเสียพลปีนี้ ๆ

รามเกียรติ์ น. ๑๑๓

อาณาจักรใหญ่ ๆ จะก่อขึ้นได้แต่โดยการสงคราม

กุศโลบาย น. ๓๓

สันติภาพเป็นของสำหรับผู้อ่อนแอและเมื่อยล้า สงคราม
เป็นเครื่องมือของผู้มีกำลัง

อำนาจคือธรรม น. ๕

ชีวิตของผู้หญิงในเวลามีสงคราม เต็มไปด้วยการคอย คอย
รับจดหมาย คอยให้สามีได้รับอนุญาตลา คอยวันร้าย ซึ่งรู้อยู่
ว่าจะต้องถึงเข้าวันหนึ่ง

ผิคนัย น. ๑๔๗

Chi compra terra, compra guerra.

(คือ คอมประ เตร์ระ, คอมประ เกรร์ระ.-สุภาษิติตาเลียน)

(โคลงวิษุมาลี)

๑ <u>ใครซื้อสกลเขตซื้อ</u>	<u>สงคราม</u>
ภาษิติตาเลียน	กล่าวไว้
ที่ดินก่อกองความ	พิพาท
เพราะแย่งชิงกันให้	เกิดเคือง
๑ เรื่องนี้ในส่วนกิจ	บุคคล
ก็ยอมได้มีเหตุ	มากแล้ว
แย่งรัฐมณฑล	ยิ่งใหญ่
ยอมจะมีได้แคล้ว	เหตุลาม
๑ ความโลกแห่งมนุษย์	ไปมี สิ้นเลย
จึงมุ่งแต่แผ่นดิน	รุกตัว
เป็นเหตุให้ราวี	แย่งยุทธ์ กันนา
มิตรต่อมิตรแตกร้า	เพราะดิน
๑ ถิ่นใครใครจักไม่	รู้ถนอม
ผู้อื่นประสงครุก	ราญราษฎร
ใครเลยจักนิ่งยอม	ยกให้ เปล่านอ
ต้องกัดฟันบังอาจ	ยุทธนา
๑ ถ้าแม้อยากจะให้	ศึกสงบ
และยุทธภัยขาด	โลกไซ้
ทุกชาติทั่วพิภพ	ต้องคิด
ตัดโลกที่ดินได้	แหละดี

๑ ยังมีรุกตัวอยู่
การยุทธ์ขั้วชาติโลก
แดนใครก็แดนใคร
โลกก็จะแมนหมั้น

๑ ชาติใหญ่เล็กละเว้น
และรักษารัษธรรมะ
ชาติน้อยจะยำเกรง
ต่างจะอยู่สงบได้

ตราบิด
ตราบนั้น
ต่างอยู่ กันเทอญ
หมดภัย
ข่มเหง
มันไว้
เหมือนพี
ตั้งจันต์ ฯ
ดุสิตสมิต

Peace is for the weak and weary. War is the weapon
of the strong.

Might is Right p. 5

หน้าที่

๑ ปวงศีลปะการะฐระสิทธิ์-
แม้ยากกระไรก็จะมีพรัน

ชีวิติระทุกอัน
และมีเลียงฤเกรงขาม ฯ

พระนล ๑ น. ๑๒๙

ฉันเองก็ไม่นึกจะติใครที่ทำการตามหน้าที่ แต่ผู้ที่บกพร่อง
ในหน้าที่ฉันต้องติ ไม่ว่าจะเป็นคนุคคลที่อยู่ในตำแหน่งสูงลอย
ละลือปานใด

ฉวยอำนาจ น. ๕

อาสาเจ้าจนตัวตาย อาสานายให้พอแรง

เจ้าข้าสารวัต น. ๕

๑ รักนวลรักยิ่งด้วย
หากกิจไผ่ไท
สิดินดีท่านชานไช
สุดแม่สิ้นชีพให้

ดวงใจ
ท่านใช้
คำกล่าว
ชุกไว้เสื่อคลุม ฯ
ลิลิตพายัพ น. ๖

๑ เฟ่งดูประโยชน์หมุ่มมาก
ปราณีประนอมพร้อมกัน

ด้วยอมล่ำบากทุกสิ่งสรรพ์
ทุกวันมุ่งรักสามัคคี ฯ

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๘๓

๑ ไม่ควรนั่งนิ่งทั้งหญิงชาย
อย่าให้ใครตำหนิติเรา

ไม่ควรให้อายชายหน้าเขา
ว่าเอาแต่แก่งแย่งกัน ฯ

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๘๓

ธรรมดาเจ้าเมืองต้องฟังเสียงพลเมือง

วิาหพระสมุทร น. ๑๐๖

ลูกชายต้องรู้จักทำตามผู้ใหญ่ว่า เพื่อประโยชน์ของบ้านเมือง

กุศโลบาย น. ๑๑๖

๑ ปวงกิจจะการมनुษะเรา
ปวงกิจประสิทธิศุภะปุ-

สุระเอาหทัยดู
ขนิยัเทพบันดาล

พระนล ๑ น. ๑๑๐

เจ้านายจะหวังแต่งงานเพื่อความรักไม่ได้

กุศโลบาย น. ๓๐

เราทุก ๆ คนก็จำเป็นต้องทำการตามหน้าที่ของเรา ถ้าไม่มี
ทางหลีกเลี่ยงได้

กุศโลบาย น. ๕๐

เป็นชีบานาสงษ์จะปลงชีพส์ด์หรือมनुษยัไม่ได้

พระร่วงค่างลอน น. ๑๑๒

ผู้รักษากฎหมายก็เปรียบเหมือนเป็นปากของกฎหมาย

หมิ่นประมาทศาล น. ๘

๑ โฉนเหล่าคนเราที่เลือดฝาด
มีจุดฉาดแล่นไปในเส้นสวย
จะมานั่งแน่วนิ่งไม่ดิงกาย
เหมือนก้อนหินกรวดทรายไม่เข้าการ
เมื่อยามตื่นฉันใดจะให้หลับ
ราวกับบรมณาน่าสงสาร ฯ

เวนิสวานิช น. ๙

ผู้รักษาพระราชกำหนดกฎหมาย จะรู้เห็นเป็นใจกับผู้
คิดหลีกเลี่ยงกฎหมายไม่ได้เป็นอันขาด

หัวใจนักรบ น. ๒๕

อำนาจ

๑ ผู้ใดมีอำนาจวาสนา
ธรรมดาหาอะไรก็ทำได้
กำหนดคือยุติธรรมจงจำไว้
ใครหมัดใหญ่ได้เปรียบเรียบเที่ยวเกลอ
ใครหมัดย่อมต้องถ่อมกายยอบ
ต้องคอยหมอบคอยกราบราบเที่ยวเหนอ
คอยระวางแขยงอยู่ละเออ
มิได้กล้าเหยอขึ้นตึงตัง
มีอำนาจวาสนาวาจาสิทธิ์
พูดสิ่งใดไม่ผิดเพราะฤทธิ์ซลัง
ถึงพูดผิดกำหนดขัดลงปึง
กลายเป็นพูดถูกจ้งไปทั้งเพ
กำหนดเล็กลูกเด็กก็เถียงได้
จะส่งเสียงเถียงไปไม่ไหวเหว
ต้องขอยืมหมัดโตไว้โบ้เบ้
เดินไ้อ้เอ้วางปึงให้ถึงตี ฯ

วิวาทพระสมุทร น. ๓๑

อำนาจคือมาตราแห่งความเป็นใหญ่

อำนาจคือธรรม น. ๓

ธรรมะอยู่ที่กำหนด

อำนาจคือธรรม น. ๔

๑ ขาดิใดมีเรือ
ท่องถิ่นสมุทร
เหมือนมีกำลังแรง
ชาติศาสนา

เพื่อประดิษฐ์
คอยยุทธนา
ชั้นเชิงรักษา
กษัตราภูมิ ฯ
วิวาทพระสมุทร น. ๑๕๖

ผู้มีอำนาจ ควรใช้อำนาจในทางที่ให้คนนิยม

ผดวินัย น. ๑๘๕

ผู้มีอำนาจ ควรจะใช้อำนาจในที่ถูกต้อง ที่เป็นยุติธรรม ถ้า
มิฉะนั้นก็ทำให้ผู้น้อยสิ้นความนับถือ

หัวใจนักรบ น. ๑๐

Power is the test of greatness.

Might is Right p. 3

The true hero is the strong man.

Might is Right p. 3

He who has Might, who has Strength, will always be
in the right no matter what he does.

Might is Right p. 3

Power commands respect.

Might is Right p. 5

Right is in one's fist.

Might is Right p. 5

ชาย

ธรรมดาของผู้ชายหนุ่ม ๆ โดยมาก ผู้หญิงคนไหนที่จะ
ได้ยาก ๆ ดูช่างน่าปรารถนาเสียจริง ๆ แต่ถ้าพอได้แล้วก็
หมดสนุก ชักจะจืดลง ต้องเที่ยวควานหาใหม่อีก

ฟอกไม้ขาว น. ๙

เกิดเป็นลูกผู้ชาย ต้องรู้จักอดทนต่อความลำบาก

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๗

๐ บุรุษควรจะมีมุ่งหมาย
วิไลโฉมและมีใจ
ฉะฉานควรจะรักจริง
มิเลือกคู่เพราะเฟื่องทาง
มีช้านานก็จำเคือง

มิโนแต่ ณ ยอดหญิง
วิสุทธิไสสะอาดยิ่ง
และชีวิตมิเปล่าเปลือง
ประโยชน์เพียง ณ การเมือง
ระคายจิตระคายตา ฯ

มัทนะพธา น. ๙๔

๐ ลูมาหญาละล้า
หญาละผาจะงาม
เหมือนชายเมื่อถึงยาม
จักหมดศรีสง่าไซ้

แลหลาม ย่านนา
ห่อนได้
หญิงหลีก- ละพ่อ
บัดนั้นทันที ฯ

ลิลิตพ่ายพ น. ๑๓๐

ถึงจะเป็นเพื่อนสนิทเท่าไร ไว้เนื้อเชื่อใจกันได้หมดทุกอย่าง
เว้นเสียแต่เรื่องมักกับผู้หญิงเท่านั้นแหละ

ปล่อยแก่ น. ๔๕

ลูกผู้ชาย เมื่อพลาดท่าแล้วก็ต้องกัดฟันทน

หมายน้ำบ่อหน้า น. ๑๐๘

โคมีแอก ม้ามีบังเหียน และเหยี่ยวมีกระดิ่ง ฉันทัด
บุรุษก็มีกามฉันทัน

ตามใจท่าน น. ๑๐๕

การร้องไห้ไม่สมควรแก่ลูกผู้ชาย

ตามใจท่าน น. ๑๐๖

วิสัยชายย่อมเป็นวสันต์ยามเกี่ยว แต่เป็นเหมันต์เมื่อ
สมรสแล้ว นางสาวก็ดูราวกับฤดูดอกไม้ผลิเมื่อเป็นนางสาว
แต่ท้องฟ้ามักเปลี่ยนไปเมื่อเป็นภรรยา

ตามใจท่าน น. ๑๒๘

โลกเรานี้แก้ตั้งหกพันปีแล้ว แต่ในระหว่างเวลาตลอด
มานี้ ยังไม่เคยมีชายใดสักคนเดียวที่ได้เคยตายโดยตนเอง
เพราะความรัก

ตามใจท่าน น. ๑๒๕

ชายได้ตายไปแล้วเป็นครั้งคราว และนอนกินสิ้นแล้ว
แต่ไม่มีที่ตายเพราะรักเลย

ตามใจท่าน น. ๑๒๖

ผู้ชายบางคนพอแต่งงานแล้วเลยตาบอด นี้กว่าไม่มีผู้หญิง
อื่นสวยในโลกนอกจากเมียตัวเอง

ผดวินัย น. ๖๙

มีผู้ชายเป็นเช่นนั้นอยู่บ้าง ชอบปีนป่ายขึ้นไปตามหน้าผา เพื่อเก็บดอกไม้ที่สวยที่สุดเอ้อม แต่พอเก็บดอกไม้ชิ้นได้แล้ว ก็โยนให้ใคร ๆ ตามแต่จะต้องการ

ท่านรอง น. ๑๘๓

ผ้าต้องเลี้ยงเมียจึงจะเอาเมียไว้ในอำนาจได้สนิท

ขนมสมกับน้ำยา น. ๖

เป็นธรรมดาชายหนุ่ม ต้องคอยแต่ระวางอยู่เสมอ ว่าหญิงสาวพุดดี ๆ กับตัวต้องแปลว่าเขาชอบ

เสียดสละ น. ๑๒

ผู้ชาย รูปสมบัติดูไม่สู้สำคัญนัก เพราะถ้าเป็นของสำคัญแล้ว คงมีผู้ชายดี ๆ หลายคนต้องเป็นโสดตลอดชีวิต สำหรับผู้ชาย คุณสมบัติหรือโอกาสสมบัติเป็นเครื่องช่วยให้หาเมียได้ง่ายกว่า รูปสมบัติ แต่ถ้ายังมีรูปสมบัติประกอบด้วยก็ยิ่งดี

เสียดสละ น. ๒๐

ธรรมดาผู้ชาย ที่ได้ผู้หญิงมาง่าย ๆ เช่นนั้น ย่อมตีราคาผู้หญิงนั้นต่ำ

บ้างมาร น. ๔๕

คนหนุ่มในเวลาที่กำลังรักผู้หญิงคนไหน คนนั้นก็ต้องเป็นยอดโลก ไม่มีใครเสมอเหมือน จนกว่าจะรักอีกคนหนึ่ง

เพื่อนตาย น. ๓๘

สุราเป็นของทำให้ผู้ชายใจกล้า แต่ทำให้ผู้หญิงร่าแฉก

ท่านรอง น. ๘๕

๑ บุรุษยามสินเหา

ก็พูดได้ละหลายลั้น ๆ

มัทนะพาธา น. ๖๒

๑ อ้นชายพูดคล่อง ๆ เหมือนร้องน้ำ

ถ้อยคำว่าวอนลั่นอ่อนหวาน

เพื่อหน่ายวายหลงนงคราญ

ก็ทิ้งไปได้ปานผกาโรย ๆ

ชิงนาง น. ๑๑๘

เกิดมาเป็นลูกผู้ชายกับเขาชาติหนึ่งแล้ว ก็ไม่ยากให้
เสียชาติ

หัวใจนักรบ น. ๔

รักของชายหนุ่มเขาวางอยู่เพียงที่ดวงตา มิใช่แนว ณ ดวงใจ

โรมิโอและจูเลียต น. ๖๓

หญิง

๑ สุมาลีหลากหลาย มากมวลงมี
ต่าง ๆ สีสาวลายวิเลขา
เหมือนแสร้งแต่งล่อแมลงให้บินมา
เพราะหมายว่ามีกลิ่นอันรินรวย
เปรียบเหมือนนางดรุณีเอยาก็คู่
แต่งกายล่อชู้ให้เห็นสรวย
เพื่อจะลวงชายหลงและงงงวย
แล้วเอออวยรับรักสมัครกัน
แต่มีบางมาลีสีอ่อน ๆ
กลิ่นขจรรื่นรมย์ลมพาดัน
ภุมรินยินดีที่สุดันต์
เพราะรู้จักเลือกพื้นที่ดีจริง
เปรียบสตรีผู้มีสุขุมชาติ
มรรยาทน่าชมสมกับหญิง
บุรุษดีใฝ่ถนอมกล่อมเลี้ยงจริง
เพราะรักก็ยังยอดจดดวงใจ ฯ

สาวิตรี น. ๒๑

๑ อੰนารูปงามทราชมสาวท
ถ้าแม่ไ้มรรยาทอ้นงามสม
คงไม่มีชายดีจะอบรม
มีแต่ชมเพื่อพลาถแล้วร้างไป ฯ

พระร่วงละครร้อง น. ๑๔

๑ หากพร้อมสัจคุณก็ศุภลัก-
ขวัญเมืองประจักษ์ระตะนะเห็น

ชนนารีย่อมเป็น
บมิต้องประกอบทอง ฯ
มัทนะพาธา น. ๙๔

ผู้หญิงเขารู้จักบุญคุณคน รู้จักจดจำใส่ใจไว้ว่าผู้ใดได้เป็น
ผู้อุปการะแก่เขา

หลวงจำเนียรเดินทาง น. ๑๔๗

ถ้าผู้หญิงเขาตั้งใจจะทำอะไรแล้ว ถึงผู้ชายจะห้ามเท่าไร ๆ
เขาก็คงทำจงได้

ชนมสมกับน้ำยา น. ๗

ผู้หญิงสาวนี้เอานิยมนิยายไม่ได้จริง ๆ

นิทาสโมสร น. ๑๑๕

จะทำให้หล่อนเชื่อนั้นง่ายกว่าที่จะให้หล่อนสารภาพว่าเชื่อ

ตามใจท่าน น. ๙๙

ผู้หญิงสาวเหมือนผ้าสักหลาด เก็บไว้นานจะกินตัว

ปล่อยแก่ น. ๓๓

ธรรมดาผู้หญิง ย่อมต้องการจะเป็นที่ ๑ ของใครคนหนึ่ง
เพราะฉะนั้นถ้าไม่ได้เป็นเมียคนเดียวหรือที่ ๑ ของผัวตัวเองแล้ว
ก็ขอเป็นที่รักคนเดียวของชู้

ปางมาร น. ๔๗

ผู้หญิงโดยมาก ถ้าเลือกได้แล้ว คงไม่ต้องการร่วมผัวกับ
ใครเป็นแน่

ปางมาร น. ๔๗

ผู้หญิงที่มีอายุน้อย ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีลงมา เปรียบเหมือน
รูปภาพที่นายช่างพึงจะร่างขึ้น ยังไม่ได้วาดเขียนให้เรียบร้อย

หาโลห์ น. ๔๑

ผู้หญิงนั้น อายุจะว่าเท่ากันหมดก็ว่าได้ ความงามฤ
ความน่ารักน่านิยมนองหญิงไม่สำคัญอยู่ที่อายุ สำคัญอยู่ที่กิริยา
วาจา ความดีในตัว และความปรนนิบัติวัดถากดีให้เป็นที่พอใจ

หาโลห์ น. ๔๑

ธรรมดาแม่ผู้หญิง ความชราย่อมไม่มาเยี่ยมเยือนเลย ถึง
แม้จะมา ก็ไม่ให้เข้าถึงตัวได้

หาโลห์ น. ๘

การที่จะคิด ไม่เป็นการที่ผู้หญิงสาวควรจะทำเลย

ชิงนาง น. ๒๒

๑ ธรรมดาณารีที่ยังสาว

จะป่าวความในอุราหาควรไม่ ฯ

เวนิสวานิช น. ๙๓

๑ อันหญิงที่หึงสามี

เป็นสตรีชั่วช้าสาหัส ฯ

รามเกียรติ์ น. ๓๓

ธรรมดาผู้หญิงต้องมีความอายุมาก เพราะฉะนั้นถ้าไม่เหลือ
ลำบากแล้ว เขาคงจะไม่ยอมลงทุนหึงผัวไปเป็นแน่

บัวมาร น. ๑๔๑

ผู้หญิงผิดกับผู้ชาย เพราะผู้ชายถึงแม้ว่าจะได้เคยมีเมียแล้ว
และเลิกกันไปสักกี่คน ก็ไม่เป็นไร คงหาเมียใหม่ได้เสมอแต่
ส่วนผู้หญิงที่มีผัวแล้ว จะหาผัวใหม่ที่ดี ๆ ได้ยากนัก

บัวมาร น. ๑๓๖

๑ อันนางรูปโสภานันท์หา่งาย
ย้อมหายากหนักหนาน่านิยม

แต่ทั้งกายทั้งใจให้งามสม
นำภิรมย์ชมชื่นรื่นฤดี ฯ
สาวิตรี น. ๓

ผู้หญิงโดยมากต้องรักผู้ชายที่เป็นพ่อของลูกคนแรกที่ตัวมี
ขนมสมกับน้ำยา น. ๑๕

การทิ้งออกจะเป็นธรรมดาของผู้หญิงสาว

กลแตก น. ๓๖

ผู้หญิงที่ไม่อยากแต่งงาน จะหนีไปบวชเสียเช่นนั้นบ้างได้
ก็จะดี

กุศโลบาย น. ๑๓๑

การเป็นผู้ควบคุมหลานสาว เท่ากับต้องวิ่งแข่งทางกันดาร

กุศโลบาย น. ๑๗๑

หญิงสาวที่รักผู้ชาย บางทีก็มีความฉลาด แต่ความคิดนะ
ไม่มีแน่ละ

กุศโลบาย น. ๗๐

๑ นารีแม่ไร้สรรพ
ตัวก็เป็นอาภรณ์
แม่ไร้ซึ่งภรรดา
ถึงจะแต่งรัตนมาศ

ภูษณา
พิลาศ
งามเหือด
ไปพร้อมโสภาน ฯ

พระนล ๑ น. ๑๓๙

๑ นรีคต
ก็แพ้ ณ ภัยตัว

และขบถประทุษผู้
บมิได้เจริญนาน ฯ

มัทนะพาธา น. ๒๖

๑ อันนะรี เสพกะสองบุรุษจะมี ฤๅใครจะชม ฯ

มีทนะพธา น. ๑๓๓

๑ หญิงวิหิงสา แรงฤทธิอิจนา บมินีกละหน้าหลัง ฯ

มีทนะพธา น. ๑๐๒

ธรรมดาผู้หญิงต้องการให้มีใครคนหนึ่งรัก และต้องการ
รักตอบ

กลแตก น. ๑๓

๑ อันหญิงยอมไม่อยาก
ความรักให้แก่ชาย

จะกระทำประดุจชาย
เพราะว่าจะเกรงจะดูแคลน ฯ

มีทนะพธา น. ๖๐

๑ เป็นธรรมดาของสุน-
แห่งชายหนุ่มและไม่ช้า
แล้วหญิงยอมจะคลาไคล

ทรดรุณ กุมารีย่อมยวนตา
รักก็จะพา รักเข้ามาจ่อจอดใจ
จากอกพ้อไป สู่เคหะแห่งสามี ฯ

มีทนะพธา น. ๔๗

๑ ฝากมาตุหรือท่านไซรั
ฝากมิตรกริ่งมิตรหมาย
เรียนนี่กออกเรียนคลาย
โถมฝากใจแม่น้อง

บุตรหลาย
แต่จะต้อง
วิตกแน่ แล้วแม่
ยิ่งด้วยฝากใคร ฯ

ลิลิตพหัย น. ๔

๑ สมบัติหญิงสิ่งใดในโลกนี้
อีกบุตราบุตรีเป็นที่ปอง

อันสามีดีกว่าสิ้นทั้งผอง
ยิ่งกว่าเงินทองรัตนา ฯ

พระร่วงละครร้อง น. ๑๗

ผู้หญิงเข้าใจความจริงใจของผู้หญิงด้วยกันได้ดีกว่า

โพงพาง น. ๒๘

ผู้หญิงที่มีผิวแล้วต้องนึกถึงผิวมากกว่า

หมายน้ำบ่อหน้า น. ๘๐

ผู้หญิงนะ อะไร ๆ มันก็ไม่สำคัญเท่าความรัก เพราะฉะนั้น
ถ้าเมื่อเกี่ยวกับคนที่เรารักแล้ว อะไร ๆ ก็ยอมเสียสละได้หมด
ถึงปากจะพูดไว้แล้วอย่างไร ๆ ก็ตามที่ ถ้าความถือของเรามัน
ขัดกับความรักของเราแล้ว ก็คงแพ้ความรักวันยังค่ำ

หมายน้ำบ่อหน้า น. ๙๔

เรา ๆ เดียวนี้ไม่เหมือนผู้หญิงสมัยก่อน เราได้เล่าเรียน
ดีขึ้น รู้จักใช้สมอง รู้จักราคาแห่งอิสราภาพ จำเป็นจะต้อง
พยายามขัดขืนการถูกเป็นทาสของผู้ชาย ให้ความยุติธรรมแก่
พวกเรา ถึงแม้ว่าจะต้องฝืนใจข่มความรัก ก็ต้องยอมเสียสละ
เช่นนั้น สำหรับประโยชน์ของผู้หญิงทั่วไป

หมายน้ำบ่อหน้า น. ๙๗

นี่แหละเป็นหญิงหย่อนกำลัง ถูกผู้ชายข่มขืนนี่เอง

พญาราชวงศ์ น. ๘

หญิงเมื่อนึกอะไรก็ต้องพูดออกมา

ตามใจท่าน น. ๙๒

เด็กชายกับผู้หญิงโดยมาก ก็เป็นสัตว์คล้าย ๆ กัน

ตามใจท่าน น. ๑๐๐

นึกหรือว่าค่าที่พี่แต่งตัวเป็นผู้ชาย พี่จะต้องเลยแปลง
อารมณ์เป็นเสื้อกับถุงตีนตามไปด้วย

ตามใจท่าน น. ๘๙

อันใจหญิง ไม่คิดสิ่งหยาบคายคล้ายยักษ์มาร

ตามใจท่าน น. ๑๓๖

ปิดประตูกันความฉลาดของหญิงเสียหรือ ความฉลาดมัน
ก็คงวิ่งออกทางหน้าต่าง ปิดหน้าต่างเสียอีก ก็คงหนีออกทาง
รูกุญแจ อุดรูกุญแจเสียอีกหรือ ก็คงบินหวิวขึ้นทางปล่องไฟ
พร้อมกับควัน

ตามใจท่าน น. ๑๒๙

๑ จะหามณีรัตน์
เพราะมีวณิชคำ
ก็แต่จะหาซึ่ง
ฉัตรพะยะมากมี

รุจิลศก้ออาจหา
และดनुก็มั่งมี
ภรียาและมิตรดี
ก็ว่าได้ประจจุใจ ฯ

มัทนะพาธา น. ๑๒๒

หญิงใดไม่สามารถกลับเอาความผิดของตัวเองไปป้ายใส่สามี
ละก็ อย่าให้ลูกกินนมเองเลย เพราะจะทำให้ลูกกลายเป็นคน
เบาเต็งไป

ตามใจท่าน น. ๑๒๙

เขาว่าหญิงมักเดินหน้านักบวช และแน่ที่เดียวความคิด
ของหญิงมักวิ่งไปหน้าความประพฤติของตน

ตามใจท่าน น. ๑๒๘

หญิงยิ่งฉลาดมาก ยิ่งกลับกลอกมาก

ตามใจท่าน น. ๑๒๙

๑ คนอื่นไซ้ไรไม่เห็นหล่อนโสภา เช่นนัยน์ตาชายชู้ผู้หลงรัก ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๑๖

๑ หญิงรูปชั่วใจช้วนนั้นชั่วซัด
ยิ่งปากจัดยิ่งชั่วมัวหมองศรี ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๑๕

เกิดมาเป็นหญิงต้องระวังตัวมากที่สุด เพื่อไม่ให้มีราศี

หนังสือ น. ๑๑๐

๑ หญิงสาวสะอาดรูปร่างดี

มักจะมีปัญหาที่ว่างาม ฯ

ตามใจท่าน น. ๖๖

๑ อันรูปงามของหญิงเป็นสิ่งชวน
ให้โจรพยายามลวนลามลำบากได้
มากยิ่งขึ้นกว่าเงินทองหรือของใด ฯ

ตามใจท่าน น. ๓๕

มีผู้หญิงอยู่มากที่หลงรักรูปนอกและเครื่องแต่งตัว

วิไลเลือกคู่ น. ๙๙

ผู้หญิงทุกคนเขาต้องรู้ดีว่าการที่เขาไปจากผัว ถึงแม้ว่าจะมี
สาเหตุเพียงพอบานใดก็ดี ไม่มีใครสงสารผู้หญิงเลย มีแต่คอย
ติโทษเท่านั้น เพราะฉะนั้นเมื่อรู้อยู่แล้วว่าอย่างไร ๆ ก็ไม่พ้น
ความครหา ก็ยังขึ้นไปจงได้ฉะนี้ ต้องแปลว่าเขาได้รับความ
คับแค้นจนเหลือที่จะทนอยู่ได้แล้ว

บัวงาม น. ๑๕๑

ผู้หญิงถึงจะได้เป็นอย่างไร ๆ มาแล้วก็ตามที่ แต่ถ้ามีโอกาส
ได้มีผัวซึ่งรักใคร่จริงจัง ตั้งใจทะนุถนอมให้ได้รับความสุขสำราญ
พอใจจริงจังแล้ว ก็สามารถจะกลับตัวกลายเป็นคนดีเท่ากับผู้หญิง
ที่ตรงออกจากเรือนบิดามารดามาเรือนผัว

บ่วงมาร น. ๗๗

ผู้หญิงถ้าได้รับความเลี้ยงดูรักใคร่ทะนุถนอมให้ถูกทางแล้ว
เป็นไม่ต้องประพฤดิเสียหาย

บ่วงมาร น. ๕๑

แม้แต่ผู้หญิงที่หาเงินเลี้ยงชีพทางบำรุงกาม ถ้ามีโอกาส
ได้มีผัวเป็นหลักฐาน ก็คงพอใจเหมือนกัน

บ่วงมาร น. ๔๓

หญิงสาวไม่ควรจะมีความลับอะไรเลย

ตบตา น. ๑๘

๐ หญิงมีตระกูลมูลชาติ

ถ้าขาดชั้นหมากก็ขายหน้า ๆ

ท้าวแสนปม น. ๔๕

๐ ธรรมดานารีต้องมีผัว

จะมามัวหวงไว้ไม่ควรที่ ๆ

ศกุนตลา น. ๑๕

ผู้ชายชอบนึกว่าผู้หญิงเป็นนางฟ้าอะไรอันหนึ่ง เรียม
ตลอดตั้งแต่ผิวนอกถึงข้างในเทียว ไม่มีกลไกอะไรที่อาจจะเสีย
ได้ ถ้าพอปวดหัว หรือเจ็บอะไรขึ้นมาละก็ กลายเป็นมนุษย์
สามัญ พอเป็นมนุษย์สามัญเมื่อไรก็จบ ที่ไหนจะไปขันสู้ผู้ชาย
ได้ เพราะยังงั้น ผู้หญิงถึงได้ต้องประพฤดิให้คล้ายนางฟ้าที่สุด
ที่จะทำได้

เจ้าคุณเจ้าชู้ น. ๑๔๑

หน้าก็ดี รูปก็ดี กิริยามารยาทก็ดี มันเป็นผู้หญิง
ทุก ๆ คนอาจแก้ไขตัดแปลงให้เทียมกันก็ได้

น้อยอินทเสน น. ๑๒

ผู้หญิงที่ตามผู้ชายไปนะ มันไม่ได้รับผลดีอย่างใดเลยสัก
อย่างเดียว ชายหน้าเขาก็เหลือเกิน แล้วอีกประการหนึ่ง การ
ที่ตามเขาไปเช่นนั้น ทำให้ราคาตัวเองถูกลงไปปานใด ผู้ชาย
ที่ได้เมียเช่นนั้น เขาไม่รู้สึกรู้ว่าเขาต้องถนอมน้ำใจอย่างหนึ่งอย่าง
ใดเลย พอเขาเบื่อเข้าเมื่อไหร่เขาก็ทิ้งเสียได้ง่าย ๆ ไม่ต้อง
นึกเกรงอกเกรงใจใคร

น้อยอินทเสน น. ๙๐

๑ อันการเลือกหาผัวตัวไม่รัก
ถึงจะยวนชวนชมกิริมย์เชย

ทุกซัจะหนักพุ่มพโก้ออกเอ่ย
ใจก็เฉยอึ้งอ้าไม่นำพา ฯ

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๖๑

๑ เกิดเป็นหญิงนั่งไว้ไม่หาคู่
ผู้หญิงอยู่คนเดียวเปลี่ยวเอ๋ย

ดูผิดอยู่พรองไปในหน้าที่
ก็มีแต่คนฉินท์และนินทา ฯ

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๒๐

๑ สาวน้อยจงจำคำข้าสอน
เมื่อแรกพบเขาจ้องอย่ามองดู
หญิงคนใดได้ง่ายชายเขาค่อน
ยิ่งทำอายหุดหู่ทีกลัว
อย่าอดเอื้อนเขื่อนข้ามารยานาน
เมื่อควรยอม ๆ เทียวลูกถูกทำนอง

แม้บังอรหวังชายหมายเป็นคู่
ต้องล่อขู้ด้วยทีตระหนี่ตัว
ว่าริบร้อนหมดกระดากอยากมีผัว
เหมือนยั้งยั่วเข้าชายให้หมายมอง
เขารำคาญกลับใจไม่ใฝ่ต้อง
ได้แล้วต้องผูกไว้ไม่ละเลย ฯ

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๑๘

๑ ยามผิวเป็นทุกซ์เคร้า
เกล็ชไอสถอัน
ไปสู่มิ่งเมียขวัญ
แพทย์ฉลาดรู้แท้

๑ อันเมียตีควรที่จะเคียงผิว
เพื่อผิวรักรักษาภรรยาพลาง

๑ หญิงใดตระหนี่ตัว
จะนั้นบ่ขัดขืน

๑ จงเฝ้าปรนนิบัติภัสดา
ถึงแม้เธอมีเมียอื่น
อย่าปากจัดคัดจ้งกับผู้ใด
จงตั้งจิตเมตตาแก่ข้าทาส
ใครผิดค่อยสอนค่อยตี
อย่าเห็นแก่ตัวมัวหาสุข
เมียดีเป็นที่ขึ้นบาน

โศกคัลย์
วิเศษแล้
กลอยจิต ได้เลย
ตั้งนี้สัต์ยา ฯ
พระนล ๑ น. ๕๘

และฝากตัวฝากใจมิให้ห่าง
ถ้วนทุกอย่างค้ำจุนอดหนุนกัน ฯ
พระนล ๒ น. ๑๑

ละก็ผิวบ่รักอื่น
และประจบสลิผิวรัก ฯ
มัทนะพารา น. ๙๘

อย่าทำให้ช่องซัดใจ
ลักพินหมิ่นตดหึ่งให้จงได้
ตั้งใจมั่นอยู่ด้วยภักดี
อย่าตวาดอย่าบ่นจู้จี้
ใครตีบำเหน็จให้ควรการ
ท่านทุกซ์เจ้าทุกซ์ด้วยกับท่าน
เมียคร้านเป็นเสนียดครอบครัว ฯ
ศกุนดลา น. ๑๓

ธรรมสำหรับกุลนารี

๑ ฝ่ายนางประเสริฐสุมนะนา-
ย่อมทรงสุธรรมะนิธอัน

วิพิสุทติสมกัน
ประระเศรฐระสมสตร์

๑. ภารตฤปรียมุ (ภตฤปีย)

- ๑ รักผิวสนิทกมลจะจ่อ ภาระรักษะซีวี
บำเรอหิวาและระชะนี้ บันิราศ นิราไกล

๒. ภารตฤวตสลม (ภตฤวจฉล)

- ๑ หมั่นแสวงวิธีจะประนบัติ วารสามิขึ้นใจ
แม้้นชอบฤชังกระณะไหน อนุวัตรบชัตชวาง

๓. ภารตฤจรณีมุ (ภตฤจวารินี)

- ๑ จิตภักดีปรียะมนะเที่ยง บมีเอียงมีจิตจาง
ถึงแม้จะทุกข์ทุมชะนะนาง ก็บมีจะนอกใจ

๔. ภารตฤศรุษฎิม (ภตฤสสุสฎิม)

- ๑ ภรรตาอูวาทะมนะมุง ณ ประโยชนาได
เชื่อฟังบค่านาวชะนัย และประพฤติณุโลมพลัน

๕. ภารตฤคุณคฤหุยมุ (ภตฤคุณคหีย)

- ๑ คุณใด ณ ด้วศุภะอุตม ก็นิยมคุณนันท์
หาช่องประกาศะคุณะสร- พะวิเศษ ณ สามิ
๑ อันเบญจะธรรมะศิริเศร- ฐะวิลีษฐะโคภี
สำหรับประดับกุละนรี ภาระรัตนากรณ์ ฯ

พระนล ๒ น. ๘๑

ขึ้นชื่อว่าผู้หญิง ถ้าไม่มีผู้ชายเลี้ยงแล้ว ก็ต้องอดตาย
เท่านั้นเอง

มหาดมะ น. ๒๑

สตรีต้องล้มมัน เมื่อชายไร้ความมั่นคง

โรเมโอและจูเลียต น. ๖๔

ความรัก

ความรักเหมือนดินประสิว ฟุบเดียวหาย

ปล่อยนแก่ น. ๘

ความรักเหมือนเด็กชน อาจจะตัดช่องย่องเข้าสู่เรือน แต่
ถ้าเปิดประตูและกวักเรียกให้เข้าไปดี ๆ ก็มักจะวิ่งหนี

กุศโลบาย น. ๔๘

๑ ความรักเหมือนโรคา
ไมยน์และไม่ยล

๑ ความรักเหมือนโคถึก
ก็โลดจากคอกไป

๑ ถึงหากจะผูกไว้
ยิ่งห้ามก็ยิ่งคลั่ง

บันดาลตาให้มีมม
อุปะลัคคะใด ๆ

กำลังศึกฉิขังไว้

บยอมอยู่ ณ ที่ขัง

ก็ดึงไปด้วยกำลัง

บ่หวนคิดถึงเจ็บกาย ๆ

มัทนะพาธา น. ๗๗

คนหนุ่มในเวลาที่กำลังรักผู้หญิงคนไหน คนนั้นก็ต้องเป็น
ยอดโลก ไม่มีใครเสมอเหมือน จนกว่าจะรักอีกคนหนึ่ง

เพื่อนตาย น. ๓๘

ภายในดวงใจของหนุ่มสาว ย่อมจะมีบ่ออันเต็มไปด้วยยา
เสน่ห์

กุศโลบาย น. ๔๖

การที่ผู้ตกอยู่ในความรัก เขาถอนใจทุกนาที และครวญ
ครางทุกชั่วโมง ก็เพียงพอเป็นมาตรฐานวัดอย่างอันเกียจคร้านแห่ง
เวลาได้ดีเท่ากับนาฬิกา

ตามใจท่าน น. ๙๕

๑ อันความรักยั่วใจ บ้าปานใดก็ตาม ไม่เป็นความเที่ยงแท้
ดังนี้สุดที่แก่ สุดค่านธรรมดา ฯ

ตามใจท่าน น. ๙๖

๑ เราผู้รักจริง วิ่งเข้าสู่ความบ้า นานานาหัวแท้ ฯ

ตามใจท่าน น. ๙๖

ความรักเปรียบเหมือนไฟ แต่ความนับถือเหมือนเครื่อง
ผูกพันให้มั่นคง

วิไลเลือกคู่ น. ๗๒

๑ นกของนางรตีบินดีจริง
ในเมื่อยามไปสู่เจ้าคู่ขึ้น
ย่อมเร็วกว่าไปหาอรไท

รวดเร็วยิ่งสิบเท่าแสนเขาวนไว
ภิรมย์รื่นแรกรักกันใหม่ ๆ
ผู้รักใคร่กันนานพาลจะจาง ฯ

เวนิสวานิช น. ๖๒

ความใคร่เหมือนคนแก่จวนจะตายนอนนิ่งแล้ว ความรัก
หนุ่มสาวแน่นิ่งคอยรับทรัพย์สินไซรั

โรมิโอและจูเลียต น. ๔๕

การหาคู่ก็เหมือนการสู้ศึก คือ คนที่สุจริตต้องสงวนศักดิ์
ต้องไม่ใช่อุบายหรือเอาเปรียบ อย่างที่ตนเองจะต้องรู้สึกอาย
แก่ใจ

เสียดสละ น. ๓๐

ความรักอาจทำให้ตามืดได้

กุศโลบาย น. ๖๔

๑ แม้รักจริงหวานยิ่งบุหงาสวรรค์ ยิ่งกว่าแก่นจันทน์อันหอมโหย
รักร่วมชีวาไม่ราโรย จะช่วยไชยกลิ่นสวาทไม่ขาดเอย ฯ
ชิงนาง น. ๑๑๙

๑ อันหญิงชายยอมหมายเป็นคู่ขึ้น ภิรมย์รื่นร่วมจิตพิศมัย
ตาประสพตารักสมครไซร์ ใจกับใจต่อติดสนิทกัน ฯ
หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๕๐

๑ ใครเคยรักจริงไซร์ต้องได้รัก เมื่อแรกเห็นประจักษ์จับดวงใจ ฯ
ตามใจท่าน น. ๑๑๖

คำพูดถูกหู เมื่อผู้ที่ฟังนั้นมีความชอบผู้เจรจา
ตามใจท่าน น. ๑๑๙

แมลงภู่ ถึงแม้ความรักของมันจะฝังอยู่ที่ดอกบัวหลวงก็
ตามที เมื่อมันเห็นดอกมะลิเลื้อย และอยากดมกลิ่นหอมใหม่
มันจะยอมนั่งทนไม่ไปหาละหรือ

ปรียทรรคิกา น. ๕๑

๑ ราตรีมีมากด้วย ดารา
เปรียบประหนึ่งนัยนา มากกลุ้ม
กลางวันพระสุรียา มีเดี่ยว ดวงแม่
แต่โลกนี้มีดคลุ้ม เมื่อไรแสงตะวัน

๑ ฉันทันนั้นมะนะแล้
มากยิ่งดาราจารย์
ในจิตนั้นซิกลับ
แต่มาตราตราแล้ว

มีสรรพ ธรรมเฮย
เพริศแพรว
มีสิ่ง เดียวนา
มนุษย์สิ้นยินดี ฯ
ลิลิตพ่าย น. ๘๗

๑ ถ้าแม่นรักจริงแล้วไม่แคล้วกัน
เสน่ห์พันผูกสนิทชิดชมเอย ฯ

วิวาทพระสมุทร น. ๑๓๒

๑ ธรรมเนียมชายหนุ่มกลุ้มกลัดรัก
มักแข่งข้ามนาพิกายามหาหญิง ฯ

เวนิสวานิช น. ๖๒

ทรัพย์สินเงินทองเป็นของหาง่าย แต่ความรักของผู้หญิง
งาม มีค่ายิ่งเสียกว่าสมบัติอื่นในโลก

ชิงนาง น. ๑๑๖

สติปัญญาหรืออะไรทั้งนั้น มันยากที่จะขำนะความหลง ถ้า
เมื่อกามค้นหาเป็นเชื้อเพลิงอยู่แล้ว ควันไฟอันนั้นในไม่ช้า
ก็ต้องดับดาลให้มีความมืดมัว จนแม้นักปราชญ์ก็เหมือนตาบอด

บัวงม น. ๓๐

๑ ความรักตามัวตัวมัวค่อย รู้สึกผิดจิตคอยแต่ข่มกัน

เวนิสวานิช น. ๖๕

ความสงสารอาจจะพาใจให้เลยกลายเป็นรักไปได้

หนังสือ น. ๑๑๐

ร้ายยิ่งกว่าโรคาอย่างใด ๆ
แม้มิได้ชื่นชมให้สมจิต
ไม่เห็นหน้าคู่รักเพียงสักวัน

๑ โครภนี้แรงหาน้อยไม่
ยิ่งกว่าใช้จับหนาวร้าวรานครัน
เหมือนเพลิงพิชเผาอรุราแทบอาลัย
จิตพลันร้อนผ่าวราวอัคคี ฯ

ศกุนตลา น. ๒

ชายใดที่อาจแบ่งนาที่ออกได้เป็นพันส่วนแล้ว และมิด
นัดไป แม้แต่เพียงส่วนหนึ่งแห่งหนึ่งในพันแห่งนาที่นั้น ใน
เรื่องเนื่องด้วยความรักฉะนั้น ก็อาจจะพอवादได้ดอกว่า
กามเทพได้เคยตบไหล่เขาแล้ว แต่ฉันรับประกันแทนที่เดียวว่า
หัวใจของเขายังอยู่กับตัวบริบูรณ์

ตามใจท่าน น. ๑๒๓

๑ เธอพอให้ใจยิ่งรักหวี

ถ้าพูดดีจะเป็นสถานใด ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๓๗

๑ (ความรัก) คือมีแต่ถอนใจ

อีกขลนัยน์ นองแปล้ ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๔๓

๑ (ความรัก) ต้องมีใจจงรัก

ภักดีมุ่งรับใช้ ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๕๓

๑ (ความรัก) ต้องไผ่ผืนถวิล
จงรัก ภักดี อ่อน
ใจเย็นใจร้อนรุด

ร้อนราคินและประสงค์
หย่อนกายถ่อมยอมเชิญ
บริสุทธิ์ทนคอยแต่... ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๕๓

ถ้าจะนับเมล็ดธัญ ก็จะช่วยเท่ากับตอบปัญหาต่าง ๆ ของ
ผู้รัก

ตามใจท่าน น. ๑๑๒

อะไรก็เก่งทั้งนั้น ถ้าชายหนุ่มขึ้นขี่และความหลงขับ

ตามใจท่าน น. ๑๐๙

๑ การดูรักมักชวนยั่ววนใจ ให้ผู้รักเกษมเปรมปรีดา ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๑๐

๑ ...ความรัก

เปรียบเหมือนศรเจ็บแท้และแผลเป็น
มิได้เห็นนอกรายแรงหนัก ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๑๒

๑ ธรรมดายามรักสมัครไซ้ ไม่เห็นใครประเสริฐเลิศกว่าผู้ ฯ

พญาราชาวังสัน น. ๒๔

Acceptissima semper munera sunt auctor quae pretiosa
facit. – Ovid.

(อัคเซ็ปติสสิมา เสมอเปร์ มูเนรา สุนด์ ออคตอร์ เค้ว เปร์ติโยสา
ฟาซิด.–สุภาชิตละตินของปราชญ์โรมันชื่อ ออวิด)

(โคลงนันทายี)

๑ สิ่งของนำรับด้วย

คือที่ค้ำมีเพราะ

คำกล่าวนี้อันดู

ควรจดจำไว้ตรี

ยินดี ยิ่งนอ

ผู้ให้

ชำนะ เพื่อนเอย

ต่อไป

๑ การให้พัสดุนั้น
หนึ่งประจบนายหวัง
หนึ่งล่อขยายความ
หนึ่งล่อคนโหดให้

๑ ฉะนั้นจงหมั่นตั้งจิต
ยามรับของหยิ่งดู
ควรรับ ๆ ทั้งมวล
ผู้ที่ให้ล้วนมุ่ง

๑ ให้ฉันทเช่นมิตรเมื่อ
ให้ไปได้มีคิด
ให้เพราะว่าปรีดา
ให้เช่นนี้เทียบพัส-

๑ ให้ฉันทผู้น้อยมุ่ง
สุจริตภักดี
ผู้ใหญ่รับจักมี
ไม่รับผู้ให้ยอม

๑ สิ่งใดผู้ใหญ่เอื้อ
ให้บริวารปูน
เพราะเห็นชอบการทำ
ประเสริฐเปรียบเพชรค่า

๑ ไฉนใดมิได้ประสบพัคตร
หวามอรุณน้ำตาก็ตกใน

มีหลาย เกณฑ์นา
ประโยชน์

ลับปิด
ลุ่มหลง
ระวัง

ถึถ้วน
บริสุทธิ แล้วฤ
ผิดกัน
ไมตรี

เอาเปรียบ
รักมิตร
ดุษวรรค์
จงรัก

แนไซรั
ที่ติ ได้ฤ
เสียใจ

เอาการ
บำเหน็จ
สมจิต ฉะนั้นฤ
ควรเมือง ๆ
ดุษิตสมิต

ราวหัวอกจะหักเสียให้ได้
กลายเป็นไฟเผาร้อนรอนชีวี ๆ
พญาราชวงศ์ น. ๒๘

ความรักเป็นเครื่องจองจำ แน่นยิ่งกว่าโซ่ตรวนใด ๆ ทั้งสิ้น

ชนมสมกับน้ำยา น. ๑๖

๑ ความรักชักชวนให้ลีลา
เป็นวิสัยของหญิงยอมทิ้งไป

แม่บิดรมารดายังหึงได้
เพราะดวงใจจอดขู่คูชีวา ฯ

พญาราชาวงสัน น. ๗

ความรักมัดเราไว้แน่นยิ่งกว่าสารกรมธรรม์มัดทาสอีก

หมายน้าบ่อน้ำ น. ๙๖

๑ ชายใดใดโรคกล้า
เทียบบ่ทัดหันราย
ราคร้อนอุระสลาย

กลายกาย

ราคเร้า

แสงยิง เจียวแม่... ฯ

ลิลิตพ่ายพ น. ๒๐

๑ ถึงกลางวันสุริยันแจ่มประจักษ์
ไม่เห็นหนานงลักษณ์ยังมีตใหญ่
ถึงราตรีมีจันทร์อันอำไพ
ไม่เห็นโฉมประโลมใจก็มีตมน ฯ

วิวาทพระสมุท น. ๑๖

ความสนิหสนมอาจที่จะกลายเป็นรักใคร่กันก็ได้

กุศโลบาย น. ๗๔

ความรักจริงยอมไม่รู้จักบัญญัติใด และจำเป็นต้องใช้
อุบายตามที่ใช้ได้เพื่อสมความปรารถนา

กุศโลบาย น. ๑๔๐

ถ้าสิ้นรักแล้ว ถึงจะล่ามโซ่ขังห้องไว้ ผู้หญิงก็คงหนีไป
มีชู้จนได้

ขนมสมกับน้ายา น. ๑๖

๑ หนาวลมห่มผ้าอุ่น
หนาวฤดูผิงไฟ
หนาวอกฟุ้งสิ่งใด
หนาวอื่นหมิ่นแสนไซรั

สบายใจ
อุ่นได้
บ่อุ่น ได้เลย
ไปสู่หนาวอารมณ์ ฯ

ลิลิตพายัพ น. ๔๖

๑ ร้อนอากาศอบน้ำ
ร้อนแดดพองแผงเงา
ร้อนในอุระเรา
ร้อนนอกราคหมกไหม้

บรรเทา
รุ่มได้
เหลือหลัก
หม่นเพียงเพลิงรุ่ม ฯ

ลิลิตพายัพ น. ๑๕๖

๑ คิดหักรักสักที
ยิ่งหักรักยิ่งทวิ

ห่อนได้
รักหนัก... ฯ

ลิลิตพายัพ น. ๑๕๐

ความรักเปรียบเหมือนโซ่ ที่จะรักษาได้แต่โดยโซ่ทำงาน
แทนกินยาคินิน

ท่านรอง น. ๑๖๖

ความรักก็เป็นแต่ความบ้าเท่านั้น และข้าขอบอกว่าสมควร
ที่จะถูกตี และถูกขังห้องมืดเช่นเดียวกับคนบ้า และการที่คนบ้า
รักไม่ถูกทรมานและรักษา ก็เพราะความบ้าเช่นนี้ มีอยู่เป็น
ธรรมดามากนัก จนตัวผู้เขียนเองก็พะวงรักอยู่ด้วยเหมือนกัน

ตามใจท่าน น. ๑๐๐

๑ อันกระต่ายนิยมชมจันทร์
เมื่อยังชมไม่หน้าขำใจ

จะเห้นเห็นไปไม่มีเลย
จะหลีกไปไม่ได้ละแม่เอ๋ย ฯ
ท้าวแสนปม น. ๕๒

ในโลกนี้จะหาสิ่งไรที่ชื่นใจเท่าผู้หญิงที่รักไม่มีแล้ว

เกินต้องการ น. ๖๖

๑ รสใดไม่เหมือนรสรัก
แต่มีได้เขยชมสมใจ

หวานนักหวานใดจะเปรียบได้
ชมใดไม่เทียบเปรียบปาน ฯ
ท้าวแสนปม น. ๕๑

๑ สุขใดจะเปรียบประมะสุข

ปรีะยับี้มีเหมือน ฯ
มัทนะพาธา น. ๙๖

๑ เพื่อนใดจะมีประดุจเพื่อน

ฤดีร่วมสินเหา ฯ
มัทนะพาธา น. ๙๖

๑ ธรรมดาหญิงชายทั้งหลายไซ้
ถ้าหากไร้เพื่อนยากลำบากแสน
หากมีมิตรจิตหายระคายแค้น
รสใด ๆ ไม่มั่นไม่ตรึรส ฯ

วิชาวพระสมุทร น. ๘

๑ หวานใดไม่หวานหนัก
ไร้รักหนักอารมณ์

เท่ารสรักสมัครสม
หวานเหมือนชมอมโศกา ฯ
พระนล ๑ น. ๑๐๒

๑ ลีบแสนสุขคนธُسุมนมาลย์

ไม่เท่าเทียบเปรียบปานด้วยรสรัก ฯ
ชิงนาง น. ๓

๑ อันความรักเหวือน้ำอมฤต
ระงับโรคโศกศุญษ์พูนพระวง

ได้ดื่มแล้วชื่นจิตพิศวง
เพราะรักรื่นเย็นยงยั่ววนใจ ฯ
สาวตรี น. ๑๓

สมรส

การสมรส เป็นสิ่งซึ่งได้ประดิษฐ์ขึ้นในสวรรค์

กุศโลบาย น. ๖๙

๑ สมรสคือมงกุฏของยูโน

เป็นขวัญโอเคหาเฉลิมศรี ฯ

ตามใจท่าน น. ๑๖๖

การสมรสอย่างแท้จริง ต้องประกอบด้วยความรักใหญ่ยิ่ง
ความรักที่น่าเคารพและเป็นของผูกใจมั่น ต่อเมื่อเราเองเป็นผู้
ประดิษฐ์เครื่องพันธนาการนั้นขึ้นเองด้วยความเต็มใจ

กุศโลบาย น. ๔๖

ถ้าจะมีเมียละก็หาผู้หญิงที่เป็นไ้ละดี จะได้ไม่ต่อล้อต่อ
เถียงให้หนวกหู

กลแตก น. ๓

เรื่องมีเมียนี้แหละสำคัญนัก ถ้าไม่หาเมียที่ขึ้นเดียวกับตัว
เราเองละมันก็อาจจะพาให้เราฉิบหายได้

มิตรแท้ น. ๗

บิดามารดาไม่ควรจะขัดใจลูกในการที่จะมีสามี ปลูกเรือน
ต้องตามใจผู้อยู่จึงจะถูก

น้อยอินทเสน น. ๑๒๓

ถ้าผู้ชายหนุ่มได้ผู้หญิงสาวเป็นเมีย เขาจะต้องลืมือแก้

หาโล่ห์ น. ๔๐

เมื่อผิวหึงและสงสัยใจเมียโดยไม่มีเหตุ ก็เท่ากับประพฤตินิดสัญญา เพราะธรรมดาคนที่จะแต่งงานกัน ต้องเข้าใจว่าเชื่อถือน้ำใจกันและกัน

นิทาสโมสร น. ๖๓

หญิงที่มีผิวผิตต้องนั่งเอน้ำตาเซ็ดหัวเขา

วิไลเลือกคู่ น. ๑๓๐

การมีผิวมีเมีย ถ้าจะให้ยั่งยืนจริงแล้วละก็ ความพอใจดีกว่าทรัพย์สินเงินทองมาก

หมอจำเป็น น. ๖๓

โบราณท่านว่าไว้ว่า มีเมียเหมือนมีตรวานใส่ขา

หมอจำเป็น น. ๖

การมีผิวผิตเป็นความทุกข์อย่างร้ายกาจสำหรับหญิงสาว

วิไลเลือกคู่ น. ๑๓๐

ไม่มีอะไรน่าปรารถนายิ่งไปกว่าการอยู่เป็นคู่ผัวตัวเมียกัน โดยสงบ ประองดอง และถูกอภัยภัยกัน ไม่ใช่ลุ่มหลงกันอย่างบ้า

วิไลเลือกคู่ น. ๗๔

เด็ก ๆ ปล่อยให้มีเมียแต่เล็ก ๆ ไม่มีคุณอะไร ไม่เป็นหัวเป็นท้าย ใจคอไม่แน่นอน

ปล่อยแก่ น. ๘

เวียงอันมีกำแพงล้อมดีกว่าหมู่บ้านฉั้นใด หน้าผากของผู้มีเมียแล้วก็เป็นสง่ายิ่งกว่าหน้าผากอันเกลี้ยงของชายโสดฉั้นนั้น

ตามใจท่าน น. ๑๐๔

๑ เมียดีเป็นที่ขึ้นบาน

เมียดีร้านเป็นเสนียดครอบคร้ว ฯ

ศกุนตลา น. ๑๓

๑ ...เมียดีเป็นที่สุโขดม

รีนรมย์ราวอยู่ในชั้นฟ้า ฯ

เวนิสวานิช น. ๑๒๘

๑ แต่หญิงที่มีผิวแล้ว

ผิวยอมยิ่งแก้วสุดสง่า ฯ

พญาราชवंสัน น. ๓๓

มีเมียเหมือนมีตรวนใส่ขา

หมายน้ำบ่อหน้า น. ๘๕

๑ แท้จริงนะหญิงก็ลิริวิท-
หญิงโสดจะเรื่องยะคะและศรี

ดะนะได้เพราะสามี
ละก็แสนจะยากเย็น ฯ

มัทนะพารา น. ๙๕

๑ สามีลีเป็นระตะนะเลิศ
นารีและอาภะระณะผอง

และจุทามณีของ
บมียิ่งสุภรรดา ฯ

มัทนะพารา น. ๙๖

๑ อ้นชายจะมีสุนิธิใด
เป็นศรีและศักดิ์ระตะนา

ก็เปรียบกะภรรยา
ทิประดับประดาเรือน ฯ

มัทนะพารา น. ๙๖

การเป็นแม่เรือนดี ถ้าไม่มีผิวมาช่วยทำให้เรือนรก ข้าง
เรามันก็ไม่มีโอกาสได้สำแดงความสามารถของเราเท่านั้นเอง ถ้า
ไม่มีใครทำเรือนให้รกก่อน การที่เราจะกวาดปัดจะเป็นประโยชน์
โหดผลอะไร

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๒๑

ถึงการทำกับข้าวก็เหมือนกัน ถ้าเราทำแล้วไม่มีใครกิน
มันจะเปลืองของเปล่า ๆ เท่านั้นเอง

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๒๑

๑ เสรีจิววิหัทธสารพัตรมัตถ์แน่นแล้ว
ผัวไม่แคล้วมือเรานะเจ้าเอ๋ย
ชุกำราบปราบผัวหัวไม่เงย
ใครจะแย่งช่างเขาเราพอใจ ๆ

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๑๘

ธรรมดาเด็ก ถ้าไม่ปลุกฝังให้มันเป็นเนื้อเป็นตัว มันมักหักเหลวเลอะ
ปล่อยแก่ น. ๑๒

No man ought to be too busy to pay attention to his wife.

A Statesman's Wife p. 26

สมาคม

การคบเพื่อนซี้ซลาดอาจพาให้ตนซี้ซลาดไปด้วย

หนังสือ น. ๑๑๔

พอใจที่จะให้คนเขลามาท่าให้สบายใจมากกว่าให้ความรู้ทำให้เศร้า

ตามใจท่าน น. ๑๒๒

ผู้ที่เหงามเกินไปหรือสนุกมากเกินไปเป็นผู้ที่น่ารัง และมักทำให้ผู้อื่นโดยมากเขาตดินนินทามากกว่าคนเมา

ตามใจท่าน น. ๑๒๑

ไม่ดักน้ำใส่กระโหลกชะโงกดูเงา

ปล่อยแก่ น. ๖๒

๑ ยามอัปจนหม่นหมองไม่ผ่องใส
เพื่อนก็หน่ายสหายหนีหลบลิไป
ตั้งนี้ไซร้ยอมเป็นธรรมดา ฯ

ตามใจท่าน น. ๔๓

๑ คนที่ทำหน้าบึ้งขึงแข็งซื่อ คนทั้งหลายจะนับถือก็หาไม่ ฯ

เวนิสวานิช น. ๘

๑ เอาความขริ่มเป็นเหยื่อเพื่อตกหา
ซึ่งถ้อยคำสรรเสริญของโลกา
เหมือนมุ้งตกปลาบ้าไม่เข้าที่ ฯ

เวนิสวานิช น. ๑๑

๑ ยอมให้ตัวระบบอมสุรา

ดีกว่าถอนใจใหญ่ใจเหี่ยวตาย ฯ

เวณีสวานิช น. ๙

สมัยนี้เป็นธรรมเนียมต้องคบตากัน ต่างคนต่างประพฤติดัว
เป็นลูกปี่บ พองขึ้นทุกที

คบตา น. ๑๒๐

คนเราทุกคนต่างคนต่างพยายามคบตาเพื่อนบ้านอยู่ทุก ๆ วัน

คบตา น. ๓๓

ถูกคนต่ำ หรือถูกเขาหลีกเลียง เป็นหมาหัวเน่า ก็ยังดี
กว่าถูกเขาลืม

บ่วงมาร น. ๙๗

ตามกฎหมายทั่วโลกยอมมีหลักอยู่ว่า การป้องกันตัวเป็น
สิทธิ์ของบุคคลผู้มีอิสรภาพ

คดีสำคัญ น. ๓๑

ธรรมดาผู้ที่เป็นคนสูง ถ้าเขาไม่อยากจะให้อะไรแก่คนต่ำ
เขามักนิ่งเสียเท่านั้น เป็นทางแสดงอหยาอัยคติของเขา

คบตา น. ๕๗

“ถ้าหาก” เป็นผู้บันดาลสันติภาพได้อย่างเดียว “ถ้าหาก”
มีคุณมาก

ตามใจท่าน น. ๑๖๓

คนเช่นไหนก็ชอบคนเช่นนั้น

ปริยทรรศึกษา น. ๖๔

๑ โดยมากไม่ว่าสิ่งไร ย่อมเลิศขึ้นได้ โดยถูกกับของเลิศดี
แม้เท่าถ่านเมื่อหาที่ ศีรชะกริ ถูกมันก็เป็นของงาม
ปรียทรรคิกา น. ๕๙

อย่าไว้ใจในเจ้านาย
(สุภาชิตของขอโลมอน)

กุศโลบาย น. ๑๖๐

๑ อย่าพะวงหลงเชื่อถือ
คนห้ามกระเพื่อทำ
นักพูดชักกระยำ
นักปราชญ์ลิจักกู

ฟังคำ
อวดรู้
ยับเปล่า พ่อเอย
จิตให้ทรรษา ๫

พระนล ๑ น. ค

จงเพ่งเล็งดูลงไปใจของตนเอง ก็จะได้เห็นว่าตนก็คล้าย
กับคนทั้งหลาย คือพอใจให้คนอื่นเขาพูดจากันโดยดี คนใดที่
ทำแก่ตนโดยหยาบคาย ก็ย่อมไม่เป็นที่พอใจ

ทรมานลงกิเดียน น. ๑๖

คนเราจะเหวตาหรือเป็นคนสามัญที่ผิว

นกกัณฑ์ น. ๑๖

๑ เสื่อพีเพราะป่าปก
ดินเย็นเพราะหญ้าบัง

และป่ารกเพราะเสื่อยัง
และหญ้ายังเพราะดินดี

หนามยอกเอาหนามบ่งบรื่อง น. ๔๕

พยายามที่จะนึกถึงใจคนอื่นบ้างเหมือนกับคนเขาทั้งหลาย

เนื้อเรื่องละครพูด น. ๑๕

ถ้าหากว่าการสมาคมของเรา มิได้มีรากเง่าฝังแน่นอยู่ใน
ความสัตย์ การสมาคมนั้นก็จะต้องถึงซึ่งความละลายแน่แท้ แต่
เราก็จะล้มเสียไม่ได้เหมือนกันว่าบุุคคล ย่อมมีความบกพร่อง
เป็นธรรมดา

เนื้อเรื่องละครพูด น. ๑๕

ถ้าจะเตือนกันด้วยอัชฌาสัยและความเห็นใจกัน ผู้ที่ถูก
เตือนก็มีแต่จะรู้สึกขอบใจ หรืออย่างไรก็ดี คนดีแล้วเขาต้อง
ขอบใจ

เนื้อเรื่องละครพูด น. ๑๖

Accensa domo proximi, tua quoque periclitatur.

(อัคเซนสะ โดโม พรอกซิมิ, ตูวะ โค้วเค้ว เปरिकลิตาตุร์.

-สุภาษิตละติน)

(โคลง ๓)

๑ เมื่ออัคคีไหม้เรือน
เรือนสุเองก็ใกล้

แห่งเพื่อนบ้านนั้นไซ้
เหตุร้ายปานกัน ฯ

(โคลงมหาวิษณุมาลี)

๑ อันใครซึ่งพูดว่า
ควรอยู่ควรยังชีพ
คือเห็นประโยชน์ตน
เพราะมนุษย์เรายาก

๑ ที่เปลี่ยวใครจะอยาก
คนย่อมชอบอยู่เป็น
อยู่รวมคณะดู
สักหน่อยก็ต้องขาด

ต่างคน
ต่างหาก
ยังแคบ อยู่หนา
ที่จะอยู่เดียว
ไปอยู่ ยังฤ
หมู่หมวด
ตายจิต จิตแฮ
ทุกข์อสุขา

๑ ภัยพิบัติเบียด
แม้จะนั่งเฉยเสีย

เหตุร้ายจักกระเทือน
และเพื่อนไม่คบค้า

๑ แม่ปองเป็นสุขยัง
ต้องคิดถึงเพื่อนร่วม
เพื่อนวอดจะดำรง
ใช้ว่าอุปัทวเหตุ

๑ ควรเอาธุระโอบ
ช่วยปกป้องกันภัย
ควรคิดว่าเพื่อนมี
เราก็อพลอยสะท้าน

๑ ถึงคราเราเดือดร้อน
เพื่อนก็คงช่วยรำ-
มี้มิตรจิตสमान
เป็นประเพณีโลก

เขียนเพื่อน บ้านแล
ไปช้า

กระทบ เราเอง
จะได้ใครสนอง
ย็นยง

ถิ่นเทศ
สุขอยู่ ฉันทไค
จะเว้นแต่เรา

อารี
เพื่อนบ้าน
ความทุกข์
ทุกข์ด้วยสขา
รำคาญ

จับโคก
สามัค- คีแฮ
ล้ำขร็องสรรเสริญ ฯ

คุสิตสมิต

Chorâ lokasmimabbudâ.

Bandits are the world's banes.

If we show any friendliness to bandits, we must inevitably become tainted and baneful also!

Might is Right p. 95

มิตรสหาย

ใครทำร้ายต่อผู้ที่เป็นญาติมิตรของเราก็เท่ากับประทุษร้ายเรา
ด้วยเหมือนกัน

อำนาจคือธรรม น. ๙๔

มิตรกับมิตรจะพบกันนั้นยากนัก แต่แม้ภูเขาก็ก้อาจจะเขี่ย
ได้โดยแผ่นดินไหวและได้พบกันโดยเหตุนั้น

ตามใจท่าน น. ๘๙

๑ น้ำฟ้าหนาวร้าวอกฟกไม่เหมือน
ซึ่งแค้นเพื่อนลืมนทุกสิ่งสรรพ
ถึงฟ้าทำน้ำแข็งแกร่งฉะนั้น
ไม่เย็นหันเทียบเพื่อนเลือนลืมนมิตร ฯ

ตามใจท่าน น. ๗๖

๑ ที่รักโลก ก็เพราะรักสมัครมิตร ฯ

เวนิสวานิช น. ๗๗

๑ ถึงมีทุกข์สักหน่อยก็ถอยลด
เมื่อพึงพจนมิตรช่วยกันอวยพร ฯ

วิวาทพระสมุทร น. ๘

๑ จะหามณีรัตน์
เพราะมีวนิชค้า
ก็แต่จะหาซึ่ง
มิตรพยะมากมี

รุจิเลิศก็อาจหา
และตनुก็มั่งมี
ภரியามิตรดี
ก็ว่าได้ประดุจใจ ฯ

มัทนะพาธา น. ๑๒๒

ผู้ที่ไร้เงิน โอกาส และความพอใจ ก็เท่ากับไร้สหายดี
สามคน

ตามใจท่าน น. ๘๑

Amici vitia si feras, facias tua.

(อมีซิ วิเชีย ลี เฟรัส, เฟาซิอัส ตูวะ.-ภาษิตละติน ของ
นักปราชญ์โรมัน ชื่อ ปุปลิอุส ลีรุส)

(โคลงวิหขุมาลี)

๑ <u>เห็นมิตรทำชั่วแล้ว</u>	เพิกเฉย
<u>เท่ากับสูตัวเอง</u>	<u>นั้นแล</u>
ภาษิตเช่นนี้เคย	พบอยู่
ในพุทธศาสน์แท้	น่าคะนึง
๑ พึงเข้าใจว่าแม้	รักมิตร
มิตรประพฤติดีควร	ชอบมาก
แม้มิตรประพฤติผิด	ใจเหี่ยว
รักอย่ารักแต่ปาก	จึงควร
๑ หวนตรองดูซึ่งถ้อย	ภาษิต เทอญพ้อ
คนอื่นจะซังเรา	แนไซรั
โดยดูว่าคบมิตร	สหายอย่าง ไदनอ
มิตรชั่วอาจพาให้	เสื่อมศรี
๑ มีคนอยู่มากเข้า	ใจมืด
ว่าหากจะซื้อตรง	เที่ยงแท้
ต้องนั่งอยู่แม้มิตร	ทำชั่ว
ปกปิดความผิดแม้	ทราบความ

๑ ตามจริงแม้ตรีด้วย
ก็จะเห็นด้วยตาม
ผู้เริ่มรื้อก่อการ
แม้ว่าถูกท้วงจิต

๑ มิตรสหายแม้ว่ารัก
เห็นมิตรจะผิดควร
เกรงใจแต่ในสิ่ง
ท้วงเพื่อกันผิดคร้าม

๑ ใครถูกมิตรท้วงกลับ
นับว่าเห็นแก่ตัว
ไม่อาจจะรักใคร
อันจะเป็นมิตรพัน

วิจารณ์
ภาษิต
ชั่วอย่าง ไตฤา
อาจกลาย
กันจริง
กล่าวห้าม
ควรที่ จึงดี
เพื่อนโย
ขัดใจ
มากล้น
นอกจาก ตัวเอง
วิสัย ๆ
ดุสิตสมิต

Aquellos son ricos que tienen amigos.

(อะเคลโลส ซอน ริโคส เค ตีเอ็นเน็น อมิโคส.-สุภาษิตสเปน)

(โคลงสินธุมาลี)

๑ มากมิตรเหมือนมากด้วย
ปราชญ์กล่าวคติขาน
นับว่าถูกโดยฐาน
อรรถจะขอชี้

๑ ใครเล่ามีอดี-
อีกพลังวังชา
จะประดิษฐ์การา
แน่แท้มีอาจจัก

ธนสาร
เช่นนี้
อุป- มาเส
ต่อไป
กายา
เปรียบยักษ์
ได้แต่ เตียวฤา
สิทธิ์หวัง

๑ ลำพั้งแรงหนึ่งหั้ง
ปราศจากซึ่งพวกพ้อง
ปราศจากเพื่อนช่วยตรอง
ทุกอย่างต้องเลือกเฟ้น

๑ เณรียาฉลาดหั้ง
แม้พลาดอาจจะยับ
มีเพื่อนช่วยเตือนกับ
ทุกสิ่งสัมฤทธิ์ไשר์

๑ ถึงมีความรอบรู้
อาจจะมีเวลา
ยามพลาดอาจเลยพา
คิดพลาดอาจเสียพีช

๑ กมลยามเมื่อท้อ
มีมิตรจิตดีคอย
เมื่อเห็นจะเสียรอย
แม้พลาดอาจแก้ผิด

๑ ฉะนั้นใครมีมิตรมาก
เปรียบประหนึ่งเศรษฐี
ยามดีมิตรเสริมปรีดี
ยามขัดสทุกข์

หนึ่งสมอง
วังเด็น
ตริกิก
แต่เดียว
มากทรัพย์
ย่อยได้
ช่วยออก แรงนา
สุดดี
วิทยา มากแล
มนท์มีด
ใจเหี่ยว
ปราศผล
ถดถอย
เตือนจิต
คอยแนะ นานา
ปลอดภัย
จึงดี เพื่อนเอย
เลิศผู้
เปรมจิต จริงพ่อ
กลับเกษม ฯ
ดุสิตสมิต

Il est plus honteux de se défier de
ses amis que d' en être trompé.
(กาษิตของปราชญ์ฝรั่งเศส ชื่อ ลา รอทฟูโกลด์)

(โคลงมหาวิชขุมาลี)

๐ การระวางใจแห่งผู้
เป็นสิ่งนำอดสู
ยิ่งกว่าถูกเพื่อนคิด
ภาษิตนี้ขอแก้

๐ คือใครมีมิตรแล้ว
ว่ามีตรบชื่อตรง
เหมือนสปรประมาหมิตร
บมิซ้ำจกไร่

๐ กลัวอายเพราะมิตรจก
จึงคิดฉลาดระวาง
ที่แท้ก็ตนคือ
เพราะว่าองค์แห่งมิตร

๐ ผู้ใดดูถูกมิตร
เพราะว่าคนทรามไหน
เมื่อเริ่มจะตั้งผูก
โยไมวิจารณ์จบ

๐ มิตรร้ายฉิมุ่งร้าย
แม้เมื่อเราชื่อตรง
โลกย่อมจะติเขา
คนชั่วย่อมไม่แคล้ว

๐ ภาษิตจึงได้กล่าว
ว่าระวางมิตรนำ
ยิ่งกว่าถูกเพื่อนหลอก
ตรงจะเสียทีคิด

เป็นมิตร สหายแฮ
แน่แท้

ทฤษฎศ
อรรถให้แจ่มใส

ระวางจิต
นั่นไซรั

ดูถูก มิตรนา
มิตรสิ้นปวงสหาย

ไม่ชื่อ ตรงแฮ
หาผิด

ผิดมิตร- ธรรมนา
ก็ต้องไว้ใจ

ดูถูก ตนเอง
จึงคบ

มิตรภาพ
จิตหมั่นในสหาย

ต่อเรา
อยู่แล้ว

ไม่ติ เราเลย
ฉลาดโลกนินทา

คติบอก
อัปรยศ

ลวงเพราะ ชื่อนา
ไปต้องอับาย

๑ มุ่งหมายจิตมั่นด้วย
ถึงหากเพื่อนทุจริต
อย่าวิตกแต่จำ
จักคบมิตรอื่นไซ้

มิตรธรรม
หลอกให้
ไว้เพื่อ
จะได้รู้พรรณ ๖
ดุสิตสมิต

ญาติ

ถึงสหายจะสนิทปานใดก็ไม่เสมอญาติได้

กลแตก น. ๒๑

ญาติสังคหะ ย่อมเป็นสิ่งสรรเสริญของมหาชน

นินทาสโมสร น. ๘๙

๑ อันพี่น้องต้องสนิทเสนาหา จะนิยมผู้อื่นกว่าได้อย่างไร ฯ

รามเกียรติ์ น. ๖๙

ญาติสนิทมิตรวาทที่จะประชิดประชันกัน

รามเกียรติ์ น. ๑๔๓

พี่น้องกันจะไม่รักกันอย่างไร

รามเกียรติ์ น. ๖๙

คนที่ไม่โอบอ้อมอารีช่วยเกื้อกูลพี่น้องแล้ว เป็นไม่ควร
นับถือเลย

นินทาสโมสร น. ๖

ใครทำร้ายต่อผู้ที่เป็ญาติมิตรของเรา ก็เท่ากับประทุษร้าย
เราด้วยเหมือนกัน

อำนาจคือธรรม น. ๙๔

บิดา มารดา บุตร

แม่รักลูก ดูแต่สัตว์แม่ลูกอ่อนนสิ ถึงแม่โดยปกติมันจะ
ไม่ใช่สัตว์ดุร้ายเลย เมื่อมีใครกล้ำกรายเข้าไปใกล้ลูกของมัน
มันก็โदุดออกมากัดทีเดียว

หนังสือ น. ๑๐๕

บาปของบิดาจะต้องตกแก่บุตร

เวณีสวานิช น. ๑๒๔

ธรรมดาลูกต้องกตัญญูต่อบิดา

ปล่อยแก่ น. ๗๒

ได้ลูกกลับมาไว้บ้านดีเสียยิ่งกว่าได้สมบัติอะไร ๆ ทั้งหมด

ด่อนรับลูก น. ๖

๑ เมื่อแก่เฒ่าหมายเจ้าช่วยรับใช้

เมื่อยามไข้หมายเจ้าเฝ้ารักษา

เมื่อยามถึงวันตายวายชีวา

หวังลูกช่วยปิดตาเมื่อสิ้นใจ ฯ

วิวาทพระสมุท น. ๑๔๕

ไม่ใช่หน้าที่ของลูกที่จะมาสอนพ่อ

โพงพาง น. ๒๘

บิดาควรคิดถึงความสุขของบุตรมากกว่าของตัวเอง

คบบดา น. ๑๒๑

อาจารย์ คิษย์

อาจารย์มีหน้าที่กระทำความป้องกันศิษย์ในทิศานุทิศ

วิไลเลือกคู่ น.๙๔

A bove majori discit arare minor.

(อา โบเว มะเยอริ ดิสซิติ อะราเร มินอร์.-สุภาชิตละติน)

(โคลงนันทายี)

๑ โคนุ่มเรียนรอบรู้	การไถ
ก็จากไคว้ยอัน	แก่เก่า
ดั่งนี้จุงไผ่ตรง	ดูเกิด
คิดเปรียบเทียบเข้ากับ	มนุษย์เรา
๑ ผู้เยาว์อายุมัก	เห็นตน
รู้รอบยุบลดี	ประเสริฐ
ดูถูกซึ่งคนมี	อายุ
ลืมนว่าเขาเกิดก่อน	ตนมา
๑ ลืมว่าการเกิดก่อน	นั้นเขา
ได้เปรียบแก่เรามี	ใช้น้อย
เคยรู้จักเบาหนัก	ขำนิ ขำนาญแฮ
เห็นแก่ขม้อยเนตร	อีกหยัน
๑ ลืมกันเสียด้วยว่า	ดูไซรั
รู้รอบอะไรมา	แต่เกิด
เพราะผู้ที่ใหญ่สอน	จึงทราบ นาพ่อ
มิใช่จะเลิศตรัส-	รู้เอง

๑ อวดเก่งว่าฉลาด
แม้บิดารักไม่
หรือครูช่วยชักชวน
ดูจะฉลาดจาก

๑ จงไม่ตรีให้มาก
ลบหลู่ผู้มีอา-
ลิมคุณก็ศรีคง
มักอวดมักพรากรลั่น

๑ นิยมและนบนอบ
ท่านรักจักได้หมั่น
ท่านชังจักไร้ความ
เคารพผิดเชื่อ

แหลมหลัก
อนุศาสน์
เพิ่มพินัย ให้แฮ
หนไหน
จักดี
ยุมาก
จรจาก ตนนา
คนชม
ผู้ใหญ่
อนุศิษย์
รู้เพิ่ม อีกแล
เกิดสหาย ฯ
คุณิตสมิต

ทหาร

- ๑ เป็นทหารชาญศักดา ต้องไม่ยอมขายหน้าสู้ยอมตาย ๗
พระร่วงคำกลอน น. ๑๐๔
- ๑ เป็นทหารชาญชัยไม่เหมือนคน
ถึงเสียชนม์ไม่เสียซึ่งวินัย ๗
หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๓๔
- ๑ เป็นเชื้อชาตินักรบ
นับว่าได้ตายงาม
สลະซีพ ฦ สงคราม
ดูจะนายทหารกล้า ๗
มัทนะพาธา น. ๑๒๕
- ๑ เป็นทหารจะพะวงหลงเขย
สงบศึกก็ได้อยู่เคหา
เมื่อต่อสู้ไพร่ที่มากมวล
ละเลยราชกิจไม่บังควร
เคียงคู์รรยาเฝ้าสงวน
จะมัวหวนท่วงเมื่อย่อมเสียการ ๗
พญาราชวงศ์ น. ๓๗
- ๑ หน้าที่เป็นนักรบ
จะขึ้นชื่อลือลั่นชนนิยม
ถึงจะจบสังขาร์นาวาล่ม
เกียรติอุดมเกริกแคว้นแดนไทย ๗
พญาราชวงศ์ น. ๓๗
- ๑ ทหารมีหน้าที่คอยปรามปราบ
กำราบเหล่าศัตรูทั้งน้อยใหญ่ ๗
พญาราชวงศ์ น. ๔๑
- ๑ เป็นทหารรู้การอยู่
จะดูถูกศัตรูไม่ควรที่ ๗
พระร่วงคำกลอน น. ๓๓

ผู้นำ

พระราชยาเปรียบเทียบอรรถกถาของชาติ

ฉวยอำนาจ น. ๑๒

กษัตริย์ ผู้เป็นจอมจักรพรรดิบรรพชาลัย แม้ผู้ใดเอาบารมีเป็นที่พำนัก จะเป็นมนุษย์วานรยักษใด ๆ ก็ดี ถึงแม้รู้ว่าไพร่ถ้ามาระยอบ จะกล่าวตอบงัดไปนั้นไม่ได้ จำจะต้องรับไว้และเลี้ยงดู

รามเกียรติ์ น. ๗๐

กองทัพใดไร้ธงชัย ทหารในกองทัพนั้นย่อมจะมีขวัญไม่สู้ดี และเมื่อเข้าสนามรบ ถ้ารู้สีกว่ามีธงชัยไปในกองทัพ ถึงแม้ธงนั้นจะมีได้อยู่ในแนวหน้า ทหารก็มีขวัญดี เพราะมีน้ำใจยึดมั่นอยู่ที่ธง

ฉวยอำนาจ น. ๒๗

ทศพิธราชธรรม

๑. ราชานเรศวรทรง
ถึงแม้อรพีละประจัญ

ทศพิธมหาธรรม
ก็ปลาดประลัยลาน

๑. ทานม (ทาน)

๑. หนึ่งท้าวประกอบมะนะสะเอื้อ
เพื่อชนนิกรสุขะสราญ

อนุเคราะห์อวยทาน
ฤทธิเพื่อบ่ยากจน

๒. ศีลม (สี่ล)

- ๑. หนึ่งคือประพาศศีลภาวะสำรวม จิตะมุงมนุญผล
ทรงศีลละสังวระวิมล ฐระมุงเสวยสวรรค

๓. ปริตฺยาคุม (ปริจจาค)

- ๑. หนึ่งเอื้ออำรุงสมณพราหมณ์ และประดิษฐ์หิตานันท์
โรงเรียนสะพานและคฤหะอัน ชนใช้จะพึงประสงค

๔. อารุขามุ (อาชุขว)

- ๑. หนึ่งมีกะมลวิมลใส หฤทัยชื้อตรง
เป็นนิตยนิรันตระธำรง สัจริต ณ ไตรทวาร

๕. มารุทามุ (มททว)

- ๑. หนึ่งคือหทัยบมิกะธำรง บมิจังจะรุนราญ
บถึงพระองค์สมะสมาน มนะน้อมนิยมชม

๖. ตปม (ตป)

- ๑. หนึ่งเภากิเลสอะกุศล มละกลัว ณ อารมณ
ด้วยการบำเพ็ญพิระอดม วรศาสตร์โนบาย

๗. อโกรฐม (อโกรฐ)

- ๑. หนึ่งแม้จะมีมนุชะป้อง ประดิปกษะมุงร้าย
เมตตาทิธรรมะวิธิหมาย ชะนะด้วยอเวธา

๘. อวิหีสนม (อวิหีส)

- ๑. หนึ่งท้าวบ่ป้องมะนะจะเบียน นรพึงพระเดธา
ป้องปกพศกนิกรนา- คระระแม้นปีโยรส

๙. กุษานุติม (ขนุต)

- ๑. หนึ่งแม้จะมีฐระรำคาญ หฤทัยก็ออมอด
ยามควรกีทรงกรณะงด ครุฑทันพะอาญา

๑๐. อวิโรธนุ (อวิโรธน)

- | | |
|--|--|
| ๑. หนึ่งคงธำรงนิติประวัติ
ทรงจำพิภพดิลกมา— | วรายุกติธรรมมา
สุกม้านมมูเดิม
มะกุศลก็ส่งเสริม
พหูพรบวายุวัน ฯ
พระนล ๒ น. ๗๙ |
| ๑. ขุนไต่ดำรงสุทศรร—
บุญญาธิการก็จะเพิ่ม | |
| ๑. ใครดีก็ชมให้สมจิต
ใครแข็งขึ้นอำนาจก็ฟาดยับ | ใครผิดวินัยสั่งให้จับ
ให้สมกับที่พาลหาญทะนง ฯ
หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๓๙ |

สนนทุโร ขตุติโย ตปติ

(ธรรมบท ขุททกนิกาย)

(โคลงสุภาพ)

- | | |
|--|---|
| ๑. <u>ยามองค์ขัตติยะเจ้า</u>
<u>ทรงพิชัยภูษา</u>
<u>ยามนั้นย่อมสง่า</u>
<u>ราวจะชวนข้าแกล้ว</u> | <u>จอมประชา</u>
<u>เสร็จแล้ว</u>
<u>งามจับ ใจแสร</u>
<u>แก้วนกล้ำกลางสมร</u> |
| ๑. นิกรใดไร้ราช
เหมือนขาดธงชัยชู
ขุนนารบริปู
ไร้กษัตริจจึงว่า | นำห่มุ
จิตกล้า
พลอีก หาญฮือ
แห้วแท้ไต่ปาน |
| ๑. ภัยพาลใดจะสู้
ใจเหี่ยวย่อมบ่ทน
ใจเหิมย่อมประจัญ
อาจชนะแพ้ได้ | ใจตน ได้ฤฯ
เคิกไซร์
เคิกห่อน เกรงเลย
แน่แท้เพราะขวัญ |

๑ เหตุฉะนั้นยามเหล่าข้า

วีรราชกษัตริทรง

กรกมพระแสงยง-

จิตจึงปราโมทย์น้อม

๑ บรมกษัตริเจ้า

ทรงรัตนโกสินทร์

ยุทธศาสตร์ทรงชิน

เหมือนกษัตริอารยะก็

๑ ทรงผดุงพลพยุพร้อม

ทรงสถิตที่จอมพล

ทรงเอาเหตุภัยสนธิ

ทรงเมตตาพลแก้ว

๑ ฉะนี้ชายนักรบเชื้อ

จึงอุตสาห์ออกไป

ชิงชัยจบได้ชัย

ประกาศเกียรติอะคร้าว

เห็นองค์

เครื่องพร้อม

ยรรสะพร้ง

นอบเกล้าบังคม

จักริน

แหล่งนี้

ชาญเชี่ยวชาญ

ก่อนแท้ทุกองค์

เมื่อรณ

เพริศแพรว

สอดส่อง

มาตรมั่นพระสหาย

ชาติไทย

เค็กหัว

ชนะเค็ก

ครึกครื้นเกียรติสยาม ฯ

ดุสิตลมิต

ปุตตกํ วย ราชาน โปํ รกขนตุ สพุพทา

(สุภาชิตตอนมาจากคาถา “ยัย” ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ฉิม)

(โคลงวิษขุมาลี)

๑ ราชาทุกเมื่อเลี้ยง

ทวยราชภูรประหนึ่งเป็น

นี้เป็นเลิศสุภา-

เป็นคติฝ่ายพุทธ-

รักษา

ราชบุตร

ชิตแน เทียวนอ

ศาสนา

๑ ราชาม้ากอบด้วย
ฤทธิอำนาจ
จักมีพระตบะ
แม้มีพร้อมพรคช้ำ

๑ มีเดชอาจปราบด้วย
ผิวะชนกล้าวเกรง
แต่แม้จิตประสา
จิตก็คงบ่ยอบ

๑ ความจริงเป็นดังนี้
จอมภพจึงมุ่งทาง
ซำรักพระป็นรัช
จึงจะมีจิตสมัค

๑ ยิ่งเป็นพลทแก้ว
แม้ทราบว่ารำชา
ก็ยิ่งจะเหิมหาญ
สละชีพเพราะภัก-

๑ พระผ่านพิภพพื้น
ยามตรัสต้อนรับพล
ทรงประกาศรักใน
พลทหารได้สดับ

๑ ไม่เสียทีที่สู้
เนื้อเลือดเพื่อปราบปราม
ความรักแห่งองค์พระ
ตามปกเกศจึงปราศ

เดชะ
แผด็จหล้า
ยิ่งใหญ่
ไปดี
อาชญา
นบนอบ
ไม่รัก พระฤ
อย่างงาม
แน่ชัด
ปลูกรัก
มั่นพอ ฉะนั้นแล
มั่นจริง
กอบการ ยุทธฤ
ธรัก
ห้าวศึก
ดิสมาน
ภูมิไทย
ผู้กลับ
พลพรรค
จับใจ
ยอมสละ
อริราช
บิดุเรศ โลกแยะ
ปลอดภัย ฯ
คุณิตสมิต

คุณนงเง ธรรมานาน์ อุรุ คจณติ บุงคโว
สพพา อุรุ คจณนติ เนตเตเต อุรุ คเต สติ

(โคลงสุภาพ)

- | | |
|------------------------------|-----------------------|
| ๑ <u>ยามฝูงโคข้ามฟาก</u> | นที |
| <u>โคโจกนำตรงตี</u> | <u>ไปเลี้ยว</u> |
| <u>ปวงโคอื่นตามรี</u> | <u>รุดข้าม</u> |
| <u>ทั้งหมดบคคเคี้ยว</u> | <u>ไต่ไต่ตามกัน ฯ</u> |
| ๑ <u>อันสุภาษิตนี้</u> | เดือนใจ |
| <u>แห่งผู้ที่เป็นใหญ่</u> | ยิ่งผู้ |
| <u>มีหน้าที่นำใคร</u> | ใครนั้น กิติ |
| <u>จำจะต้องรอบรู้</u> | จักแท้ทางตรง |
| ๑ <u>จะบงการแม้แต่</u> | ในครอบ ครว้ฎา |
| <u>ก็จักต้องประกอบ</u> | กิจไซร์ |
| <u>ให้เป็นเยี่ยงอย่างชอบ</u> | สุจริต ธรรมแฮ |
| <u>จึงจะอาจรักษไว้</u> | พวกห้องพงศา |
| ๑ <u>ถ้าคิดพานิชตั้ง</u> | ค้าขาย |
| <u>คุมควบคนทั้งหลาย</u> | ลูกจ้าง |
| <u>ให้สุจริตกาย</u> | วจนะ |
| <u>สินจึงจะไม่ร้าง</u> | เร็ดไร่ไกรงาม |
| ๑ <u>ยามรับราชกิจให้</u> | ทรงรัฐ |
| <u>บังคับจะถนัด</u> | แน่ได้ |
| <u>ก็โดยที่เคร่งครัด</u> | ในระเบียบ การแฮ |
| <u>ประพฤติสุจริตไว้</u> | มันแล้วไปเชิญ |

๑ หากเป็นแสนเยผู้
นำพวกประจัญบาน
สำแดงพิระชาญ
นายทะนงนำหน้า

๑ แม้ท่านผู้ปกป้อง
สถิตสุธรรมมา
พลก็ยอมพา
ประดุจฝูงโคแล้

นายทหาร
เค็กกล้า
ชิดชะงัด
ไพร่ล้วนพลอยหาญ
ครองประชา
เที่ยงแท้
กันรัก ธรรมแล
ไต่เต้าตามขุน ฯ
ดุสิตสมิต

The King is the light of the Realm.

Coup d' Etat p. 21

ความรักชาติ

Ad ogni uccello suo nido par bello.

(อัต โอนยี อูจเจ็ลโล สุโว นิโด ปาร์ เบ็ลโล.-สุภาชิติตาเลียน)

(โคลงสุภาพ)

๑ ต่างนกต่างเห็นไซรั	ว่ารัง
ตนอยู่งามสะพรั่ง	แน่นแท้
สุภาชิตนี้ฟัง	จับจิต
ตรีไตรให้ตีแล้	ทราบข้อเปรียบคดี
๑ ใครมีเคหะห้อง	ของตน
เป็นที่อยู่คงยล	แยกได้
พักกายพักกมล	ผาสุก
ย่อมจะรักเยาไซรั	อีกทั้งคอยถนอม
๑ ย่อมรักเคหะแม่	เล็กนิต หนึ่งนา
หรือมิงามประติษฐ์	เด่นจำ
ขอเพียงแต่ถูกจิต	ผู้อยู่ นั้นแล
อันตึกใดในหล้า	จักสู้เรือนเรา
๑ ฝ้าคิดถึงเช่นนี้	ท่านเอย
แล้วก็ขอจงเลย	คิดด้วย
ว่าท่านอยู่สบาย	เพราะเหตุ ไตฤฯ
เพราะเหตุใดไม่ม้วย	มอดทั้งคร้วเรือน
๑ จงเตือนสติให้	ไตร่ตรอง
เราสุขไม่หม่นหมอง	หมกกลุ่ม
เพราะประเทศสยามของ	เรานี้
มีรัฐบาลคุ้ม	ครอบเกล้าเราเย็น

๑ ฟังเห็นเยี่ยงนกแล้ว
เสียมประเทศไทยอยู่
เทศอื่นจักเฟื่องฟู
ก็บ่รักเท่าแม่

๑ ความรักประเทศผู้
ทั้งร่างและชีวะ
รักษาอิสร-
ยงยศสยามราชเรื่อง

ครองดู
สุขแท้
โตเติบโตเท่าใด
ภาคน้อยแห่งสยาม
ยอมสละ
ปลดเปลื้อง
ภาพแห่ง ไทยแะ
รัฐคังอวสาน ฯ
ดุสิตสมิต

ถึงจะตายก็ไม่น่าเสียดายชีวิต นึกเสียวว่าตายให้บ้านเมืองของเรา
มิตรแท้ น. ๒

ยอมตายเสียดีกว่าที่จะต้องเป็นทาส

หนามยอกเอาหนามบ่ง น. ๖๒

การที่รักชาติต้องเข้าใจว่าเหมือนรักตัวของเราเอง ใครข่มเหง
ชาติควรต้องเจ็บแค้นเหมือนหนึ่งข่มเหงตัวเรา

ความดีมีไชย น. ๑๐๒

๑ ความเจริญแห่งพารา
ควรนึกประโมทย์แล้ว

ปรากฏตา แน่นแท้
อรุณดินแปรมกมล ฯ
ลิลิตพ่ายพ น. ๑๔

คนเราจะตายอย่างไรได้งดงามยิ่งไปกว่าต่อสู้ศัตรูที่มีมากกว่า
หลายเท่า เพื่อป้องกันอันตรายของชนกและศาลเทพารักษ์ของเรานั้น
มีละหรือ

ฉวยอำนาจ น. ๓๒

How can man die better
Than facing fearful odds,
For the ashes of his fathers
And the temples of his gods?

Coup d' Etat p.57

ไทย

๑ ยามเย็นเดินนั่งนุ่ม
รำลึกถึงเทศตน
เป็นรัฐมณฑล
ควรถนอมแน่นตั้ง

๑ ใครราญใครรุกตัว
ไทยรบจนสุดใจ
เสียเนื้อเลือดหลังไหล
เสียชีพไปเสียสิ้น

๑ หากสยามยังอยู่ยั้ง
เราก็เหมือนอยู่คง
หากสยามพินาศลง
เราก็เหมือนมอดม้วย

๑ อย่ามัวคิดแข่งบ้าน
คิดแต่ถึงเมืองไทย
เมืองเราศรีวิไล
นักพูดจะชวนชี้

กมล
อยู่ยั้ง
ไทยอยู่ สราญฮา
อยู่เพียงอวสาน

แดนไทย
ชาติดิน
ยอมสละ สิ้นแล
ชื่อก้องเกียรติงาม

ยืนยง
ชีพด้วย
ไทยอยู่ ได้ฤ
หมดสิ้นสกุลไทย ฯ
สยามานุสสติ

เมืองไหน หน้อยเลย
บัดนี้
ควรอยู่ แล้วนา
ชักบ้าย่าฟิง ฯ
พระนล ๑ น. ค

๑ ดูรากุลบุตรเชื้อ
อันชาติรุ่งเรืองฉาย
แม่ไร่กว้ออาย
เขาจะเยาะเล่นแม่

๑ ขอบางนักปราชญ์เชื้อ
ถ้วนท้ววจมีใจ
วิชากรวีใน
ทั้งบัดนี้บัดหน้า

๑ ระวังตั้งจิตเอื้อ
เอาเยี่ยงอย่างกรวี
เป็นข้าแผ่นดินดี
เขาจะนับเปรียบแก้ว

๑ ขอไทยผดุงกรวีวิชา
เพื่อเกียรติสยามกรวีวิชาล

๑ กรุงไทยศรีวิไลทันเพื่อนบ้าน
จึงมีช่างข่านาญวิเลขา
ทั้งช่างปั้นช่างเขียนเพียรวิชา
อีกช่างสถาปนาถุกทำนอง
ทั้งรูปพรรณสุวรรณกิจ

ชาติชาย
เจ็ดแท้
ทั้งชาติ เจียวพ่อ
หมดผู้รู้ดี ๆ
พระนล ๑ น. ค

ชาวไทย
ดุจข้า
ไทยรัฐ
อย่าให้สูญพงศ์ ๆ
พระนล ๑ น. ค

เอาดี เกิดพ่อ
พิริยแผ้ว
เลี้ยงชีพ ดีเทอญ
รุ่งเรืองเมืองไทย ๆ
พระนล ๑ น. ข

สมะเหมือน ณ เพรงกาล
นรชาตินิยมชม ๆ
พระนล ๒ น. ๘๓

ช่างประดิษฐ์รีซาดาส่ง่าผ่อง
อีกช่างถนอมลายลักษณะจำลอง
อีกช่างของเชิงรัตนประกร ฯ

สามัคคีเสวก-วิศวกรรมมา น. ๕๗

๑ ควรไทยเราช่วยบำรุงวิชาช่าง
เครื่องสำอางแบบไทยสโมสร
ช่วยบำรุงช่างไทยให้ถาวร
อย่าให้หย่อนกว่าเขาเราจะอาย
อันของชาติไพรัชช่างจัดสรร
เป็นหลายอย่างต่างพรรณเข้ามาขาย
เราต้องซื้อหลาก ๆ และมากมาย
ต้องใช้ทรัพย์สุรุ่ยสุร่ายเป็นกำยกอง
แม้พวกเราชาวไทยตั้งใจช่วย
เอออานวยช่างไทยให้ทำของ
ช่างคงใฝ่ใจผูกถูกทำนอง
และทำของงาม ๆ ขึ้นตามกาล
เราช่วยช่างเหมือนอย่างช่วยบ้านเมือง
ให้ประเทืองเศไทยอันไพศาล
สมเป็นเมืองใหญ่โตมโหฬาร
พอไม่อายเพื่อนบ้านจึงจะดี ฯ

สามัคคีเสวก-วิศวกรรมมา น. ๕๗

๑ ไทยรวมกำลังตั้งมั่น
ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง
ขอแต่เพียงไทยเราย่อมลาภญาติ
ไทยอย่างมุ่งร้ายทำลายไทย

สามารถป้องกันชั้นแข็ง
มายุทธ์แย่งก็จะปลาดไป
ร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่
จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวังเมือง

ให้นานาภาษาเขานิยม
ช่วยกันบำรุงความรุ่งเรือง
ช่วยกันเต็มใจใฝ่ผดุง
ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้า ฯ

ชมเกียรติยศฟูเฟื่อง
ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลกา
บำรุงหังชาติศาสนา

พระร่วงคำกลอน น. ๑๓๑

๑ เรายอมเสียชีวารักษาสัตย์
รักษาชาติศาสนาถาวรไว้

รักษารัฐสีมาที่อาศัย
ให้ไทยคงเป็นไทยชั่วดินฟ้า ฯ

พระร่วงละครร้อง น. ๒๒

๑ พวกเราชาวไทยล้วนใจเด็ด
กล้าเหมือนเพชรไม่ยอมใครง่าย ๆ
ถึงจะมีไพร่มามากมาย
ก็ต่อสู้จนตายไม้อินัง ฯ

พระร่วงละครร้อง น. ๒๒

จงอย่าได้มีเวลาเสื่อมคลายรักใคร่ชาติบ้านเมืองของเรา ฟัง
อุตสาห์ตั้งใจไว้ว่า จะรักษาความเป็นไทยแห่งชาติบ้านเมืองของ
เราไว้ให้มีเวลาย่อยหย่อนไป แม้แต่นิดหนึ่งเลยเป็นอันขาด

ความดีมีชัย น. ๑๐๒

ถ้าชาติไทยเราต้องฉิบหายแล้ว คนไทยเราก็ออยู่ไม่ได้ ถึงแม้
จะเป็นคนมีเงินสักกี่แสนชั่งก็ไม่รอดจากความฉิบหายได้

มหาตมะ น. ๒๗

๑ ร่วมชาติต้องร่วมรัก
จงรักษะภักดี
ทั่วกันจงกันกาจ

และสมัครสามัคคี
ต่อพระปิ่นนรากร
รักษาชาติสโมสร

ศาสนาให้ถาวร
ให้เกียรติขจรจบ
เทพไทในวิมาน

๑ ไทยเราอย่ามุ่งร้ายทำลายไทย
ควรร่วมแรงแข็งไว้ใช้รบรา ฯ

เกิดเป็นไทยต้องเป็นทาสอนาถนัก

เราเป็นไทยไม่ว่าซึ่งสัจจา

ไทยเป็นไทย เชื้อชาตินี้กรบแท้

๑ อันพวกเราชวนกันสวามิภักดิ์
ยอมตายไม่เสียดาบขวาน
สมานสามัคคีให้ได้อยู่
ควรจะจำนงจงใจ

อิสระอาสาน
บันลือลบถึงบาดาล
ให้สรรเสริญทั้งโลกา ฯ

หนามยอกเอาหนามบ่งบทร้อง น. ๔๕

พญาราชวังสัน น. ๔๑

ขอมดำดิน น. ๑๗

พระร่วงคำกลอน น. ๑๕

พระร่วงคำกลอน น. ๙๖

จงรักร่วมชาติศาสนา
เพื่อรักษาอิสระคณะไทย
จะสู้ศึกศัตรูทั้งหลายได้
เป็นไทยจนสิ้นดินฟ้า ฯ
หัวใจนักรบ น. ๑๔๕

กำหนดการบำเพ็ญกุศล

นางทิพย์ นิยมเหตุ ต.ช.,ต.ม.,ภปร. ชั้น ๕



- ๑๒-๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ สวดพระอภิธรรม
- ๑๒ พฤศจิกายน บุตร-ธิดา และญาติ
- ๑๓ พฤศจิกายน คุณอุทัย-สุวิมล ลี้มเจริญ และครอบครัว
- ๑๔ พฤศจิกายน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี มีชัย และคุณหญิงอัมพร ฤชุพันธุ์
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- ๑๕ พฤศจิกายน คุณแชน ปาลวัฒน์วิไชย และบุตรธิดา ร้าน 79 วิดีโอ
- ๑๖ พฤศจิกายน ครอบครัวเทพปัญญา บริษัทซัมมิทเอนจิเนียริง
- ๑๗ พฤศจิกายน สำนักพิมพ์เทศกัณฑ์ ครอบครัวศรีพิจารณ์
บริษัท กรังด์ปรีซ์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
สนามแข่งรถพีระอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
- เวลา ๑๙.๐๐ น. พระธรรมป่าโมกข์ เจ้าอาวาสวัดธาตุทองแสดงพระธรรมเทศนา
- ๑๘ พฤศจิกายน วัดวชิราลงกรณ์ พนักงานทิพย์นิยม
เวลา ๒๐.๓๐ น. ย้ายศพไปตั้ง ณ ศาลาจิตสนธิ (สมานมิตร)
- ๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๒ บำเพ็ญกุศล ๕๐ วัน

รายนามผู้มีเกียรติที่ร่วมการบำเพ็ญกุศล
ในงานสวดพระอภิธรรม



รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี มีชัย-คุณหญิงอัมพร ฤชุพันธุ์	
คุณสำราญ อยู่ดี	79 วิตีโอ
คุณสร้าง สิ้นไชย	คุณอ้อย ทอมพันธนา
คุณวิจิตร แสงพุ่มรัตน์	คุณบรรจง สนมศิริ
คุณทองเจียร กุยกานนท์	คุณวินัย-สุนทร อิมลัมธาร
บริษัท ศรีรัชดาบ้านและที่ดิน	คุณกฤษ-ดร.กมลพร บัณฑิตยานนท์
คุณธัญญา หาญพล	คุณมัลลิกา ทัพแสง
คุณพวงผกา ตระกูลทอง	ร้านแม่ทองใบ
รศ.วิไลลักษณ์ ภัทโรดม	คุณแช ปาลวัฒน์วิไชย และลูกหลาน
คุณพรศุภศรี จามรมาน	พนักงานบริษัท ชัมมิต
คุณเยาวลักษณ์ อ่องจรีด	บริษัท NEC จำกัด
นพ.สุรียัน ณะโสภณ	คุณวิฑู รักษ์วณิชพงษ์
ดร.อักษรขำทร-คุณสมจิต จุฬารัตน์	คุณสิทธิชัย ส่งพิริยกิจ
นพ.อุดม หาริณสุด	คุณพงศ์พันธ์ มโนรถ
ศ.นพ.เสก-รศ.สุภัทรา อักษรานุเคราะห์	ครอบครัวเทพปัญญา
คุณสุนทรี ปัทมสุด	คุณประวาท บุณนาค
คุณอัปสร กุระโรหิต	Mr.Masaki Kidowaki
คุณเทียนเลี้ยง-พิมล	Mr.Masuo Jimpu
บริษัท เคียมวิวัฒน์	ร้านแสงไพศาล ปราจีนบุรี
คุณประเสริฐ นาสกุล	ผู้ใหญ่เจียร ศรีขิล
คุณโอภาส อรุณินท์	ร้านชาละเป่า 79
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	คุณสวัสดิ์-เกษม จินदानุวัฒน์
คณะกรรมการคอมพิวเตอร์ของรัฐ	คุณเกิด ทองหยิบ
คณะกรรมการว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชน	

คุณปรุง สมิตะศิริ
NEC Corp. (Bangkok Telecommunication,
Project Office)
นพ.ปัทม์-อจ.ดวงทิพย์ ธนาภรณ์
คุณเส้าราญ ศศิธร
คุณสว่าง ช่อจันทร์ผลิ และบุตร
ร้านชัยถาวร ดุสิต
คุณรำภา คฤหรัตน์ และครอบครัว
ร้านวิดีโอ เกียรติสังคม อ่อนนุช
คุณจ๊วย
แสงสวัสดิ์เซลล์แอนด์เซอร์วิส
คุณสำเนียง ใจแก้ว
น.ต.โชติ ยังเมิญ
คุณนิสิต-รศ.รัชนิกร บุญ-หลง
นพ.บุญชอบ-นิต สีวะระรา
บริษัท กรังด์ปรีซ์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
สำนักพิมพ์เศศศักดิ์
Mr.Akihisa Ariga – NEC
คณาจารย์วิทยาลัยครูอุตรธานี
คุณเป๋วน

คุณนิพัทธ์-ประทีนศรี ปาลวัฒน์วิไชย
คุณเสริมลาภ วสุวัต และพี่น้อง
คุณทรงพร จันทะ-TC Motors
นพ.ประสิทธิ์-นันทนา พุศตระกูล
คุณเรืองศิลป์ ผลาวสุ
คุณพัลลภ เหมาะทักษิณ
คุณอรุณ ดนุศล
คุณบุญญา เกาะช้าง
คุณบัวสมุทรา เขียววิสัย
คุณพร ใจแก้ว
กมลเซอร์วิส
ร้านหนังสือสมจิตต์
ร้านสุขุม บ้านหมี่
พนักงานทิพย์นิยม
ผู้ใหญ่วินัย ใจดี
คุณนพพร บุญยฤทธิ์
ครอบครัวศรีพิจารณ์
คุณชลัท ศรีพิจารณ์
ผศ.กุลพร ทิรัญบุรณะ
ร้านเบ๊เฮียบโต้

และท่านอื่นที่มีได้ออกนาม ณ ที่นี้
เจ้าภาพขอขอบพระคุณอย่างสูง

รายนามผู้มีเกียรติที่ส่งพวงมาลาและดอกไม้ ในงานสวดพระอภิธรรม



คุณวัฒนา-สุชาติ รัตนวิจิตร
คุณไพโรจน์-สารภี เบญจฤทธิ
สำนักงานเลขาธิการกรม
มรว.เฉลิมวิมาน เกษมศรี
คุณอมร-มุกดา จันทรสุมบูรณ์
คุณเชาว์-สร้อยตระกูล อรรถมานะ
โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า
คุณสมใจ-อรวิ สิริสิงห์
คุณชลัท-อังคณา ศิวรักษ์
คุณประพันธ์ ศิริรัตน์ธำรง
คุณศุภชัย-กัลยาณี พิศษฐวานิช
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ดั่งหมง
บ.กรังด์ปรีซ์ อินเตอร์เนชั่นแนล จก.
นพ.กมล-จันทน์ กายาวงศ์
ธนาคารไทยพาณิชย์ บางลำพู
คุณเผด็จ-นิรมล สวัสดิบุตร
ทจก.แสงสวัสดิ์เซลล์ส์แอนด์เซอร์วิส
NEC Corporation, BTPO
GEC Telecommunication
ช่วงรังษี
คุณสำราญ โชติโสภณ และครอบครัว
บ.เอมมอร์เตอร์สปอร์ต จก.
สุขภัณฑ์เซ็นเตอร์
เจ้าหน้าที่หน้าห้อง รมด.นร.

พล.ต.ท.ประทีน-กุลเทลา สันติประภพ
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาห้วยขวาง
คุณอารีย์ วงศ์อารยะ
ครอบครัว ศรีพิจารณ์
คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ
คุณสามารถ เจริญรัตน์
นพ.อุดม-อัจนรา หาริณสูต
พ.ต.ท.จิรพันธ์-อำภา พึ่งสุนทร
คุณหญิง นันทกา สุประภาตะนันท์
ฝ่ายกฎหมายการทางพิเศษแห่งประเทศไทย
บริษัท ศรีรัชดาบ้านและที่ดิน จำกัด
พลตรี ถวัลย์-มณฑา พักอังกูร
คุณปกรณ์ อังคสุสิงห์ และคุณหญิง
นิตยสาร วินเนอร์-ไฮไลต์
คุณสุวรรณ์ อิงคินันท์
ดอ. รุ่น ๑๘
ทีมเทนนิส สาธิตจุฬา ฯ (ประภม)
คุณท่าน-ชลิ ธรรมมงคล
Mr. Onishi Hajime
ครอบครัว เทพปัญญา
คุณไพศาล มัทธุนนท์
คุณปรีชา-มัลลิกา ทองเสีฐียร
คุณเนนุช ดันลัจจา
ครอบครัว มาพบพันธ์

คุณแช ปาลวัฒน์วิไชย

ร้านเคียมวิวัฒน์

คุณสุเวทย์-รัตนา ฉัตรอารีย์กุล

คณะกรรมการคอมพิวเตอร์ของรัฐ

นพ.เอื้อชาติ-พญ.บลวดี กาญจนพิทักษ์

คณะกรรมการว่าด้วยการปฏิบัติราชการ

เพื่อประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คุณพิทักษ์-นันทรัตน์ กุลละวณิชย์

คุณวินิจ สุรพงษ์ชัย

กรมแพทย์ทหารเรือ

สมาคมกอล์ฟไทย รัฐวอชิงตัน

พ.ต.ท.สงบ รอดประเสริฐ

B.B.L.T. แอลโซซิเอทส์ จก.

หลาน ๆ เดเรียนอุดม ๆ รุ่น ๔๔

NEC Corporation

บ.นครเพชรเกษม จก.

หลาน ๆ “อัมพรไพศาล”

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

มีชัย-คุณหญิงอัมพร ฤกษ์พันธ์

พล.อ.ท.วิจิตร-พันธุ์ทิพย์ ศิริกุล

พล.ท.ประนิต เจริญศิริ และบุตร

ครอบครัว ทิวารี

สำนักพิมพ์ ธนพล

คุณธงไชย-ชัยศรี ดาเวียง

บ.อลูคอนอุตสาหกรรม จก

Joe & Dee Guglielmelli & Family

คุณจามร-เจดนิ โขติกเสถียร

พ.ต.อ.มล.เต็ม-สุรภีร์ สนิทวงศ์

บ.ซั่มมีทเอนจิเนียริง จก.

อักษรศาสตร์บัณฑิตรุ่น ๒๕๐๓

สภาภาษาไทย

“ตาลและคุณแม่”

ม.ร.ว.ร.รมย์ฤทธิ์-ม.ล.จินตนาการ รุจวิชัย

คณะอนุกรรมการพิจารณาคำร้องเรียน

ของประชาชน

79 วิดีโอ

คุณหญิงยสวดี อัมพรไพศาล และบุตร

สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธงชัยบริการแอร์

คุณชายไหว-เจ็ดฉั่น แสงรุจิ

สนามพระเชอรัภิต พัทยา

คุณसानิด-กุลปราณี นภาพงศ์

คุณศุภพร-มยุรี มาพึ่งพงศ์

คุณสยามพรและครอบครัว

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขากล้วยน้ำไท

คุณบัณฑิต-รัตนา พิษญากร

บงล.ธนาชาติ จก.

คุณปรุ่ง สมิตะศิริ และลูกหลาน

คุณจิตติ-วิกันดา หังสุบุตร

ทจก.ศรีโสธร พีชผล

Mrs. Alice Merritt

บ.ยังฮวด จก.

คุณเสมอมาตร์ แจ้งสว่าง-สมถวิล เขียวพันธ์

คุณพร้อม จุฑะเดมิย์ และครอบครัว

คณะเพิ่มบารมี ปากช่อง (ถ้าไต่รัตน)

คุณถวิล อภาาศิลป์

คุณเจียด-พีรัชต์ สุจริตกุล

คุณประจิตต์ กำภู

บก-แดง

คุณชาติเชื้อ-อัจฉรา กระณสุด
สงวนพิชผลไทย (หล่มสัก)
คุณอภิสิทธิ์-กาญจนา ทิวารี
ครอบครัวธรรมสระ
คุณสมภพ ไทระกิตย
O.V. รุ่น 2499
คุณบุ้งเลี้ยง แซ่ล้อ-สาริต ลดาภรณ์วิทยา
พล.ร.ต.ประวิตร-จ่านรรจ์ ปิ่นทอง
คุณเชื่อม พงษ์เพชร-ลูก ๆ
คุณสำลี กุยกานนท์ และลูก
คุณกรลิน กุยกานนท์ และลูก ๆ
ดร.สุจินต์-อรุณี ทั้งสุบุตร
พ.ต.ต.วิสุทธิ วานิชบุตร
นพ.เสนาะ-พญ.มัลลิกา สถิตยวงศ์
คุณกมล สนธิเกษตริน
NEC (Thailand) Ltd.
คุณเฉลิมชัย-มาลิตี วสินนท์
คุณอรวิพันธ์-ธงชัย กลั่นกรอง
บริษัท ชัยณรงค์เนคส์
NESIC

คณะเพื่อน ๆ หลานลาซาล
คุณจรรยา-ม.ร.ว.มธรรา ชินาลัย
Bangpra Golf International Co., Ltd.
วัดวาชีราลงกรณ์ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
ครอบครัวศุภสุวรรณ
คุณอักษราทร-สมจิต จุฬารัตน์
คุณชัชวาล-ลักขณา อภิบาลศรี
คุณไอศก โกสิน และคุณหญิง
คุณนพพร บุญฤทธิ์
ครอบครัวศิริภาคย์
คุณรุ่งเรือง-กาญจณี อิศรางกูร ฯ
คุณสุปรัชญา-สุมันทนา โมกขะเวส
NEC Engineering (Thailand) Co., Ltd.
คุณปรีญา-ลักขณา พรประภา
พล.ต.ท.ชาลิต-เต็มพรรณ ยอดมณี
Japan Golf Promotion Inc.
Mr.Onishi Susumu
นศ.ฝึก E 32 (รพ.ช้อยส์)
ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล
คุณศรีมุกด์ โภคยะสุพัสตร์
รศ.อาภรณ์รัตน์ รัตนทาส และลูก ๆ

และท่านอื่นที่มีได้ออกนาม ณ ที่นี้
เจ้าภาพขอขอบพระคุณอย่างสูง

เจ้าภาพขอขอบพระคุณท่านผู้มีเกียรติและญาติมิตร ที่ได้กรุณามาร่วมในงานพระราชทานเพลิงศพคุณแม่ทิพย์ นิยมเหตุ หากมีข้อบกพร่องใด เจ้าภาพกราบขออภัย ณ โอกาสนี้

อนึ่ง เมื่อคุณแม่ป่วยอยู่ที่บ้านสุขุมวิท ๗๙ และที่โรงพยาบาลสมิติเวช ก็ได้รับความดูแลจากแพทย์ทุกท่านเป็นอย่างดี และมีผู้แสดงน้ำใจมาเยี่ยมเยียนเสมอ ในงานสวดพระอภิธรรมศพ ท่านผู้มีเกียรติก็ได้กรุณามาร่วมในงานโดยตลอด เจ้าภาพจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

และขอขอบพระคุณอาจารย์ประคิน ชุมสาย ณ อยุธยา เป็นอย่างสูง ที่กรุณาอนุญาตให้จัดพิมพ์โคลง “คำแม่”



